

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1948. DO 1956.
OĐNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
593

Subotica, 15. kolovoza 2014. Cijena 50 dinara

SRIJEM FOLK FEST

BODROG FEST

U OSVIT
VELIKOG RATA

SUBOTICA - OSIJEK
SURADNJA KOMORA

INTERVJU
GORAN BAŠIĆ

DUŽIJANCA 2014.

VOJVODANSKA Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Dobrodošli na Brijune...

Jeste li se nekada upitali zašto je čuveni jugoslavenski sin i drug **Joža Broz**, također dobro znan i kao **Tito**, izabrao baš ovu skupnu otoka tamo provoditi svoje ljetne dane? Vjerojatno je mogao birati najljepše, te je tako i izabrao. Ova otočna skupina, koju čine dva veća i dvanaest manjih, pravi su raj na zemlji. Nije to slučajno i samo tako birao čuveni Zagorac, znao je on dobro uživati u životu, i svatko tko je jednom bio na Brijunima zna da je to tako. Evo i zašto...

Sam položaj ovih otoka je izvanredan, 27. listopada 1983. godine su proglašeni nacionalnim parkom, zaštićeni i čuvani, Brijuni su nastavili biti mjesto okupljanja svjetskog jet-seta i vrhunska su turistička destinacija na našim prostorima. Što kaže legenda o nastanku ovih otoka? Nastala prije dvije tisuće godina, iz tadašnjih intriga i misterija, protkana ljubavlju, ljubomorom i zločinom, nastala je jedna od legendi koja uvijek privuče pozornost turista prilikom obilaska otoka turističkim vozicom, koji je tu još iz Titova vremena. Na Velikim Brijunima, najvećem otoku iz ove skupine, bio je kralj **Aulus**, zaljubio se u **Lidiju**, robinju. Prevelika razlika u godinama nikako nije odgovarala mladoj Lidiji, te je ljubav bila jednostrana. No, našla je ona sebi ravnoga, prvaka u borbama Pulske arene, također rimskoga patricija, ali mnogo, mnogo mlađeg i svako neusporedivno ljepšeg. Ništa novo i neuobičajeno i za današnja vremena. Zvao se **Gaj**, i naravno nije znao sačuvati tajnovitost svoje strastvene veze s Lidijom. Stari Aulus bio je prijatelj s Gajem, ali ga to nije spriječilo da ga namami u svoje podrumne, tobože da bi mu pokazao neko iznimno blago, ostavi ga dolje i zazida vrata. Rijetko koja legenda ima i dokaze u arheološkom smislu, ova da! Kada je na prijelazu 19. u 20. stoljeće vlasnik otoka bio barun **Paul Kupewieser**, otkrivena su zazidana vrata iza kojih je pronađen kostur u čučućem položaju, na čijoj se podlaktičnoj kosti nalazio i zlatni lančić s pločicom na kojoj je bilo urezano ime **Gaius Lucanius Bassus**. Kada sam prvi puta bio na Brijunima, sada već daleke 1989. godine, nisam provjeravao ove činjenice, ali smo se zato vozili čuvenim vozicom, gledali zoološki vrt, slušali zanimljive priče vodiča, šetali plažama i dokovima gdje je nekada drug Tito šetao sa svojim društvom. Danas jedna druga hrvatska legenda redovito šeće ovim otokom, to je naravno **Rade Šerbedžija**. Svake godine u rujnu Radetov teatar *Ulysses* drži svoje predstave na ovome rajskom otoku, te tako, neizravno, promiče turističe sadržaje i blago ovoga dijela hrvatskoga Jadrana. Nakon Ilira, Rimljana, Bizantinaca, zaključno s partizanima, eto najzad i nekog pitomog da se, doduše nakratko tijekom godine, nastani ovdje i uživa sa svima koji si mogu priuštiti dolazak. A to si svakako mogu svjetske holivudske zvijezde, koje dolaze, što zbog Šerbedžije, što zbog užitka u plažama i čistome moru. Na Brijunima postoje mnogi kulturno-povijesni ostaci od kojih su najpoznatiji i najsacuvaniji: rimski lađanjski dvorac iz I.-II. st. s termama, Venerin hram, zatim Bizantski kastrum, te bazilika sv. Marije iz V.-VI. stoljeća, crkva sv. Germana iz XV. stoljeća. Bogata povijest, savršeni klimatski uvjeti, mir i tišina, sve je to dobar razlog da se usudite krenuti u novu avanturu i posjetite ove otoke, ili barem zamišljate da ste tamo...

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli
u Hrvatsku, kao i u naš web sajt
s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović u razgovoru za *Hrvatsku riječ*

Mali pomaci napravljeni, ali još ima neriješениh pitanja..... 7

TEMA

Dužijanca 2014 8-11

Subotica prije sto godina

Između razvitka i mirisa baruta.. 14-15

INTERVJU

Dr. sc. Goran Bašić, programski direktor Centra za istraživanje etniciteta

Slabosti politike multikulturalnosti .. 12-13

SUBOTICA

Gospodarske komore u Subotici i Osijeku potpisale sporazum o suradnji

Potpota lokalnim gospodarstvima.. 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Srijem folk fest u Srijemskoj Mitrovici

Bogatstvo različitosti u drevnom Sirmiju 26-27

KULTURA

Bodrog fest u Monoštoru

Spoj kulture, tradicije i prirode ... 32-33

SPORT

Zoran Vidović, kajakaš iz Višnjićeva

Među najboljima na svijetu..... 55

Mobilno bankarstvo i Orwell

Prošloga vikenda održana je centralna manifestacija Dužijance u Subotici, kojom ovdašnji Hrvati obilježavaju završetak žetvenih radova, učenicima će se ubrzo oglasiti školska zvona u novoj školskoj godini, a novi zakoni o radu stupili su na snagu, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj. Indikativno je i da je prije usvajanja novog Zakona o radu u Srbiji, Savez samostalnih sindikata Hrvatske uputio pismo potpore Savezu samostalnih sindikata Srbije u, kako je navedeno, borbi protiv donošenja antiradničkog Zakona o radu i Zakona o PIO, no, zakoni su prema očekivanjima usvojeni u parlamentima.

Nastala je pauza u raspravama o radničkim i poslodavačkim pravima i obvezama, kao o navodno važnim karikama u nadvladavanju gospodarske krize, ali izgleda da to neće dugo potrajati. Ekonomisti u Hrvatskoj već najavljuju da bi zbog stanja u gospodarstvu, te pritiska MMF-a i Svjetske banke, nove izmjene Zakona o radu mogle opet biti na dnevnom redu već za godinu-dvije. Kao i uvijek, vrijeme će pokazati kako će se odvijati procesi i u oblasti srbijanskog gospodarstva, a glede tema vezanih za ekonomiju i možda nečega što je »više od ekonomije« odjeknula je čudna i uznemirujuća, a za neke i smiješna vijest o tome, kako su pojedine banke u Srbiji počele kao uvjet za otvaranje tekućeg računa tražiti od građana da potpišu izjavu kojom dozvoljavaju da se podaci o njihovom računu dostave poreznim tijelima u SAD-u. Povjerenik za informacije od javnog značaja **Rodoljub Šabić** je zatražio od banaka da se izjasne zašto to zahtijevaju od klijenata i da se izjasne koja je svrha i pravna osnova takve obrade osobnih podataka. Šabić je upozorio da je u svim slučajevima kada se obrada podataka vrši uz pristanak klijenata, neophodno da taj pristanak ne bude uvjetovan, što će reći – iznuđen.

Činjenica je da Srbija i Amerika još nemaju međudržavni sporazum koji bi dozvolio takvo dostavljanje podataka. Narodna banka Srbije je u priopćenju pokušala pojasniti što je na djelu, obrazlažući da su u Srbiji u tijeku aktivnosti u cilju primjene FATCA propisa, a putem budućeg zaključenja bilateralnih međunarodnih sporazuma između Srbije i SAD, a sve u cilju naplate poreznih prihoda SAD od njenih poreznih obveznika, koji posjeduju sredstva na računima koji se vode u Srbiji. Zvuči razumno za porezne obveznike SAD-a, ali tu ne vidim logiku glede građana Srbije koji to nisu. Nekima smiješno, nekima ne, ali možda nije loše da ponovno pročitamo roman **Georga Orwella** 1984. i podsjetimo se lika-simbola Velikog brata i njegovog djela.

Informacije danas brzo putuju putem računala i mobilnih uređaja. Nedavno je bio »rođendan« prvog personalnog računala, kompanija IBM je 1981. pustila u prodaju prvo takvo računalo, čime je počela i masovna uporaba. Danas ljudi rade s računalima i mobilnim uređajima sve ono što je bilo prije 33 godine nezamislivo, od mobilnog bankarstva, pa do kupovine hrane. Danas je jedno od čestih pitanja – koliko vremena provedeno na internetu označava ovisnost? Jedno je sigurno – gubljenjem kontakta sa stvarnošću tijekom masovne pojave igranja računalnih igara, mnogi u svojim glavama brzo od gubitnika u realnom životu postaju veliki pobjednici i heroji u virtualnom svijetu. No, da nije sve u računalima, pokazat će ovih dana i slikari okupljeni na subotičkim likovnim kolonijama *Stipan Šabić* i *Bunarić*. Eto!

Z. S.

PREDSTAVNICI VELEPOSLANSTVA SAD-A POSJETILI HNV

Upoznavanje s položajem Hrvata u Srbiji

U povodu predstojećih izbora za nacionalna vijeća nacionalnih manjina, predstavnici Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu obilaze manjinska nacionalna vijeća, te su tako u srijedu, 13. kolovoza, boravili u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću u Subotici. Izaslanstvo Veleposlanstva činili su **Kevin Furey** iz odjela za ljudska prava te **Tucker Jones** iz odjela za politiku, a domaćini su im bili predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić** i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

Osim o spomenutim izborima, na sastanku je bilo riječi i o položaju Hrvata u Republici Srbiji te problemima u ostvariva-

nju njihovih Ustavom i zakonima zajamčenih prava.

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić je u izjavi za medije kao glavni problem glede predstojećih izbora za nacionalna vijeća naveo uključivanje velikih stranaka sa svojim stranačkim

infrastrukturama u ove izbore. »One to čine ne pod imenom stranke, već u formi grupe građana. Smatramo da je to opasnost za autonomiju neke manjinske samouprave. Mi samo možemo zamisliti što bi se desilo kada bi u Hrvatskoj **Milanovićev** SDP

pokušao osvojiti Srpsko narodno vijeće ili kada bi stranka **Viktora Orbana** pokušala osvojiti Srpsku državnu samoupravu u Mađarskoj«, rekao je on.

Slaven Bačić je dodao i kako ovakvi susreti, osim upoznavanja sa stanjem, mogu pomoći da se određeni problemi dodatno aktualiziraju. »Pretpostavljam da će predstavnici Veleposlanstva ono što smatraju relevantnim na terenu prenijeti i ovdašnjim vlastima«, kazao je Bačić.

Kevin Furey iz Veleposlanstva SAD-a izjavio je kako je ovo, među ostalim, prilika da nauče nešto više o funkcioniranju nacionalnih vijeća nacionalnih manjina i da iskustva iz tog područja eventualno primijene u SAD-u.

D. B. P.

KOPREDSJEDATELJ MMO UPUTIO DOPIS GRADONAČELNIKU SUBOTICE

Osigurati prostor za NIU *Hrvatska riječ* bez plaćanja naknade

Novoimenovani predsjednik srpskog dijela Međuvladinog mješovitog odbora za nacionalne manjine s Republikom Hrvatskom (MMO) prof. dr. sc. **Zoran Mašić** uputio je 7. kolovoza dopis gradonačelniku Grada Subotice **Jenő Maglaiju** kojim se traži da se još jednom »razmotri mogućnost da NIU *Hrvatska riječ* koristi prostor pod istim uvjetima kao što ga je ranije koristila (bez plaćanja zakupa, op.a.), ili da, ukoliko to iz nekih opravdanih razloga nije više moguće, grad NIU 'Hrvatska riječ' ustupi neki drugi adekvatan prostor za korištenje bez plaćanja naknade«.

U dopisu Mašić podsjeća na preporuku broj 10 s posljednje, šeste sjednice MMO u kojoj se predlaže srpskoj strani osiguravanje adekvatnog prostora za djelovanje ustanova hrvatske manjine, prvenstveno NIU *Hrvatska riječ* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te ističe kako se već na jesen očekuje održavanje naredne sjednice MMO na kojoj će se razmatrati realizacija svih, pa tako i ove preporuke s prethodne sjednice Međuvladinog mješovitog odbora.

»Imajući u vidu značaj i kompleksnost bilateralnih odnosa s Republikom Hrvatskom, kao i niz otvorenih pitanja čije nas rješavanje tek očekuje, smatram da

nije dobro otvarati još jedno pitanje, koje je pri tome do sada bilo uspješno rješavano, a preporuka dosljedno ispunjavana«, navodi se u dopisu.

Također se u dopisu ističe kako »prema informacijama dobivenim od Veleposlanstva Republike Srbije u Zagrebu, Srpsko narodno vijeće, koje djeluje kao samouprava Srba u Republici Hrvatskoj, od grada Zagreba dobiva prostor za rad za koji plaća samo simboličnu zakupninu.«

Podsjetimo, predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** uputio je 23. srpnja dopis gradonačelniku **Jenő Maglaiju** u kojem se ističe kako je do sada srpska

strana ispunjavala svoju obvezu kroz izdavanje u besplatni zakup poslovnog prostora Grada Subotice *Hrvatskoj riječi*, a da se ponudnim ugovorom kojim bi se prostor plaćao postupa »protivno preporuci MMO«, te je zatražio da se u najkraćem roku povuče ponuda za zaključivanje novoga Ugovora o zakupu s odredbom o obvezi plaćanja zakupnine i zadrži postojeći ugovor o zakupu na snazi, »jer se ovakvom promjenom uvjeta korištenja poslovnog prostora izravno krši preporuka MMO, pokraj toga što se i umanjuju stečena prava«.

J. D.

PREDSJEDNIK HRVATSKE IVO JOSIPOVIĆ U RAZGOVORU ZA HRVATSKU RIJEČ

Mali pomaci napravljeni, ali još ima neriješenih pitanja

Nazočnost predsjednika Hrvatske Ivo Josipovića Maratonu lađa na Neretvi iskoristili smo za kratak razgovor za *Hrvatsku riječ*.

Ovdje su nazočni posljednje četiri godine i mislim da je važno što je uspostavljena jedna poveznica s hrvatskim narodom u Srbiji i Vojvodini i nas ovdje u

janskih predsjednika, pa bi se moglo reći da poznajete položaj Hrvata u Srbiji. Mogu li se tu napraviti još neki pomaci i koliko tu Hrvatska može pomoći?

u Srbiji. Na kraju krajeva, ja sam o tome otvoreno razgovarao s obitelji predsjednika Srbije. Neki mali pomaci su napravljeni, ali ima još problema koje bi valjalo riješiti. Mi bismo voljeli da onu razinu prava koju pružamo našim manjinama u Hrvatskoj, imaju i Hrvati u drugim zemljama. No, mi ne možemo inzistirati na reciprocitetu, jer mi naše manjine gledamo kao naše državljane kojima želimo dati sva prava, bez obzira kako druge zemlje tretiraju manjine. Ali, naravno da u razgovorima s predstavnicima Srbije nastojimo postići da se to područje prava širi.

Koji bi se problemi morali prvo rješavati, glede statusa hrvatske manjine u Srbiji?

Vi, Hrvati u Srbiji, govorili ste mi o problemima očuvanja nacionalnog identiteta kroz obrazovni sustav i kulturne institucije. Tu je zatim politika zapošljavanja i politika financiranja kulturnih i drugih institucija. Osim toga tu je i pitanje političkog predstavljanja, jer je uvijek dobro da predstavnici nacionalnih manjina budu zastupljeni u parlamentu.

Možemo li vas uskoro očekivati u novome posjetu Srbiji?

Nadam se pobjedi na predstojećim izborima i da ću poslije tih izbora ponovno doći u posjet Srbiji.

Z. V.

Ivo Josipović u razgovoru s našom novinarkom

Redoviti sudionici na Maratonu lađa na Neretvi su veslači iz Sombora, ekipa HKUD-a Vladimir Nazor – Salašari somborski. Susrećete ih na svakom maratonu i već ih prepoznajete. Koliko je značajno što su dio ovog spektakla i veslači iz Vojvodine?

Hrvatskoj. Zapravo, ovaj festival lađara je sjajna prigoda za očuvanje baštine, turističku ponudu, ali evo i za jačanje veza s hrvatskim narodom koji živi izvan Hrvatske.

Do sada ste dva puta boravili u Srbiji, u hrvatskoj zajednici, ali i susreli se s dvojicom srbi-

Mislim da je jasna naša politika u Hrvatskoj. Mi želimo da manjine u našoj zemlji imaju maksimalne mogućnosti razvijanja kulturne i svake druge autonomije. Naravno da onda očekujemo da slični kriteriji budu primijenjeni i na Hrvate koji žive izvana Hrvatske. Znamo koji su problemi

Upis u poseban birački popis do 17. kolovoza

Potpredsjednica Vlade i ministrica državne uprave i lokalne samouprave Kori Udovički pozvala je sve pripadnike nacionalnih manjina da se upišu u posebne popise birača ili provjere jesu li još uvijek na popisu ako su ranije glasovali. Naime, 18.

kolovoza će privremeno biti zatvoreni birački popisi i na temelju broja upisanih birača u pojedine popise nacionalnih manjina će se određivati hoće li se izbori za tu manjinsku zajednicu održavati izravno ili elektorski, nakon čega će popisi ponovno biti otvoreni.

Direktorica Ureda za ljudska i manjinska prava Suzana Paunović je kazala da se do svibnja 2014. u Poseban popis birača nacionalnih manjina upisalo 451.891 pripadnik nacionalne manjine, što je za oko 20.000 više nego na posljednjim izborima za vijeća 2010. godine.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Slaven Bačić također je pozvao sve pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Srbiji da se upišu u poseban birački popis.

Izbori za vijeća nacionalnih manjina bit će raspisani 20. kolovoza, a održani 26. listopada

ZAVRŠENA SREDIŠNJA PROSLAVA DUŽIJANCE 2014.

Zvoni pjesma zahvalnosti i radosti

Dužijanca je izrasla u dičnu proslavu, zahvalu Bogu i pohvalu čovjeku. Euharistijsko slavlje koje tvori jezgro Dužijance predvodio je dubrovački biskup mons. **Mate Uzinić**, uz suslavlje subotičkog biskupa mons. dr. **Ivana**

Penzeša, te katedralnog župnika mons. **Stjepana Beretića** i svećenika Subotičke biskupije. Misnom slavlju prethodio je blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice **Petra Skenderovića** i **Kristine Ivković** iz kolijevke Dužijance, župne crkve sv. Roka, gdje je bandaškom

paru, kao i svim seoskim bandašima i bandašicama, svečani blagoslov podijelio mons. dr. **Andrija Anišić**, župnik spomenute župe i predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca*.

Nakon misnog slavlja u svečanom mimohodu kroz grad

sudionici Dužijance uputili su se prema središnjem trgu, gdje su bandaš i bandašica gradonačelniku Subotice **Jenő Maglaiju** predali kruh. U povorci je osim bandaškog para i malog bandaša i bandašice **Dominika Kujundžića** i **Katarine**

Krunu je i ove godine izradila slamarka Jozefina Skenderović

15. kolovoza 2014.

Još jedna, 104. po redu Dužijanica privedena je kraju. Protekli vikend, 9. i 10. kolovoza, bio je u znaku žetvenih svečanosti, u znaku radosti i zahvale. Od svog prvog javnog okupljanja 1911. godine do danas

Ivanković Radaković, te seoskih bandaša i bandašica, konjanika, karuca, risara, kraljica, djece iz vrtića, sudjelovalo i 14 kulturno-umjetničkih društava iz zemlje i inozemstva.

PREDAJA KRUHA

Gradonačelnik Jenő Maglai primio je kruh i pokazao ga nazočnima na sve četiri strane svijeta, te se obratio riječima: »Na ovaj način smo simbolički označili da imamo najznačajniji resurs, a to je hrana i za ovu i sljedeću godinu. Ovim činom šaljem poruku da je naša zajednica vrijednim radom ostvarila osnove za daljnje napredovanje«, rekao je Maglai i dodao, kako je ovo pokazatelj da mukotrpan rad uvijek donosi plodove, te da poje-

dinac koji je pokoran i zajednica koja vjeruje u Boga i sebe može ići naprijed i biti uspješna. »Još jednom se pokazalo, bez obzira na izražene sumnje 'nevjernih Toma', da se Dužijanica može vrlo uspješno organizirati. Da je ona postojana, da i dalje postoje ljudi, koji imaju volju i snagu, koji neće podleći političkim pritiscima. I ove godine su organizatori vrlo uspješno odradili svoj posao, bez obzira na sve poteškoće i oko vremenskih neprilika i oko materijalno-financijske situacije. Tu smo danas na glavnom trgu i svi slavimo zajedno. Možda nas je Bog stavio na kušnju da vidi hoćemo li ustrajati i biti dostojni naših predaka. Sva ova iskušenja koja smo pretrpjeli u prethodnom periodu trebaju nas ojačati, a posebno organizatore

ove manifestacije, te nam dati novu snagu i vjeru da je naše zalaganje ispravno, da zajednički rad i trud uvijek doprinose zajednici i donose rezultate. Isto tako Dužijanica treba sačuvati svoje istinske i iskonske vrijednosti. Stup podrške treba biti i jest Katolička crkva, koja je od početka podržala ovu manifestaciju i uzela je pod svoje okrilje«, rekao je gradonačelnik te čestitao i zahvalio organizatorima na uspješnoj organizaciji svih manifestacija.

U predvečerje su bandaš i bandašica posjetili grob Blaška Rajića, svećenika i župnika koji je objedinio sve dužijance u jednu. Tradicionalno Bandašicino kolo održano je u večernjim satima također na gradskom trgu u Subotici.

KRUNA, VIJENAC, FOLKLOR...

»S jedne strane zahvaljujemo Bogu, a s druge, puni smo zahvalnosti prema čovjeku. Zato Dužijancu slave sklopljene ruke, al' je slavi i tamburica i kolo«, riječi su mons. Stjepana Beretića koji je u subotu na večernjoj misi u katedrali bazilici uveo nazočne u slavlje zahvale. Tako je i bilo. Prvo su sklopljene ruke slavile Boga, a potom su svi zajedno uživali u igri, plesu, mladosti i običajima. U subotu navečer risari su prikazali nekadašnji način pogodbe posla, te scenski prikaz kako se nekada radio ris. Istu večer predstavljeni su ovogodišnji bandaš i bandašica, te su izabrani njihovi pratilci. Za druge pratilce iza-

Aleksandar Dulić, Ivana Dulić, Jasmin Blatnjak, Ana Ivanković Radak, Marin Piuković i Nada Kovač

brani su **Nada Kovač** i **Marin Piuković**, prvi pratioci su **Ana Ivanković Radak** i **Jasmin Blatnjak**, dok su po mišljenju žirija najljepši bili **Ivana Dulić** i **Aleksandar Dulić**. Istu večer održana je i smotra folklora na kojoj su nastupila brojna kulturno-umjetnička društva iz zemlje i inozemstva. Subotičkoj publici predstavili su se gosti iz Bosne i Hercegovine: KUD *Lindó* iz Neuma i KUD *Daire* iz Sarajeva; gosti iz Republike Hrvatske: KUD *Dika* iz Slatine, KUD *Slavko Janković* iz Šiškovača,

KUD *Ivanić* iz Ivanić grada, KUD *Lipa* iz Semeljaca; gosti iz Grčke - Udruga kulture *Nei Epivates*. Istu večer nastupile su i folklorne skupine OKUD *Mladost* iz Subotice; HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, UUT *Talentum* iz Subotice i HKC *Bunjevačko kolo*, također iz Subotice.

Tamburaška večer ove godine nije održana zbog dana žalosti, koji je bio proglašen u Subotici 8. kolovoza zbog tragično preminule **Tijane Jurić**.

Ž. V.

Na spomenik Risaru i spomen bistu preporoditelja Dužijance Blaška Rajića risari su u subotu navečer položili vijenac od žita.

DIO IZ PROPOVIJEDI MSGR. MATE UZINIĆA,
BISKUPA DUBROVAČKOG

Napustimo svoje granice

Izražavajući zahvalnost na pozivu da sudjeluje na svečanosti Dužijance i predvodi misu zahvalnicu, msgr. Uzinić je prisutnima u katedrali prenio pozdrave Grada Dubrovnika i njegove Dubrovačke biskupije, podsjetivši kako se na tom području čuvaju uspomena i zemni ostaci blažene **Marije Petković**, koja je prosegla za siromašne djevojke i svoj samostan, upravo u Subotici »naišla na otvoreno srce i darežljivost vaših predaka«.

On je kazao kako Dužijanca, od davnih dana kada je msgr. **Blaško Rajić** okupio svoje župljane i zahvalio Gospodinu za završetak žetve i kruh svagdašnji, svake godine okuplja veliki broj vjernika, a u onima koji dolaze sa strane u susretu s ovom lijepom i bogatom svečanošću budi ponos i obdaruje svojom ljepotom i bogatstvom slavlja. »Dužijanca je znak vašeg hrvatskog i katoličkog identiteta i vaše stoljetne uljudbe koju ste čuvali, razvijali, a koju danas, s pravom, ponosno svjedočite i drugima, istovremeno time oplemenjujući i ovaj grad i društvo u kojem živite«, kazao je Uzinić u svojoj propovijedi, ističući kako je Dužijanca upravo poruka da je Bog prisutan u svakodnevici. On je istaknuo kako je čovjek svakodnevno suočen s brojnim strahovima, među kojima je strah za budućnost i sigurnost svoje djece, te izrazio sućut gradu i osobito mladima grada i obitelji povodom svirepog ubojstva mlade **Tijane Jurić**.

Msgr. Uzinić je u svojoj propovijedi kazao kako »nas možda ispunja strah zbog osjećaja da kao nacionalna manjina nemamo sva ona prava koja bismo trebali imati, ili da od matične države nismo na pravi način podržani kao što bismo trebali biti; strah od sutra, hoće li nas biti, salaši nestaju,

pisme se sve manje čuju«. U tom kontekstu on je istaknuo i »razjedinjenost i sklonost međusobnom optuživanju, koja nikome nije od koristi a ponajmanje vama, jer kad smo razjedinjeni onda postajemo nesposobni za ići naprijed«. Msgr. Uzinić je ponudio i rješenje za takvo stanje: »To je ono što nam nudi Gospodin u današnjem evanđelju. On nas poziva da zajedno s Petrom napustimo svoje strahove, da napustimo svoje uske poglede, da se malo okrenemo oko sebe, da napustimo svoje osobne, sebične, egoistične interese, svoje granice. Ma, da sidemo čak i s one lađe koja nam se čini da je jedina sigurnost u borbi s protivnim vjetrovima, i s povjerenjem krenemo za Njim, riskiramo s Njim. Samo ako nam je pogled usmjeren u Njega, ako se usuđujemo s Njim riskirati, moći ćemo bez straha hodati nesigurnim vodama života i nećemo tonuti opterećeni vlastitim osobnim, obiteljskim i nacionalnim problemima i osobito još više predrasudama, koje i jesu razlog razjedinjenosti«, poručio je msgr. Mate Uzinić.

S. M.

Tko će nam biti kriv?

Bio sam iznenađen kada sam unutar hrvatske zajednice čuo za međusobno predbacivanje – fašist. Mislio sam da u nas nema fašista, ni u bukvalnom ni onih u prenesenom značenju. No, možda se definicija i tumačenje ovog pojma može podudariti s nekim pojavama i nekim ljudima. Ne bih ulazio u to blato. Radije bih se osvrnuo na misao **Freudovog** učenika **Wilhelma Reichla** koji je podvukao jednakost između fašizma i komunizma, jer po njemu oba izvire iz suzbijanja životne energije, iz frustracije, iz određenosti života. To je ono kada se ne izražava ljubav, već naređenja, kada na druge ljude gledamo kao na oportuno sredstvo radi ostvarenja kojekakvog cilja. Dakle, nedostatak djelatne kulture ljubavi.

Za par dana se odlučuje koja manjina ide na elektorske, a koja na izravne izbore. Broj potpisa nužan za provođenje izravnog glasovanja očito neće biti dostignut, ali ne zato jer je malo vremena, već zato jer to nije bio prioritet za našu političku i nacionalnu elitu. Znalo se što slijedi ove godine, ipak kampanje nije bilo.

Moglo bi se nabrojiti još mnogo stvari koje su se mogle uraditi, ali nisu. Sada je to već bespredmetno. Možda je nedostajalo malo ljubavi. Ali, eto nas pred novim početkom. Slijedi nam borba za elektorske potpise. Sjećam se prošlog puta kako su općinski dužnosnici prosljedili kružno pismo uposlenima. Tko je smio odbiti potpis svome šefu? Ostali su se pak snalazili kako su znali. Da bi se opravdala tenzija, morala se blatiti druga strana. S jedne strane: oni nam žele oteti nacionalno vijeće, a s druge: oni nas vuku u propast. Vjerojatno slijedi isti scenarij.

Mislim da je puk zgađen tim igrokazom. Prvo se međusobno blatimo, tražimo potpise, zatim pravimo kombinacije, a zapravo i kada se dođe u poziciju, rad ostaje bez učinka. Ima toga i kod drugih manjina, ali taj »bratoubilački rat« makar nije toliko izravan. Kod drugih se mišljenja sukobljavaju u medijima, na društvenim mrežama i na biralištima. Ne, kod nas to mora biti još izravnije, lice u lice, na sokaku, odlaskom ljudima u domove, potpisivanjem, pružanjem osobne iskaznice.

Jasne su mi tisuće isprika o tome kako su ljudi previše uplašeni da bi se javno izjasnili kao Hrvati i upisali u poseban manjinski popis. Jasno mi je da je stanje u Srijemu teško, a izvan Vojvodine nezgodno. Ali mi je jasno onda i kada netko optužuje subotičke Hrvate da su zauzeli pozicije i istisnuli ostale.

Mogao bih se pomiriti s porazom da se makar pokušalo. Ali, elita je odlučila da bude ovako. Kada se još više ljudi otuđi od ovakve politike, pa i vlastite nacije, tko će nam biti kriv? Bit će oni koji rade bez ljubavi, a kako će ih netko prozvati, posve je nebitno.

Nikola Perušić

DR. SC. GORAN BAŠIĆ, PROGRAMSKI DIREKTOR CENTRA ZA ISTRAŽIVANJE ETNICITETA

Poboljšanje položaja nacionalnih manjina je moguće ukoliko se osmisli politika integrativne multikulturalnosti, kojom se potiču društvena kohezija, puna ravnopravnost, djelotvorno ostvarivanje prava na zaštitu etno-kulturnog identiteta, među kojima je kulturna autonomija najrazvijeniji oblik

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Slabosti politike multikulturalnosti

Dr. sc. Goran Bašić, programski direktor beogradskog Centra za istraživanja etniciteta, bio je inicijator osnutka Mreže za interkulturalnost, koju je osnovalo nekoliko nevladinih organizacija. Stav Centra za istraživanje etniciteta je da državna politika kojom je uređen položaj nacionalnih manjina, ukoliko se teži stabilnom društvu, mora biti prilagođena prirodi multikulturalnosti u Srbiji. Građanima koji nisu srpskog podrijetla ne treba se udvarati lažnim privilegijama koji su u interesu političkih elita, već treba stvarati društveni, pravni, kulturni prostor u kojem se građani bez obzira na nacionalnost osjećaju suštinski ravnopravnim.

HR: Nedavno ste izjavili kako postoje propisi koji su uredili položaj i nadležnosti nacionalnih vijeća, ali položaj pripadnika nacionalnih manjina nije uređen. Gdje je tu najveći problem i kako se položaj nacionalnih manjina može poboljšati?

Od 2002. godine postignut je bitan napredak u svezi s normativnom zaštitom i ostvarivanjem prava nacionalnih manjina, ali cjelovita politika multikulturalnosti, prilagođena prirodi multietničnosti u Srbiji, nije osmišljena. Punu kulturnu autonomiju, koja podrazumijeva samoupravu u četirima društvenim djelatnostima, ostvaruje samo mađarska nacionalna manjina, koja za to ima ljudske, političke, kadrovske,

organizacijske, institucionalne i druge uvjete. Sve ostale nacionalne manjine, posebice ako su malobrojne ili nemaju naslijeđenu infrastrukturu za zaštitu etno-kulturnih identiteta, ne mogu ostvarivati punu kulturnu autonomiju. U takvim uvjetima postavlja se pitanje jesu li na valjanim osnovama zasnovani propisi koji omogućavaju punu ili razvijenu kulturnu autonomiju samo jednoj nacionalnoj manjini, a sve ostale su duže od desetljeća u poziciji dovijati se kako bi ostvarile priznata prava.

U Ustav Republike Srbije su iz Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Državne zajednice Srbije i Crne Gore gotovo prepisani članci kojima se jamči ostvarivanje i

zaštita prava nacionalnih manjina. Nažalost, to nije dovoljno, jer je Republika Srbija bitno različita državna i politička zajednica od zajednice država Srbije i Crne Gore. Priroda multikulturalnosti je drugačija, institucije nisu iste, politički sustav je bitno izmijenjen. Isti su samo principi temeljem kojih bi trebalo razvijati politiku multikulturalnosti, ali oni su univerzalni i sadržani su u međunarodnim standardima zaštite manjina, posebice u Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe, s kojom je u velikoj mjeri suglasan Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina u SR Jugoslaviji donesen 2002. godine. Kada je taj zakon donesen jasno je rečeno kako je riječ

o »krovnom zakonu«, a da će države članice donijeti posebne zakone kojima će detaljnije urediti položaj nacionalnih manjina. Prošlo je dvanaest godina od tada, a Republika Srbija nije donijela takav zakon. Umjesto toga donesen je Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, kojim je uređen položaj, izbori, nadležnosti manjinskih samouprava. U pravnom vakuumu koji je nastao, položaj građana pripadnika nacionalnih manjina je zanemaren i realno njihov položaj je bolji u odnosu na devedesete godine prošlog stoljeća, ali u usporedbi s razdobljem prije toga, o procjenama napretka vrijedi razgovarati.

Poboljšanje položaja nacionalnih manjina je moguće ukoliko se osmisli politika integrativne multikulturalnosti, kojom se potiču društvena kohezija, puna ravnopravnost, djelotvorno ostvarivanje prava na zaštitu etno-kulturnog identiteta, među kojima je kulturna autonomija najrazvijeniji oblik. Dakle, potrebne su cjelovite pravne i strateške promjene, koje podrazumijevaju i donošenje strategije kulture, promjene Ustava, zakona i propisa.

HR: Koji su do sada bili najveći problemi u radu nacionalnih vijeća?

Najčešće se utjecaj političkih stranaka na izbor i rad manjinskih samouprava spominje kao problem koji upečatljivo narušava suštinu samouprave. To jest veliki problem, ali ne i najveći, jer suštinu kulturne autonomije narušava snažna centralizacija nacionalnih vijeća. Njihovo konstituiranje samo na nacionalnoj razini nije u interesu pripadnika nacionalnih manjina koje žive disperzirano od centara manjinske autonomije. Zbog takvog ustrojstva nacionalna vijeća nisu razvila institucionalne i infrastrukturne načine za punu kulturnu autonomiju i djelotvornu manjinsku samoupravu. Ovaj problem je uvidjela većina manjinskih samouprava i nastoje ga prevladati dekoncentracijom samouprave, odnosno osnutkom

podružnica u pojedinim lokalnim samoupravama. Međutim, odnos središnje manjinske samouprave i podružnica nije uređen, a najvažnije od svega, pripadnicima nacionalnih manjina manjinske samouprave sve su dalje.

HR: Često se spominje preveliki utjecaj dominantnih političkih stranaka nacionalnih zajednica u nacionalnim vijećima. S obzirom da nas očekuju izbori za nacionalna vijeća i izbor novih vijeća, kako to izbjeći?

Nikako, osim da se nadamo da će doći do samokontrole i razvijanja svijesti vođa političkih stranaka o tome da su manjinska samouprava i kulturna autonomija instituti čija je suština otvorenost i oslobođenost od političkih interesa. I do sada su rad i izbor većine nacionalnih vijeća, posebice onih koji su zastupali interese brojnijih manjina, bili pod utjecajem političkih stranaka. Političke stranke imaju svoje interese koji nisu nužno u suglasju s kulturnom autonomijom. Štoviše, u uvjetima politizacije kulturne autonomije teritorijalno homogeno nastanjenih nacionalnih manjina, razvijaju se druge vrste autonomije, što nije nelegitimno, niti je sporno. Sporno je to što se o takvim procesima ne razgovara. Prije dva desetljeća su u političkoj, društvenoj, znanstvenoj javnosti vođene rasprave o decentralizaciji, autonomiji, regionalizaciji. Takvih rasprava danas nema, ali to ne znači da se one ne vode u užim društvenim skupinama, pa i u samim manjinskim samoupravama ili političkim strankama koje ih iz sjene nadziru.

HR: I kada već govorimo o utjecaju politike na nacionalna vijeća, aktualni su i novi medijski zakoni. Tijekom rasprave o medijskim zakonima stigla je reakcija iz Nezavisnog društva novinara Vojvodine, koje je ukazalo da će nacionalna vijeća manjina dobiti politički monopol nad informiranjem na manjinskim jezicima. Slažete li se s tom konstatacijom i koliko je to zabrinjavajuće?

U međuvremenu je taj »paket zakona« izglasovan. Takav politički monopol je davno uspostavljen u tiskanim medijima. Riječ je o nastojanju da se on uspostavi i u lokalnim elektroničkim medijima i tada će se u uvjetima politizacije manjinskih samouprava i lošeg položaja medija u Srbiji, stvoriti prostor koji po svojoj prilici neće biti u interesu kulturne autonomije i principa na kojima počiva sloboda medija. Međutim, za razliku od situacije u drugim državama, štoviše i za razliku od središnje Srbije, u AP Vojvodini jedan kanal javnog servisa je na jezicima nacionalnih manjina i pitanje je kakav će biti njihov položaj.

HR: Od nekih analitičara koji se bave manjinskim pitanjima može se čuti kako je jedan od problema i samoizoliranost i odsustvo suradnje s postojećom većinom, ali i suradnje između nacionalnih zajednica, pojednostavljeno rečeno, da nema interkulturalnosti. Dijelite li to mišljenje o samozatvaranju nacionalnih zajednica?

Postojeći zakoni su potaknuli segregativni multikulturalizam. Može se reći kako se pluralizam u Srbiji zasniva na mnoštvu monokulturalnih etničkih zajednica koje međusobno ne održavaju prisnije veze. U prilog tome je održavanje visoke etničke distance, i dalje mali broj etnički mješovitih brakova, segregacija u nastavi, nezainteresiranost za bilingvalno obrazovanje i drugo. Nedavno je na moju inicijativu skupina nevladinih organizacija osnovala Mrežu za interkulturalnost. Cilj je jednostavan, obnoviti raspravu o društvu zasnovanom na suštinskoj ravnopravnosti, zaštiti i poštovanju etno-kulturnih i drugih identiteta, ali i o društvenim odnosima u kojima su kulturni dodiri povod javnim politikama da potiču kohezivne društvene odnose.

HR: Hrvati u Srbiji do raspada nekadašnje Jugoslavije bili su dio konstitutivnog naroda bivše nam države. Raspadom te države

postali su nacionalna manjina. Dakle, tu se razlikuju od većine manjinskih zajednica u Srbiji. S druge strane, zbog rata Hrvati su bili stigmatizirana zajednica. Mijenja li se percepcija hrvatske manjine?

U sličnom položaju su bili i Bošnjaci. Činjenica je da je etnička distanca prema ovim dvjema manjinama, pokraj distance prema Albancima i Romima, permanentno izražena. Posljedice devedesetih i dalje se na žalost osjećaju i trebat će vremena da se one ublaže i otklone. U regiji međuetnički odnosi funkcioniraju po principu spojenih posuda i kriza u jednom njegovom dijelu pokreće lavinu problema u većini država. Čini se kako je dosadašnjim inicijativama koje su pozivale na pomirenje, suživot, dobrosusjedske odnose nedostajalo iskrenosti i valjanog koncepta povezivanja. Bez takve regionalne politike sporo i nedovoljno efikasno će se ostvarivati društvena integracija manjina.

HR: Koliko je u ovom statusu, u kome je danas Srbija, za Europu bitno pitanje nacionalnih zajednica i koliko je to područje pod nadzorom EU?

U načelu pitanje položaja i zaštite prava nacionalnih manjina Europska unija je prepustila nacionalnim državama, uz propisivanje određenih pravila igre (Okvirna konvencija, bilateralni ugovori i drugo) i uspostavljanje preventivnih institucija (Visoki komesar za nacionalne manjine OSCE). Kada je riječ o pristupanju Srbije, sigurno će na dnevnom redu biti i određena pitanja koja se odnose na položaj Roma i Vlaha, možda i još neka koja se odnose na položaj nacionalnih manjina koje homogeno naseljavaju pojedina područja Srbije. Međutim, prije Europe, koja nema odgovore na mnoge izazove multikulturalnosti, ova bi pitanja trebala brinuti građane Srbije bez obzira na etničko podrijetlo, a još više vlast, koja ima odgovornost za uspostavljanje skladnih i stabilnih društvenih odnosa.

Između razvitka i mirisa baruta

Navršavanje jednog stoljeća osvita Velikog rata,

koji je kasnije nazvan Prvim svjetskim,

navodi nas ovog ljeta da se zamislimo

nad tim golemim gubitkom života

Prije sto ljeta počeo je Veliki rat, koji je kasnije prozvan Prvim svjetskim. Ljeto 1914. proteklo je u širenju iskre koja je zapalila bure baruta, a nakon četiri krvave godine promijenila se politička mapa svijeta. Nestala su tri carstva – Austro-Ugarsko, Njemačko i Rusko, stvorena je komunistička država, a bunjevački Hrvati ušli su u sastav južnoslavenske države. Sve se to nije ni u najbujnoj mašti naslućivalo na samom startu vojne operacije protiv Srbije – da se zaključiti iz razgovora sa subotičkim povjesničarem, stručnim suradnikom Gradskog Muzeja, **Mirkom Grlicom**.

Na pitanje kakva je bila stara, predratna Subotica, on ukazuje da je to bio jedan od najvećih gradova u mađarskom dijelu Austro-Ugarske Monarhije, treći

po broju stanovnika, odmah iza Budimpešte i Segedina. Subotica je 1910. godine imala preko 90 tisuća stanovnika, ali je zahvatala veći prostor nego danas, na jug sve do Zobnatice.

POLJOPRIVREDA JE ZAKON

Govori se o brojci od oko 11 tisuća salaša, jer su ljudi živjeli ruralnim životom, a dolazili su u grad nekoliko puta godišnje na svetkovine te kada su prodavali svoje proizvode, plaćali poreze. Poljoprivreda je bila motor razvitka ove regije – ističe Grlica.

»Statistički podaci Mađarske, koji su vrlo precizni, govore o više od 60 posto stanovnika koji su živjeli od poljoprivrede. Znači, to je dominantan broj, sve ostalo – industrija, trgovina, zanatstvo, tek je u nekoliko postotaka i to su tek oni manji dijelovi gospodarstva Subotice. Viškova je bilo jako puno i dolaskom nekoliko poduzetnih ljudi, poput **Hartmanna** i **Conena**, čitava ta proizvodnja je usmjerena na izvozne tokove. No, to nije bilo beskonfliktno društvo, jer početkom 20. stoljeća na povijesnu scenu stupa nešto što će se nazvati radničkim pokretom, pokretom industrijskih radnika prije svega. U ovom našem slučaju to su nadničari u poljoprivredi koji traže veće dnevnice, traže bolja prava. U to vrijeme imate još jednu interesantnu situaciju, čitavu tu društvenu scenu usložnjava i pojavljivanje ženskog pokreta, žene prvi put izlaze i traže da budu ravnopravne s muškarcima«.

TENZIJE U ZRAKU

No, generalno se može reći kako su se ljudi osjećali dobro, imali su velike obitelji, željeznica razvija gospodarski zamah, bare se isušuju, grad se gradi, počinje izgradnja Gradske kuće. Ipak, međunarodni odnosi nisu sasvim idilični:

»Tu je situacija također bila dosta zaoštrena, pogotovo u godinama pred Prvi svjetski rat. Ta cijela situacija, koja se dešavala mnogo šire od subotičkog prostora, vrlo se loše reflektirala i na situaciju ovdje kod nas. Jedna od ideologija, kojoj se veliki dio stanovništva Europe okrenuo, bio je nacionalizam. Subotica je sa svojim višenacionalnim sastavom stanovništva imala refleksije na ove ideje i zbog jednog drugog razloga. Mađarski dio tadašnje Austro-Ugarske Monarhije tada je bio ustrojen po ustavu kao država mađarskog naroda, bile su priznate sve nacionalne manjine, ali je tendencija države bila da se što veći broj stanovništva počne osjećati Mađarima. To je legitiman stav koji je bio tako normalan i čest u to vrijeme, ali je kod pripadnika nacionalnih manjina izazivao i otpor. Ti otpori su bili jako zaoštrjeni u godinama pred Prvi svjetski rat, a osobito je tome pogodovala refleksija na Balkanski rat, koji je bio od 1912. do 1913. godine, kada je Turska praktično protjerana s ovih prostora Balkana, kada je Srbija dobila veliko teritorijalno proširenje i kada je postala glavna prijetnja ostvarenju imperijalnih ambicija koje je imala Austro-Ugarska Monarhija«.

No, stvari ipak nisu bili toliko zaoštrene kao u Drugom svjetskom ratu, tenzije su se završavale na verbalnim deliktima, najčešće u kavanama, poslije par čašica više. O tome su novine pisale, međutim, nikakvih ekscesa na ulicama nije bilo. Čak i kada je izbio Prvi svjetski rat, pripadnici nacionalnih manjina su se gotovo bez izuzetka odazivali pozivu za odlazak u rat i tu se to završavalo – ukazuje Grlica.

KULTURA JE MOST

Grad je povezivala kultura: »Tu nije bilo nikakvih nacionalnih podjela, tu su se svi ujedinjavali. Za današnje je uvjete teško zamislivo koliko je to ljudima značilo. Primjerice Lifkino kino, i ne samo Lifkino, jer nije on bio jedini, a niti prvi u gradu. Prvo samostalno kino otvorio je **Marijan Tumbas**, a ljudi gotovo niti ne znaju danas za njega.

No, pucnjima u Sarajevu se sve postavlja naglavce. **Princip** je pucao na **Franca Ferdinanda** i **Sofiju**, njegovu suprugu, koji umiru i nakon mjesec dana Austro-Ugarska počinje rat protiv Srbije, kreće mobilizacija. Moral vojske je bio vrlo slab, puno ljudi dezertira.

»Puno ljudi je pokazalo da nisu baš oduševljeni previše s tim ratom. S druge strane, istaknuti pripadnici slavenskog življa su

internirani, kako bi se vlast osigurala od eventualne međunarodne pobune. Tako znamo da su braća **Manojlović, Jovan, Vladislav, Cvetko i Jovan Radić** bili internirani u Budimpeštu 20. kolovoza 1914. godine. Njihov sugrađanin **Ištvan (Stipan) Vojnić**, inače jedan od najznačajnijih predstavnika tada vladajuće Tisine stranke, u Budimpešti je izravno kod predsjednika Vlade intervenirao i rekao da ti ljudi nisu ništa zgriješili i molio njihovo puštanje, što je i urađeno«.

ŽRTVE

Čim je operacija prema Srbiji doživjela neuspjeh, ti vojnici su povučeni s te fronte, a među njima je na žalost bilo dosta Subotičana koji su izgubili svoje živote. Donosi se odluka o slanju vojnika na istočnu frontu, jer ima slučajeva prelaska vojnika na

drugu stranu i solidariziranja sa Srbijom.

»Od onih koji su bili poznati u društvenom životu tadašnje, predratne Subotice, život je u prvim operacijama izgubio dr. **Gábor Regényi**, ali i veliki zagovornik ideje jugoslavenstva dr. **Beno Sudarević**. No, njega ta ideja nije sprečavala da se oдаzove i da bude austrougarski vojnik, iako je negdje u svojim razmišljajima sigurno mislio drugačije. To je bio taj generalni stav ovdje, jer nitko nije mogao razmišljati o nekom izgledu, o nekom scenariju o tome što će se desiti. Interesantno je da je Subotica odmah po okončanju Prvog svjetskog rata, za razliku od nekih drugih situacija, odmah podvukla crtu i ustanovila točan broj žrtava. Tako znamo da je 1855 Subotičana poginulo«, zaključuje Grlica.

Nikola Perušić

Vjerujete li da ćemo za dvije godine izaći iz krize?

**DIPL. ECC. SVETLANA
CUCONIĆ,**
Srijemska Mitrovica

Začarani krug

Slobodno bih mogla reći da ne vjerujem. Situacija u Srbiji je toliko teška i komplicirana, da su dvije godine kratak vremenski period za oporavak. Prirodne katastrofe koje su nas zadesile dodatno otežavaju situaciju. Naša država nije imala dovoljno novca ni za podmirivanje tekućih troškova, a kako će se popraviti porušena infrastruktura i kuće, tek ćemo vidjeti. Kredit je jedini način, što opet povećava javni dug i tako u krug. Zakoni koji su doneseni, a koji imaju predznak reformski, teško mogu popraviti ukupan gospodarski ambijent. Koliko je naša država skupa, spora i koliko neefikasna, najbolje se vidi po tome koliko dugo joj treba da ispuni birokratske procedure u svezi s dodjeljivanjem pomoći poplavljenima. A te procedure je sama nametnula. To je poraz državnog aparata i sramota. Najavljeno smanjenje plaća i mirovina bi imalo smisla jedino kada bi usporedo s tim išla i ekspanzija investicija i smanjenje poreza koji opterećuju gospodarstvo. To se ne dešava, tako da će smanjenje mirovina i plaća u javnom sektoru dovesti jedino do smanjenja ukupne tražnje, što će opet dovesti do smanjenja gospodarske aktivnosti. To je začarani krug siromaštava iz koga se neće tako lako izaći. Parcijalne mjere nisu dovoljne. A meni se čini da je sve što je do sada urađeno, ipak nedovoljno. Naravno, ova Vlada je ipak pokazala veću hrabrost od svih prethodnih, naročito one koju je vodio **Mirko Cvetković**, ali, koliko vidim, i ta hrabrost je na neki način omeđena i nije baš tako bezuvjetna kako se želi prikazati.

S. D.

DRAGOMIR MAGLIĆ,
predsjednik IO Općeg udruženja poduzetnika, Sombor

Pokrenuti tvornice

Hoćemo li ili ne za dvije godine izaći iz gospodarske krize ne mogu odgovoriti, jer to ovisi o puno faktora. Da bi to ostvarili mora postojati zajednički cilj i politike, i gospodarstva, i nas iz sektora poduzetništva. Politika neka radi svoj posao, neka povezuje sve nas, dovodi strane investitore. Da bi počeli izlaziti iz gospodarske krize potreban je veliki rad i angažiranost politike, gospodarske komore, gospodarstva i nas poduzetnika. Ja sam optimist da bi se za dvije godine i moglo nešto uraditi, ali ne samo da se mora puno raditi, već se mora krenuti i u rješavanje poduzeća u restrukturiranju i konačno se presjeći s neuspjelim privatizacijama. A moj dojam je da se u rješavanju problema u tim poduzećima ne radi dovoljno. Recept za izlazak iz gospodarske krize je vrlo jednostavan – oživjeti propale gospodarske kapacitete i dovesti strane investitore. Ali, ne samo po svaku cijenu dovesti strane investitore, već ih, recimo kada su zainteresirani za naša poljoprivredna poduzeća, uvjetovati da ulažu i u stočarsku proizvodnju. To će oživjeti uslužni tov, bit će onda posla i za seljake kooperante i tako se širi mreža onih koji prate velike sustave. Na koncu, nije dovoljno samo pričati o tome, već se mora i nešto konkretno početi raditi. Što se tiče naš poduzetnika mi smo vezani za velike tvornice i naravno da smo zainteresirani da se pokrene proizvodnja. Kada bi ponovno počela raditi Tvornica akumulatora u Somboru, ponovno bi se pokrenuo rad malih poduzetničkih radionica koje su radile za njih.

Z. V.

TANJA TETKOV,
vlasnica poljoprivrednog gazdinstva, Sonta

Ne vjerovati u priču!

Agonija u svim segmentima našega gospodarstva već predugo traje, tako da ne vjerujem u brz oporavak. Godinama radim u poljoprivredi, u povrtlarstvu, u staklenicima i na otvorenom, te mogu reći da svaku novu mjeru osjetim na svojoj koži. Najavljene mjere smanjenja zarada i mirovina, podizanje poreza i ostalih nameta, opet će izravno pogoditi nas koji stvaramo dohodak i koji obveze redovito plaćamo. Sve dok se netko ne usudi srezati veliku vojsku stranačkih i drugih kadrova, nepotrebno uposlenih u javnom sektoru, nikakva umanjenja plaća i mirovina, niti povećanja davanja neće dati efekte. Veliki problem je i siva ekonomija, koju, ubijedena sam, ova Vlada neće biti u stanju suzbiti. Danas je velika količina novca u nelegalnim tokovima i država od toga nema ništa, a mi koji legalno radimo imamo velike štete. Nije mi jasno, recimo, kako kod velike proizvodnje lubenica i dinja u Srijemu, Banatu, Bačkoj, pa i ispod Save i Dunava, na našem tržištu nema organizirane otkupa? Umjesto da netko otkupi našu proizvodnju, pa ukoliko je to nedovoljno za tržište, uveze samo neophodne količine, uvozi se bez plana i distribuira preko trgovinskih lanaca, ali velikim dijelom i preko nakupaca, a naši proizvodi propadaju, ili, ukoliko ih hoćemo prodati tim istim nakupcima, to možemo samo uz sramno nisku cijenu. Obećanjima ove, pa i nekih budućih vlada, vjerovat ću tek kad osobno budem osjetila brigu države za proizvođače u bilo kojoj grani, izraženu kroz neophodne subvencije, sređeno tržište i stvoren puno povoljniji poslovni ambijent.

I. A.

RAZGOVOR POVODOM KLIMATSKIH PROMJENA:

DIPLOMIRANI INŽENJER AGRONOMIJE MLADEN PETREŠ

Prilagođavati se novim uvjetima

Svjedoci smo klimatskih promjena. Postoji li plan među stručnjacima kako se prilagoditi ovim izmjenama klimatskih uvjeta?

Kao što ste i rekli, efekti klimatskih promjena se sve više mogu osjetiti i kod nas. Svjedoci smo naglih promjena klime, Europa je skoro za 1°C toplija nego prije jednog stoljeća, a poplave postaju sve uobičajenije. Toplija i suha ljeta, te blage i vlažne zime, kao i promjene u rasporedu padalina tijekom godine, pojave cy koje se predviđaju. Klimatske promjene predstavljaju dvostruki izazov, a to je – kako se prilagoditi tekućim i budućim klimatskim promjenama s ciljem smanjivanja negativnog utjecaja koje će imati na nas i kako smanjiti ispuštanje stakleničkih plinova koji se smatraju uzročnicima globalnog zatopljenja. Zato će se ljudi morati prilagoditi nastupajućim promjenama i značajnije obratiti pozornost prvenstveno na otklanjanje uzroka nastanka promjena o kojima govorimo.

Kako u predstojećim godinama zaštititi poljoprivredne kulture?

U idućim godinama, da bi zaštita poljoprivrednih kultura bila kvalitetno izvedena, bit će potrebno puno stručne vještine i znanja, jer spomenute promjene klime značajno otežavaju prognozu pojave bolesti, štetočina i korova, stoga sam mišljenja da će biti posla za sve stručnjake koji će biti u stanju uhvatiti se u koštac s izazovima. Morat će se primjenjivati suvremena rješenja, koja će se prilagođavati lokalnim uvjetima. Poljoprivrednici će biti primorani usvajati nova znanja i znanstveno-tehnološka rješenja, kako bi se proizvodnja

prilagodila novim, izmijenjenim uvjetima.

Kako, prema vašim saznanjima, ove promjene utječu na poljoprivredne usjeve, prijetu li im neka nova oboljenja i postoji li način zaštite od njih? Koja je poljoprivredna ratarska kultura trenutačno najviše ugrožena?

Ova je godina tipični pokazatelj koliko su vremenski uvjeti nepredvidivi. Tko je mogao predvidjeti na početku sezone da će godina biti ovako kišovita? Čak ni meteorolozi nisu mogli napraviti relativno sigurnu prognozu za više od par dana. Sve to je učinilo da ova godina bude iznimno teška kako za proizvođače, tako i za agronome. Od ratarskih kultura ove je sezone pšenica najviše bila ugrožena od hrđe pšenice (*Puccinia spp.*), te su proizvođači koji nisu proveli adekvatnu zaštitu usjeva podnijeli ogromne gubitke.

Mislite li da će se poljoprivrednici morati prilagoditi ovim promjenama i sijanjem drugih vrsta poljoprivrednih

kultura, koje bi bile otpornije na klimatske promjene?

Nisam mišljenja da ćemo morati mijenjati vrste koje se tradicionalno kod nas gaje, ali svakako će se morati poraditi na osuvremenjivanju sortimenta kako ratarskih, tako i povrtlarskih i voćarskih kultura. Uvođenje novijeg sortimenta u

je godine stvorilo odlične uvjete za razvoj poznate bolesti jabuke, a to je čađava krastavost ploda i pjegavost lista (*Venturia inaequalis* Cooke), te se javila potreba za češćim prskanjima tijekom najkritičnijeg razdoblja vegetacije. S druge strane, najznačajnija štetočina jabuke, jabučni savijač (smotavac) (*Cydia pomonella* L.), u prošlosti je razvijao dvije generacije, a u posljednje vrijeme u našim uvjetima redovito razvija i treću generaciju. To je dokaz kako promjene klime povoljno utječu na razvoj štetnih organizama koji pričinjavaju sve veću štetu i poskupljuju proizvodnju.

Kakve biste preporuke mogli dati ratarima i voćarima u svezi s preventivnom zaštitom?

Prilagođavanje novonastajućim uvjetima klime treba započeti što prije, jer su klimatske promjene realnost i ne postoji sumnja da se one događaju. Kao što sam već spomenuo, bit će potrebno uvesti nove sorte, odnosno rase u poljoprivrednu proizvodnju, koje će se moći lakše prilagoditi promjenama. Izgradnja sustava za navodnjavanje će biti jedan od ključnih načina prilagođavanja novim uvjetima sve toplijih ljeta i poremećenog rasporeda padalina. Značajno će biti u budućnosti unapređenje znanja poljoprivrednika, povećanje energetske efikasnosti proizvodnje, kao i razvoj ekološki prihvatljivih načina proizvodnje, kao što su integrirana proizvodnja i zaštita i ekološka poljoprivreda, a sve s ciljem da se proizvede zdravstveno ispravna hrana i osigura očuvanje okoliša.

I. D.

GOSPODARSKE KOMORE U SUBOTICI I OSIJEKU POTPISALE SPORAZUM O SURADNJI

Potporna lokalnim gospodarstvima

Sporazum je potpora malim tvrtkama kako bi dobile šansu na osječkom odnosno subotičkom sajmu nastupiti besplatno, promovirati svoje proizvode i pokušati osvojiti tržišta što u Hrvatskoj što u Srbiji

Zoran Kovačević i Slobodan Vojinović

Nakon što je potpisan u HGK Županijskoj komori Osijek, i Regionalna gospodarska komora Subotica prošlog je tjedna potpisala kako u punom naslovu glasi – Sporazum o suradnji na promociji gospodarskih subjekata, članica komora, na gospodarskim sajmovima u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji. Sporazumom je predviđeno da se izlagačima na Osječkom jesenskom sajmu i na Međunarodnom i regionalnom sajmu gospodarstva Subotica osigura besplatno izlaganje, odnosno izlagači neće plaćati troškove sajamskog prostora, uređenja prostora, oglašavanja u katalogu izlagača i druge troškove vezane uz izlagački prostor.

OŽIVJETI GOSPODARSKE SAJMOVE

Potpisivanje ovakvog sporazuma potaknuto je dugogodišnjom uspješnom suradnjom dviju komora, ali dobrim dijelom i iskustvom s ovogodišnjeg subotičkog sajma, na kojem se po prvi puta hrvatski gospodarstvenici nisu pojavili kao izlagači. Predsjednik HGK Županijske komore Osijek **Zoran Kovačević** kaže kako su obje komore prepoznale upravo tu situaciju, te je potpisivanje sporazuma njihovo nastojanje da se održe i ožive sajmovi, a da gospodarstva imaju korist.

PIONIR I KRAŠ I DANAS PREPOZNATLJIVE KVALITETE

Dvije konditorske kompanije iz regije, srpski *Pionir* i hrvatski *Kraš*, našle su se među 100 najvećih proizvođača slatkiša na svijetu, prema rang listi američkog magazina Candy Industry. Američka kompanija *Mars*, koja proizvodi čokoladice snickers, mars, bounty i twix, najveći je svjetski proizvođač konditorskih proizvoda, s godišnjim prihodom od 17,64 milijardi dolara, pokazuje istraživanje objavljeno u specijalnom izdanju ovog magazina. Na drugom mjestu je američka kompanija *Mondelez Internesnel*, nekadašnji *Kraft Fuds*, koja u svom asortimanu između ostalog ima milku i toblorone, a ostvaruje prihod od 15 milijardi dolara. Švicarska kompanija *Nestle*, s godišnjim prihodom od 11,76 milijardi dolara je na trećem mjestu ove liste.

U društvu 100 najvećih slatkih kuća je i hrvatski *Kraš*, čiji su najpoznatiji proizvodi bajadera, čokoladice životinjsko carstvo, bronhi i kiki bombone. S prihodima od 163 milijuna dolara od prodaje godišnje, Kraš je zauzeo 79. mjesto. Na 86. mjestu je srpski *Pionir*, najpoznatiji po medenjacima medeno srce, koji godišnje od prodaje slatkiša ostvaruje prihod od 140 milijuna dolara.

Predsjednik Regionalne gospodarske komore Subotica **Slobodan Vojinović** ističe kako će nastupi gospodarstvenika na sajmovima biti organizirani po principu reciprociteta među komorama.

»Ako treba, pokrit ćemo i kompletne troškove, ali želimo da tvrtke na sljedećem sajmu u Osijeku imaju osigurane štandove od 50, 60 ili 100 četvornih metara, te da gospodarstvenici o najmu prostora ništa ne razmišljaju. Isto to ćemo mi uradi-

pojednih proizvoda na jednoj i drugoj strani granice, komore ocijenile kako ima smisla upotrijebiti komorske mehanizme, kontakte i promocije kako bi tvrtkama s jedne i druge strane granice olakšale komunikaciju.

»Prošlo je tih 12-13 godina međusobne suradnje i moram priznati kako se taj naš trud uvelike isplatio, da je u međuvremenu razmjena dvaju gospodarstava, gledajući i šire područja Vojvodine i Osječko-baranjske županije, napredovala, iz godine

jiti tržišta što u Hrvatskoj što u Srbiji.

ISPLATI SE POSLOVATI U SRBIJI

Za mnoge hrvatske gospodarstvenike osvajanje tržišta u Srbiji, kao i drugih područja bivših republika Jugoslavije, osobito je zanimljivo nakon ulaska Hrvatske u EU, gdje im se sada pružaju neke sasvim druge mogućnosti s obzirom na procjenu, ali i carinske i porezne

području EU s obzirom da ondje nisu dovoljno konkurentni, te tu suradnju prebaciti na područja Srbije, Bosne, Makedonije, Crne Gore, i tu vidimo velike šanse. Usudio bih se reći kako je hrvatska strana u jednom privilegiranom položaju da procijeni temeljem ponuđenih administrativnih barijera gdje joj je isplativije poslovati. Procjene od prije godinu dana upućuju da je veliki dio hrvatskih, pa i osječko-baranjskih tvrtki iz segmenta prehrane razmišljao kako otvo-

SLOBODNOJ ZONI DVA MILIJUNA DINARA

Pokrajinska vlada je iz tekuće proračunske pričuve izdvojila dva milijuna dinara Slobodnoj zoni Subotica za financiranje obveza po investicijskom ulaganju, koje imaju za cilj osiguravanje boljih uvjeta za privlačenje stranih kompanija u Slobodnu zonu Subotica i zapošljavanje nezaposlenih osoba. Ovo će rješenje izvršiti Pokrajinsko tajništvo za financije i Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova temeljem pisanog ugovora ili drugog pravnog akta, navodi se u priopćenju.

ti i kod nas za hrvatske tvrtke. Znači, pomoći ćemo da se gospodarstvenici više fokusiraju na svoju suradnju, kooperativnost i treća tržišta, jer se diljem svijeta pokazalo kako su sajmovi neprevladana stvar kada su u pitanju prodaje, trgovine, prezentacije novih proizvoda, novih aktivnosti i novih ugovora«, kazao je Vojinović.

SURADNJA NA VISOKOJ RAZINI

Potpisani sporazum između dviju komora na tragu je dugogodišnjeg sporazuma koji je već u funkciji od 2000. godine kada je započelo otupljavanje gospodarskih odnosa između dviju zemalja i kada su komorski sustavi na neki način bili preteča uspostave gospodarskih odnosa. Procjenjujući kako su gospodarstva dviju regija vrlo kompatibilna, te da su, s obzirom na tradiciju i povijest u gospodarskim odnosima, kao i prepoznatljivost

u godinu raste i da smo imali čak u jako dobrim godinama 100 i 150 milijuna američkih dolara razmjene. To je u onom, usudio bih se reći, najprimitivnijem obliku razmjena robe i usluga, međutim, išlo se i korak dalje. Masa je tvrtki iz Hrvatske, nešto manje sa srpske strane, otvorila svoja predstavništva, privatizirala određene tvrtke, dakle to je sada na vrlo velikoj razini kada je u pitanju oblik organiziranja i gospodarske suradnje«, kaže Zoran Kovačević.

On ističe kako potpisani sporazum o suradnji ima dodatnu težinu s obzirom da i Subotica i Osijek imaju sajamsku tradiciju i da se na tim sajmovima najlakše prepoznaju upravo lokalna gospodarstva, posebice male i srednje tvrtke, kao i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Stoga je sporazum potpora malim tvrtkama kako bi dobile šansu na osječkom odnosno subotičkom sajmu nastupiti besplatno, promovirati svoje proizvode i pokušati osvo-

MANJA PROIZVODNJA, ALI VEĆI IZVOZ

U prvih pet mjeseci ove godine fizički obujam industrijske proizvodnje u regiji Gospodarske komore (Ada, Bačka Topola, Mali Idoš, Kanjiža, Senta i Subotica) manji je za 4,8 posto u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Ukupna robna razmjena regije s inozemstvom povećana je za 17 posto u odnosu na isto razdoblje 2013. godine i čini 4,6 posto robne razmjene Republike Srbije.

Izvoz je povećan za 24,3 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine i ima udio u ukupnom izvozu Republike Srbije od 5,6 posto, dok se uvoz regije povećao za 9,9 posto i ima udio u ukupnom uvozu Republike Srbije od 3,8 posto.

»Imamo pad proizvodnje za 3,8 posto u prvih pet mjeseci. Mislim kako postoji mogućnost to nadoknaditi do kraja godine, ali ćemo vidjeti, a ono što je pohvalno je da je izvoz rastao za 25 posto, dok je uvoz bio 9,9 posto. Generalno gledajući, taj odnos je mnogo bolji, kvalitetniji i korisniji u našem slučaju nego u Srbiji. Što se tiče razmjene s inozemstvom, doista je dobra. U prvih pet mjeseci ona je bila blizu 675 milijuna dolara, ali je jako pohvalan trend prometa sa zemljama Europske unije, koji čini 75 posto ukupnog prometa, a 40 posto je ostvaren s Njemačkom«, kazao je predsjednik Regionalne gospodarske komore Subotica Slobodan Vojinović. On je istaknuo kako regija ima iznimno dobar suficit, koji u tekućem razdoblju iznosi 34,1 milijun dolara uz daljnji trend pozitivnog vanjskotrgovinskog poslovanja.

barijere, da li raditi sa zemljama van EU koje se još uvijek nalaze u CEFTI ili raditi s tvrtkama u EU. »Iz iskustva koje imamo iz prvih godinu dana u EU prateći kretanje tržišta cijena pšenice, kukruza, suncokreta, itd. mogu vam reći kako se vrlo često naše tvrtke odlučuju ne razvijati suradnju na

riti svoja predstavništva u Srbiji, odnosno u Vojvodini, upravo zbog tih carinskih barijera koje nameće CEFTA prema EU, i na tom tragu znam i konkretne slučajeve koji rade na preseljenju svojih proizvodnji na područje Srbije«, kaže Kovačević.

S. Mamužić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 15. do 21. kolovoza

15. KOLOVOZA 1872.

Pojavio se prvi broj Mesečne kronike, glasila »s političkim, ozbiljnim i šaljivim sadržajem«. Pisan je i tiskan ikavskim izričajem, a uređivao ga je novinar **Kalor Milodanović**. Izlazi kao sestrinsko izdanje glasila Havi Kronika, što ga je pokrenuo **Matija Antunović Aljmaški**.

15. KOLOVOZA 1926.

U parku ispred Franjevačke crkve Svetog Mihovila otkriven je spomenik Svetom Florijanu, zaštitniku vatrogastva i vatrogasaca, kojemu je bilo nazočna »nepregledna masa svijeta«.

16. KOLOVOZA 1502.

Pred Zagrebačkim kaptolom **János Corvin**, dalmatinsko-slavonski ban, daje u залог za deset tisuća forinata, utvrdu (castrum) Zabath (Suboticu) **Imreu Töröku** iz Eninga, baš kao i trgovišta Madaraš, Tavankut, Verušić i Šebešić.

16. KOLOVOZA 1936.

Otkrivanjem spomenika pjesniku i svećeniku **Anti Evetoviću Miroljubu**, pred crkvom Svete Terezije Avilske, zborovanjem mladeži, Te Deumom i otkrivanjem nadgrobnog spomenika nacionalnom borcu i svećeniku **Paji Kujundžiću**, okončana je proslava 250. godišnjice doseljavanja veće grupe Bunjevaca u ove krajeve.

16. KOLOVOZA 1991.

Sredinom kolovoza umro je **Antun Pejić**, po obrazovanju pravnik, po vokaciji pripovjedač, aforističar i novinar. Zastupljen je u zbornicima i

jednoj antologiji. Rođen je 17. prosinca 1919. godine.

17. KOLOVOZA 1923.

Rođen **Petar Šarčević**, istaknuti sportaš, sedmostruki prvak Jugoslavije u bacanju kugle, dva puta prvak Balkana, do odlaska u mirovinu profesor tjelesnog odgoja, a jedno vrijeme i dekan DIF-a u Beogradu. Umro je početkom lipnja 2002. godine.

17. KOLOVOZA 1968.

Na 15. Pulskom filmskom festivalu, Subotičanka **Gizela Vuković**, svojedobno članica ansambla subotičkog kazališta, osvojila je Srebrnu arenu za ulogu seljanke u filmu Raskorak. Ovim značajnim priznajem upotpunila je 20. obljetnicu svog umjetničkog djelovanja.

17. KOLOVOZA 2001.

U ulici Đure Đakovića, nedaleko Likovnog susreta, otvoren je generalni konzulat Republike Mađarske. Tom prigodom govorili su mađarski premijer **Viktor Orban** i predsjednik vlade Republike Srbije dr. **Zoran Đinđić**. Prije otvorenja konzulata, premijeri dviju zemalja formulirali su dogovor glede budućih bilateralnih gospodarskih odnosa. Prvi generalni konzul u Subotici bio je dr. **János Huszár**.

18. KOLOVOZA 1794.

Uz pucnjavu prangija svečano je položena prva cigla u temelj crkve Svete Terezije Avilske. Dvije godine kasnije dovršen je crkveni brod, a 1797. i dva tornja. Unutrašnja oprema crkve okončana je 1798. godine.

18. KOLOVOZA 1856.

Rođen je **Stipan Vojnić**, visoki županijski dužnosnik, zastupnik Subotice u Zemaljskom saboru Ugarske. Početkom 1899. stekao je i barunat. Preci su mu podrijetlom iz Dalmacije, i mnogi među njima su se istaknuli u borbama subotičkih graničnih postrojbi protiv Turaka.

19. KOLOVOZA 1837.

Subotički liječnici dr. **Vince Zomborčević** i dr. **Antal Kovač**, predložili su da se na obali jezera Palić podigne javno kupalište. Radovi su uistinu započeli nekoliko godina kasnije, podizanjem perivoja s preko 25 000 sadnica, bušenjem bunara, izgradnjom gostionice i samoga kupališta s dvanaest soba i štale, te kuće za poljara.

19. KOLOVOZA 1878.

Rođen je **Đuro Stantić**, istaknuti sportaš, reprezentativac i višestruki rekorder. Na jubilarnim Međulimpijskim igrama u Ateni, 1906. godine, osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodanju, na 3.000 metara. Na svjetskom prvenstvu u Berlinu, godinu dana ranije, stazu dugu 75 kilometara, prešao je za 8 sati, 46 minuta i 24 sekunde. Umro je 9. srpnja 1981. godine.

19. KOLOVOZA 1977.

Renomirano subotičko poduzeće Fidelinka uložilo je 90 milijuna dinara u izgradnju tvornice tjestenina u sastavu ovog kombinata.

20. KOLOVOZA 1914.

Rođen je **Stipan Berleković**, učitelj, istaknuti kulturni i javni

djelatnik. Kao zastupnik čono-pljanskog Hrvatskog kulturnog društva sudjelovao je na obnoviteljskoj skupštini Kulturne zajednice vojvođanskih Hrvata 10. lipnja 1945. godine u Subotici. Tom prigodom je izabran u Upravni odbor ove krovne organizacije Hrvata u Vojvodini. Preminuo je 15. prosinca 1992. godine.

20. KOLOVOZA 1999.

Na Paliću je nizom prigodnih skupova i priredaba obilježena 999. obljetnica mađarske državnosti.

21. KOLOVOZA 1879.

Umro je barun **Josip Rudić**, doktor filozofije i pravnih znanosti, nadžupan Bačobodroške županije, pjesnik, član Mađarske akademije umjetnosti. Pisao je na latinskom i mađarskom jeziku. Rođen je 22. veljače 1792. godine u Subotici, gdje je i umro.

21. KOLOVOZA 1919.

Gradonačelnik i veliki župan Subotice i Baje, dr. **Stipan Matijević** šalje nadležnim vlastima u Beograd brzojav kojim službeno priopćava da grad Subotica ima točno 101 276 stanovnika.

21. KOLOVOZA 1998.

Izvršni odbor Skupštine općine odlučio da se Trošarina na Somborskom putu »izmjesti« na novu lokaciju (rušenjem i potom nazovi rekonstrukcijom) premda je ova zgrada stavljena pod zaštitu zakona kao nepokretno dobro od velikog značaja.

POGLED S DRUGE STRANE: O NEPISANOM PRAVILU I OBIČAJIMA

Po obiteljskom učenju i pamćenju

Nekle nedjelje ubrzo nakon što se djevojka udala i odselila u Beograd kod mladoženje, mama ju je u neobaveznom prijepodnevnom časkanju, kakva se odvija između majki i kćeri, upitala kuha li juhu. Nedjelja je! Tojest, preciznije, pitala je kuha li se juha »polako« i je li s kuhanjem pri kraju – uskoro će podne. Okolo-naokolo pitanje je u suštini trebalo značiti je li u svoj novi

kćeri na njenu kćer... Kada djeca porastu i odu na studij ili osnuju svoje obitelji i odvoje se od roditeljskog doma u drugo mjesto stanovanja, uz istu juhu zastaju zalagaji u grlu u nostalgичnim uzdasima, prisjećaju se nekadašnjih nedjeljnih ručkova i pušta se po koja suza. Obitelji s odraslim djecom domu bliže, opet, postavljaju tanjur više, a vremenom i nekoliko tanjura više, i sve je nedjeljom veselo oko juhe.

jednom od tradicionalnih običaja koji se kroz dugo vrijeme, od naših pramajka sigurno, u većini obitelji održao i u suvremeno koncipiranom dobu: nedjeljom mora na stolu biti juha; juha mora biti »zlatna«; kako bi se postigao simbol i značaj »zlatne« juhe ona se mora pripremati već od 8, eventualno 9; satima se kuha polako, točno u podne se vrela stavlja na stol, još desetak minuta svi oko stola pušu u

ZAŠTO TREBA ČASKATI

Svi zaključci izvedeni su iz razgovora koje nazivamo časkanjima između majki i kćerki, i časkanjima između prijateljica, te nemaju temelj stručne studije o nedjeljnoj juhi, ali ono (časkanje), kao način razgovora i specifične komunikacije, jest ušlo i u analitičke studije u kojima se ukazuje na njegov značaj. Naime, u jednoj analizi posvećenoj preventivi stresa i bolesti ukazuje se na međusobnu povezanost žena kroz svojevrsan sustav podrške koji im pomaže nositi se sa stresom i životnim problemima. Priroda je, naime, napravila razliku između muškog i ženskog spola i u načinu povezivanja s drugima... »Žene znaju podijeliti s drugima osjećaje dok muškarci često grade druženja oko aktivnosti. Muškarci rijetko sjednu s prijateljem pričati o tome što osjećaju u vezi nekih stvari ili kako im se i što događa u osobnom životu. Posao? Da. Sport? Da. Kola? Da. Ribarenje, lov? Da. Ali osjećanja? Rijetko. Žene to rade stalno... dijele što im je u duši sa svojim sestrama/majkama/prijateljicama, i očito je to jako dobro za njihovo zdravlje. Profesor je rekao da je provođenje vremena s prijateljicom isto toliko važno za opće zdravlje žena koliko i džoging ili gimnastika...«

A razgovor o nedjeljnoj juhi pokazao se posebno produktivnim i ukusnim po sve članove obitelji. Na isti način se o juhi priča, ali i piše i u sjećanjima i u recepturama: »Već od ranog jutra se kuha juha. Na tihoj vatri kuha se najmanje 2–3 sata, a može i više. Pažljivo se ocijedi i zakuha s domaćim, žutim rezancima...«

Katarina Korponaić

I kada kuće iz prošlosti nestaju, obiteljski običaji opstaju

dom ponijela i običaj o postavljanju »zlatne« juhe nedjeljom u podne na sto. Ovu posebnu juhu u svakom kraju zovu po svome, ovdje »subotičkom«, šire »vojvođanskom«, i nosi i druga imena drugih krajeva, pogotovu epitete »zlatna« i »žuta«, ali joj je simbolika svugdje ista i kada je ne razmišljajući o simbolici u slast pojedemo: njena boja, specifičan »blagdanski« okus, a posebno vrelina, ističu čin topline i zajedništva ognjišta u običaju okupljanja svih u obitelji za istim stolom nedjeljom točno u podne. Po običaju njegovanom odvajkada i prenošenim s majke na kćer i s

TREBA PORANITI

Telefonsku priču s mamom na temu nedjeljne juhe, mlada žena je ispričala prijateljici, koja je, također, mlada žena, ali udana u Subotici. I ona je već prolazila iste razgovore i pitanja: u nedjelju u 8 majka ju je nazvala i pitala je li počela pripremati juhu. Kako bi nedjeljna juha bila gotova u podne, tj. kroz puna četiri sata. Diskutirajući o »prozivkama« majki o nastavljanju tradicije menija i termina nedjeljnog ručka, zanimljivo je što su duhovito zaključile i nehotice postavljajući okvir za sliku o

vrelu juhu u svojim tanjurima i polako je srkuću, obvezno u najljepšim epitetima kraseći okus i boju juhe, kao što se čini kada se prvi put proba neko slasno jelo. Pečenje slabije prođe, večerat će se... Analizirajući tradicionalnu nedjeljnu juhu svojih roditeljskih domova, zanimljivo su zaključile i sljedeće: samo nedjeljom se juha mora kuhati nekoliko sati. Ostalim danima meso i povrće se skuha već za sat vremena. Zbog dobre juhe se mora poraniti, inače će mama zvati već u 8.

Naši lijepi stari običaji za stvaranje specifičnog nedjeljnog ozračja.

DUŽIJANCA 2014.

Dojmovi s Dužijance

Kristina Ivković, bandašica

Nakon ovoga dana mogu samo reći kako je ovo iznimna čast. Iako sam se i prije oblačila u nošnju i sudjelovala na Dužijanci, nisam znala što nas točno čeka. Stalno smo bili u nekom pripremanju i iščekivanju ovoga događaja. Divan je osjećaj biti bandašica. Naporno jest, ali nakon svih poticaja, podrške, pljeska velikog broja ljudi, čestitki, slobodno mogu reći, s ponosom u srcu, kako mi je bila čast što sam imala priliku biti ovogodišnja bandašica.

Petar Skenderović, bandaš

Imali smo priliku vidjeti Dužijancu s druge strane, sa strane organizacije, protokola i onoga što se inače ne vidi. Odmah na početku nam se svidjelo što su baš nas izabrali. Iako smo se godinama oblačili, nismo bili ti koji su u središtu pozornosti. Odgovornost je puno veća, ali samim tim i radost.

Sabahudin Hodžić, predsjednik i glavni koreograf KUD *Daire* iz Sarajeva

Prvi samo put ovdje i jako nam je drago da smo se imali priliku ovdje pojaviti. Pratili smo Dužijancu, pričali su nam puno o tome i oduvijek mi je bila želja pojaviti se na ovako velikoj manifestaciji. Planirali smo ostati samo na svetoj misi i na svečanosti na trgu, ali kada smo saznali da imate i navečer ples, kako vi kažete Bandašicino kolo, odlučili smo još malo ostati i vidjeti i to. Bili smo šokirani tužnim događajem zbog djevojke koja je ubijena i danom žalosti, te nismo znali što nas očekuje. Ali ovo je sve predivno, domaćini i ljubavnost bezgranična, organizacija je izvrsna. Puno putujemo i znamo što znači organizacija, ali ovo je fantazija, oduševio me i izbor nošnje i pratilaca, što je stvarno teško. Sve pohvale

i organizatorima, i građanima Subotice, jer gdje god smo se pojavili ljudi su nas dočekali i oduševili.

Zoi Zachariadou, voditeljica Udruge kulture *Nei epivates*, Grčka

Prevalili smo veliki put i drago nam je da smo došli u vaš divan grad. Cijeloj grupi se ovdje sviđa, ima puno interesantnih stvari za vidjeti, posjetili smo crkvu i obišli grad. Tražila sam na internetu i imala priliku vidjeti mnogo interesantnih podataka o ovoj manifestaciji. Nisam znala što je Dužijanca, pomislila sam čak da je ime grada, ali tada sam vidjela kako je to ustvari, rekla bih, veliki festival ljudi koji rade žetvu. Tek sada sam vidjela što je Dužijanca. Iskoristit ćemo ovu priliku, s obzirom da smo upoznali puno ljudi, i vidjeti tko je zanimljiv nama kao folklornom društvu, za neku daljnju suradnju.

Nadica Klak, članica KUD *Ivanić* iz Ivanić Grada

Ovdje smo prvi puta u vašem mjestu i jako nam se sviđa. Čuli smo puno o ovoj manifestaciji, te moram reći kako imamo i mi slične običaje vezane uz žetvu. Došli smo u svojim svečanim nošnjama, koje se brižno čuvaju i koje su s raskrižja Posavine i Moslavine.

Kata Imrić, predsjednica KUD *Slavko Janković*, Šiškovci

Drago nam je da smo imali priliku doći u Suboticu. Prvi puta smo na Dužijanci. Sudjelovali smo na svim događanjima, imali smo nastup u subotu navečer, bili na sv. misi, te sudjelovali u povorci. Sve je jako lijepo. I kod nas, u našoj općini u Cerni imamo također žetvene svečanosti. Povorka je nešto drugačija, ali smisao je isti.

Bernardica Vojnić Mijatov, bandašica iz Tavankuta

Čast mi je što sam i ove godine imala priliku biti dijelom svečanosti gradske Dužijance. Lijepo je bilo vidjeti mlade, djecu, pa i starije u narodnim nošnjama, kroz koje žive tradicija naši starih i zahvalnost Bogu za ovogodišnju žetvu.

Ž. V.

SMRT TIJANE JURIĆ KAO PREKRETNICA DRUŠTVENE SVIJESTI U SRBIJI

Jeziva svjetlost mračne savjesti

Da je kojim slučajem »Bedem ljubavi« 1991. u Subotici uspio, odnosno da su građani Beograda iste godine namjesto cvijeća na tenkove bacali manje mirisne predmete, danas bismo zacijelo imali manje bolesnika u društvu

Sve, ama baš sve, što je prethodilo otkriću morbidnog ubojstva **Tijane Jurić** najavljivalo je da smrt petnaestogodišnje djevojčice predstavlja prekretnicu u odnosu društva u Srbiji prema zločinima nakon

Zelenoj fontani i paljenje tisuća svijeća, osim što su na jezivo fascinantnan način rastjerali tminu iz središta grada, ostavili su i nadu da će se ubuduće na svaki zločin nad pojedincem gledati očima složnog kolektiva (jedan od slič-

nisu odoljeli najuzbudljivijim im bojama i aromama: krvi i leša. Ali, za razliku od solidarnosti društva prema Tijani i njezinim najbližima, i u ovome slučaju nastavljen je kontinuitet potpunog izostanka »antipatije po služ-

ne i tisuće sličnih slučajeva zbog kojih je mogla (i trebala) reagirati. Prije četiri godine, recimo, svirepo ubojstvo šesnaestogodišnje Subotičanke **Milice Barašin** svelo se na koncu ipak na razinu vijesti iz crne kronike. Baš kao i kada je **Ljubiša Jovanović** prošle godine ubio sina, majku i još 11 ljudi iz četiri kuće u selu Ivanča u Srbiji. Što tek reći o dugo vremena na državnoj razini poticanoj priči o bezrazložnom samoubojstvu vojnika **Dražena Milovanovića** i **Dragana Jakovljevića**, koja je, baš kao i ona o Milici Barašin, i deset godina nakon »događaja« pokrivena mnogim nepoznicama, od motiva do izvršitelja?

Izostanka društvene osude Zla nerado će se sjetiti i svi koji su likovali nakon što je »Bedem ljubavi«, odnosno paljenje svijeća 1991. u središtu Subotice protiv rata u Hrvatskoj, »prošlo tako kako je prošlo«, a možda i oni Beograđani koji su cvijećem resili tenkove na njihovom »humanitarnom« putu prema Vukovaru. Građani Srbije, a napose tiskari i elektronički škart, nisu niti u boli francuske obitelji **Taton** pronašli zajednički osjećaj zbog ubojstva njihova sina **Bricea** prije pet godina, a da i ne spominjemo do neba politički zlorabljene i licitirane zločine u Srebrenici, Štrpcima, Bratuncu ili na Kosovu, s obje strane.

Tako na koncu ispada da su svi navedeni slučajevi – a ima ih mnogo više – zapravo bile stanice na putu prosvjetljenja društva da nijedan zločin(ac) ne smije biti nagrađen za svoje (ne)djelo. Tijana Jurić, na žalost, posljednja je velika žrtva, a svaka nova bit će i nov ispit. Položimo li ih uspješno, i katarza će nam kasnije lakše pasti.

Z. R.

kojih su žalili samo najrođeniji. Iako je teško reći tko je u posljednjem slučaju bio pod većim pritiskom: mediji zbog javnosti ili javnost zbog medija, očita je bila svakodnevna gradacija društvene empatije prema dvotjednoj patnji obitelji Jurić, koja je kulminirala nakon što je objelodanjeno da je policija uhitila tridesetčetverogodišnjeg **Dragana Đurića** koji je umorstvo priznao i odveo ih na mjesto gdje je zakopao tijelo svoje žrtve. Vijest o Tijaninoj smrti i dan njezinog sprovoda ujedinile su Srbiju u boli zbog počinjenog zvjerstva, a Suboticu i Subotičane – napose one njezine dobi – učinile dostojanstvenim nositeljima probuđene građanske svijesti i savjesti. Okupljanje tinejdžera, djece, mladih parova, njihovih majki i očeva, baka i djedova na

njih primjera s mnogo manje policijskog uspjeha događa se upravo u Beogradu zbog još uvijek nerazjašnjene smrti mladog **Luke Jovanovića**). I kakav god da bude daljnji nastavak procesa u slučaju Tijane Jurić – a već je počeo uobičajeno i očekivano – spomenuti pritisak javnosti tjerat će suca u pravcu izricanja maksimalne kazne počinitelju ovog zlodjela, kojeg se gnuša svako biće s makar zrcem dobroga u sebi.

Nestanak, potragu i smrt Tijane Jurić, na žalost, pratili su i strvinari iz tabloida koji svoje svakodnevno hranjenje u informativnoj kanalizaciji javnosti serviraju jednako mirisnim vijestima. Garnirajući svojim sricateljima pikanterije o privatnom životu Tijaninog oca, ti telegrafski informerski kuriri niti ovoga puta

benoj dužnosti« od strane javnog tužitelja prema strvinarima za računalima. Drugim riječima, ako ni zbog čega drugoga, a ono zbog iznošenja možebitno nebitnih ili netočnih podataka, koji se prije svega tiču nečije privatnosti, nijedan tabloid s takvim naplavinama o ocu Tijane Jurić nije povučen iz prodaje niti je protiv odgovornih osoba pokrenut pravni postupak. Takav odnos nečega što se samo uz bolesnu maštu može nazvati medijima ide zajednički na dušu i mjerodavnim tijelima, koja su zadužena za održavanje higijene u oblasti prava, i društvu, koje se jasnije ne ogradi od onih koji na svačijoj nesreći parazitiraju i održavaju se u svojim poremećenim životima.

A javnost, kako ona subotička tako i u cijeloj Srbiji, imala je prije umorstva Tijane Jurić na stoti-

EKSPOZITURA NLB BANKE U BAČU PRESTAJE S RADOM

Izlazak iz krize ili put u ambis

Na sceni je, dakle, dehumanizacija života i destrukcija važnih ustanova potrebnih za život ljudi, te živjeti na selu nije više nimalo privlačno niti idilično

Ovih su dana svi klijenti NLB banke u Općini Bač dobili putem izravne pošte obavijest, da njihova ekspozitura u Baču prestaje s radom 29. kolovoza 2014. godine. U dopisu, među ostalim, piše kako je ova banka započela proces racionalizacije poslovanja s ciljem unapređenja efikasnosti i jačanja tržišne pozicije. U sklopu ovih promjena odlučeno je da se započne proces optimizacije poslovne mreže, a paralelno s tim jačanje modernih kanala pružanja bankarskih usluga – elektroničkog i mobilnog bankarstva i razvoj i unapređenje proizvoda i usluga po najvišim bankarskim standardima. U tom smislu, banka će u idućem razdoblju koncentrirati svoj rad u manjem broju poslovnica, a za klijente iz poslovnica koje prestaju s radom osigurani su suvremeni kanali obavljanja bankarskih usluga. U dopisu je i preporuka da će se svi bankarski poslovi nakon 29. kolovoza moći realizirati u ekspozituri u Odžacima ili nekoj drugoj poslovnici NLB banke koja klijentima najviše odgovara. Za utjehu je što im bankomat u Baču i dalje ostaje na raspolaganju, kao i ostali bankomati i ekspoziture u mreži NLB banke. Potom je navedeno šest specijalnih pogodnosti u idućih šest mjeseci, koje mještanima Plavne, Bođana, Vajske, Selenče i Bačkog

Novog Sela vjerojatno neće previše značiti. Njima je sada glavna briga kako osigurati suvremene kanale odlaska bar dva puta mjesečno u Odžake ili pronaći neko drugo rješenje.

TEŠKO SHVATLJIVE ODLUKE

Običnim je građanima teško shvatiti ovakve odluke, koje će im život u ovim mjestima još više otežati i zakomplicirati. Teško je reći koji će slojevi biti najviše ugroženi ovim tržišnim mjerama, ali će vjerojatno umirovljenicima biti najteže putovati čak u drugu općinu da bi podigli ionako mizerne mirovine. Predstojeće drastično smanjenje njihovih primanja ovime će biti znatno povećano zbog dodatne cijene prijevoza koja će od sada biti mnogo veća, a i dulje putovanje će im predstavljati nove probleme. U ovim naseljima bitno je smanjeno prometovanje autobusima, te je prilično složeno unajmiti taksi, koji najčešće voze na crno, a mnogi još uvijek nemaju svoja osobna vozila.

Banka je u Plavni zatvorena točno prije pet godina, a posljedice su bile očite. No, mještani su se ipak nekako snašli i pomirili s činjenicom da je to rezultat tzv. privatizacije i racionalizacije, ali nisu očekivali i daljnje nazadovanje i otežavanje njihova života u ovom području. Razgovarali

smo s više klijenata ove banke i svi su oni iznenađeni i razočarani ovom situacijom. Da slika bude još tužnija, prostorija bivše banke u samom središtu sela, svih tih pet godina zjapi prazna, navodno će se uskoro u njoj otvoriti nekakva prodavaonica peciva.

PUT U DALEKU PROŠLOST

Da podsjetimo: Plavna je nekada bila urbano selo – imala je svog liječnika, ravnatelja škole, poštu, seosku knjižnicu i čitaonicu, kino, župnika i paroha, a sve promjene koje su se u njoj događale, unapređivale su ovo selo, te se doista radilo o brisanju razlika između sela i grada. Sve se to odvijalo i u susjednim mjestima, a egzistencija stanovnika u Općini Bač nije bila ugrožena, a budućnost na ovom prostoru je bila izvjesna.

Rad pošte u većini ovih sela je bitno reduciran, u njoj jedan djelatnik obavlja sve poslove, a subotom je zatvorena. Plavna još uvijek nema svoga liječnika, pa se ne zna koji će doktor raditi, i to najčešće svaki drugi dan, a zubarska ordinacija je odavno ugašena. Zbog neuspjele privatizacije zatvorena je i čuvena prodavaonica Bačka, koja je godinama prazna, a ta je zgrada bila pravi ukras mjesta. Ovome treba dodati kako u ovom selu ima čak 79 potpuno praznih kuća, a u ostalima žive

mnoga jednočlana ili dvočlana staračka kućanstva. O velikom broju nezaposlenih nećemo niti govoriti, a to je prouzročilo sve manji broj sklopljenih brakova i drastično smanjen natalitet, što je karakteristično za gotovo sva mjesta u okolici.

Za sada još sva kućanstva u ovom kraju imaju struju, vodu, telefone, pa i računala, a kako čujemo, informatika će se u osnovnoj školi podučavati bez računala, jer ga je netko još prije godinu dana ukrao. Dakle, ubrzo će sve obitelji koje imaju nekog mlađeg člana imati internet, a komunalne i druge bankarske račune će plaćati u Odžacima, Somboru ili nekom još udaljenijem mjestu, ili će, pak, prijeći u neku drugu banku u Baču, čiji je opstanak također neizvjestan.

Na sceni je, dakle, dehumanizacija života i destrukcija važnih ustanova potrebnih za život ljudi, te živjeti na selu nije više nimalo privlačno niti idilično. A nekad se vlakom iz Bača putovalo izravno u Split. Današnja situacija nagovještava mnogima put u ambis, ili, u nešto boljoj varijanti, put u daleku prošlost. Ovo je doba u kome prestaju važiti skoro sva ljudska pravila i pitamo se kakve ćemo tragove iza sebe ostaviti, pogotovo ako nam zrakoplov bude tresnuo na zemlju.

Zvonimir Pelajić

FIJAKERIJADA U ŠIDU

Revija paradnih zaprega

U okviru manifestacije Kulturno ljeto 2014, u Šidu je u subotu 9. kolovoza na nogometnom stadionu *Jednota*, u organizaciji Konjičkog kluba *Graničar* iz Šida, održana treća po redu *Revija paradnih zaprega*. Na ovoj je manifestaciji sudjelovao veliki broj natjecatelja, ljubitelja i odgojitelja konja iz cijele Vojvodine i Srbije. Revija je počela paradnom vožnjom ulicama grada, a zatim je na stadionu FK *Jednota* nastavljen natjecateljski dio, koji se sastojao u natjecanju dvoprega i četveroprega na kapijama, dvoprega, četveroprega i peteroprega, koji su se natjecali za prvo, drugo i treće mjesto.

Poslije natjecateljskog dijela, nastavljen je izbor za najljepšeg pastuha i kobila, najljepši fijaker i sirsan, najatraktivniju zapregu i najudaljenijeg, najstarijeg i najmlađeg kočijaša. Prvo mjesto u dvopregu na kapijama osvojio je **Željko Kovačević** iz KK *Bulić* iz Progara, drugo mjesto **Milenko Radaković** iz Surčina, a treće mjesto **Milenko Vidak** iz KK *Begej* iz Zrenjanina. U četveropregu također je bio najbolji Milenko Radaković iz Surčina, koji je osvojio i prvo mjesto u paradnom dvopregu. Pokrovitelj ove sada već tradicionalne manifestacije su Skupština Općine Šid i Ured za sport i mladež.

S. D.

15. kolovoza 2014.

TJEDAN U BAČKOJ

Muka muku sustiže

Sombor je postao medijska vijest broj jedan i to ne po dobrim, već, kako to obično i biva, po lošim vijestima. Prva od njih je da je tijelo nesretne **Tijane Jurić** otkriveno u okolici Sombora. Ta vijest nikoga nije ostavila ravnodušnim i detalje su mediji već toliko izraubovali da nema potrebe ponovno prepričavati ionako same po sebi mučne činjenice. Kod svakog iole normalnog čovjeka sve to što se dešavalo izaziva jezu i nelagodu. Ko to prolazi našim ulicama, možda živi pokraj nas, kako zaštititi našu djecu, jesmo li dovoljno oprezni, u kakvom to vremenu živimo da strepimo svaki puta kada nam djeca izađu na ulicu? Sve su to pitanja koja se ovih dana nameću svakome, a naročito nama roditeljima.

A kako ni jedno zlo ne dolazi samo, u istom danu kada se po Somboru pronijela vijest o stravičnom zločinu, stigla je i vijest da je nekoliko desetaka tisuća građana ostalo bez vode za piće. Analize su pokazale da je voda iz somborskog vodovoda bakteriološki neispravna, što je bilo dovoljno za pravu poharu somborskih trgovina u potrazi za vodom u bocama. Kako se moglo čuti iz poduzeća koje Sombor opskrbljuje pijaćom vodom, voda na izvoru je ispravna, a bakteriološko zagađenje nastalo je negdje u mreži. Kako i zašto? E, to nismo čuli. Kao ni to što će se dalje poduzimati glede popravljivanja kvalitete vode. Sve oči uprte su u novu analizu, koja se čekala u vrijeme zaključenja ovog teksta, a sve u nadi da će novo uzorkovanje pokazati da Somborci ipak piju ispravnu vodu. Da bi pokazali da vjeruju u kvalitetu svoje vode, na konferenciji za novinare čelnici *Vodokanala* pili su »česmovacu«. Pijem je i ja, ne zato što sumnjam u analize kvalitete vode, već zato što mislim da istu vodu pijemo godinama. Ne samo mi u Somboru, već i u okolnim selima, koja su mjesecima na cisternama, a sve zbog arsena. Nije on tu od juče, ali tko zna zbog čega se nitko do nedavna nije sjetio da je arsen štetan i da bi takvu vodu trebalo zabraniti za piće.

To što se Somborci (opet) guše u mirisu kafilerije vijest je koja nije interesantna ni za lokalne, a kamoli za druge medije. Nekako, to je postalo nešto sa čime se u Somboru živi godinama. No, posljednjih dana i liježemo i ustajemo s mirisima iz kafilerije u kojima se guše ne samo stanovnici kafileriji najbližeg dijela grada, već i onih udaljenih. Je li to zbog vrućina, loših filtera, nekog kvara, pojačanog obima posla? Ne interesira nas Somborce to, samo želimo znati kada će višedecenijski problem u gradu biti riješen. Kako sada izgleda, nikada.

Z. Vasiljević

SRIJEM FOLK FEST U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Bogatstvo različitosti u drevnom Sirmiju

Na Žitnom trgu u Srijemskoj Mitrovici, na iskopinama drevnog antičkog Sirmija, gdje se prepleću prošlost i sadašnjost i gdje su Mitrovčani najponosniji na dugu povijest svoga grada i kulturnu tradiciju svih naroda koji tamo žive, u subotu 9. kolovoza svečano je otvoren jedanaesti po redu Srijem Folk Fest 2014, Međunarodni festival folklornog stvaralaštva. Tijekom četiri dana gostovanja u Srijemskoj Mitrovici, 600 sudionika iz deset zemalja svijeta predstavili su Mitrovčanima svoje običaje i kulturno naslijeđe, kroz folklorne aktivnosti, a mnogobrojni posjetitelji imali su prilike uživati u bogatstvu različitosti, u tradicionalnim izvornim pjesmama, plesovima i raskošnim nošnjama. Ove se godine na Srijem Folk Festu predstavilo 14 folklornih ansambala iz 10 zemalja. Po prvi put predstavio se folklorni ansambl iz Gruzije, zatim

iz Bugarske, Slovačke, Turske, Grčke, Hrvatske, Slovenije, Latvije, Bosne i Hercegovine, Kosova i sva četiri folklorna ansambla iz Srijemske Mitrovice. Organizator festivala je Centar za kulturu Sirmium art, uz pokroviteljstvo Grada Srijemska Mitrovica i Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije.

PREZENTACIJA DREVNOG GRADA

Prvi dan festivala počeo je mimohodom sudionika kroz središte grada sve do Žitnog trga. Sudionici su se tijekom šetnje predstavili gledateljima svojim plesom, a spektakularni početak festivala, uz vatromet i veliki broj posjetitelja, bio je upravo na iskopinama starog grada. Kako ističu organizatori, zadovoljni su velikim brojem sudionika, iako navode kako su prošle godine sudjelovali predstavnici 17 zemalja, kada je održan jubi-

larni deseti po redu Srijem Folk Fest: »I ove godine možemo biti zadovoljni, jer imamo preko 600 sudionika, a taj broj je u današnje vrijeme ekonomske krize i ostalih problema jako teško okupiti.

Dragan Đorđević

Svake godine scenu postavimo u starim rimskim iskopinama i želimo na taj način prezentirati Srijemsku Mitrovicu i tako dočarati tradiciju i povijest koja traje preko 1700 godina, kada je

Sirmij bio jedna od prijestolnica Rimskog Carstva. To je jedan poseban ambijent koji nosi pozitivnu energiju, počevši od samih iskopina od starog vremena, do današnjih dana«, istaknuo je **Dragan Đorđević**, umjetnički direktor Srijem Folk Festa.

POSJEĆENOST SVE VEĆA

Kako ističu u Sirmium artu, iz godine u godinu raste broj posjetitelja. Ova je manifestacija od velikog značaja za grad i ljude koji žive u njemu, s obzirom da

Andrej Španović

se na taj način ističe na poseban način multietničnost i multikulturalnost. Po prvi put ove godine, na Srijem Folk Festu predstavili su se i gosti iz Republike

15. kolovoza 2014.

600 sudionika iz deset zemalja svijeta predstavili su Mitrovčanima svoje običaje i kulturno naslijeđe

Hrvatske: »Ovo je jedna od najznačajnijih kulturnih manifestacija u našem gradu, a uvrštena je čak i u strategiju ruralnog razvoja grada. Svaku večer je ovdje preko 4.000 posjetitelja, što mi je posebno drago. Ove su nam se godine po prvi puta predstavili članovi KUD Seljačka sloga iz Drenovaca iz Republike Hrvatske, s kojima HKC Srijem – Hrvatski dom ima veoma uspješnu suradnju, a već je dogovoren uzvratni posjet«, istaknuo je **Andrej Španović**, pomoćnik direktora Centra za kulturu Sirmium art.

Osim predstavljanja folklornih ansambala, festival je ove godine obogaćen nizom zanimljivih pratećih programa i dnevnih sadržaja prodajom suvenira, rukotvorina, narodnih nošnji i vina, a sve u cilju promicanja drevnog grada Sirmija. Ova kulturna manifestacija prerasla je u tradicionalni međunarodni festival s kojim se rijetko koji grad može pohvaliti, a Srijemska Mitrovica se i ove godine pokazala kao iznimno dobar domaćin, što i priliči Srijemcima i jednom povijesnom drevnom gradu.

Suzana Darabašić

DOGOVOR ZA ODRŽAVANJE MANIFESTACIJE U SOTU

Pokažimo svima što znamo i imamo

Poslije svete mise u župnoj crkvi svete Katarine 10. kolovoza u Sotu, održan je prvi sastanak u svezi s održavanjem druge po redu manifestacije *Pokažimo svima što znamo i imamo*. Radni sastanak je inicirao župnik vlč. **Nikice Bošnjakovića**, a u dogovoru su sudjelovali predstavnici HKD Šid, mještani Sota, mediji i predstavnice Udruga žena Fruškogorske golubice iz Sota. Predloženo je da se manifestacija održi 21. rujna u župnom dvorištu, poslije svete mise koja bi se tog dana održala u 11 sati kod Gospine špilje.

U programu bi sudjelovale hrvatske udruge iz Šida i Ljube, kao i gostujuća udruga iz Republike Hrvatske, a to bi bila prigoda da se na jednom mjestu predstave i mještani Sota, kao i gostujuće udruge žena i zanatlija sa svojim radovima. Također je predloženo da se toga dana pozovu i visoki uzvanici kako bi se istoga dana postavio kamen temeljac za izgradnju pastoralnog centra. Drugi radni sastanak dogovoren je za početak rujna, kada će biti utvrđeni svi detalji.

S. D.

TJEDAN U SRIJEMU

Tko je kriv?

Uskoro svim srijemskim gradovima prošli je tjedan protekao u znaku raznih kulturnih manifestacija: etno dana, vinarskih noći, fijakerijade, Srijem Folk Festa, tijekom kojih su Srijemci barem za kratko zaboravili na probleme. Ipak se iz mase tih lijepih događaja izdvojio jedan na koji nisam ostala ravnodušna. Vjerojatno će se mnogi umirovljenici pronaći u tom slučaju, koji po svoj prilici nije jedinstven. Naime, jedna umirovljenica iz Srijemske Mitrovice obratila se nama novinarima zamolbom da objavimo njen slučaj i barem joj medijski nekako izađemo u susret. PIO Fond od ove Mitrovčanke potražuje ni manje ni više nego 428.000 dinara. Kako nam ističe ova umirovljenica, u mirovini je od prosinca 1998. godine i tada je s 31,6 godina radnog staža, zbog bolesti, otišla u invalidsku mirovinu. Konačno rješenje za mirovinu stiglo joj je 18. prosinca 2013. godine. Iz Fonda PIO filijala Srijemska Mitrovica 11. lipnja ove godine stiglo je rješenje u kojem stoji kako joj je utvrđeni više isplaćeni iznos invalidske mirovine u iznosu od 428.965,88 dinara, za razdoblje od 1. travnja do 2004. do 15. prosinca 2013. godine. U međuvremenu dobila je i opomenu pred tužbu od Pokrajinskog fonda za PIO da u roku od 15 dana mora platiti navedeni dug, ili će u protivnom protiv nje biti pokrenut sudski postupak. Ova očajna umirovljenica nema od čega platiti taj dug i, kako navodi, to nije njena krivica i netko je u PIO fondu pogriješio prilikom obračuna mirovine, točnije pogreška je ustanovljena tek nakon devet godina. Ovaj će se slučaj, kao i mnogi slični njemu, najvjerojatnije završiti na sudu, jer toliku svotu novca umirovljenici čak i uz tuđu pomoć ne mogu vratiti. Podnijela je žalbu na konačno rješenje, no ona je odbijena. Pokušala je dobiti i odgovor iz filijale PIO Fonda u Srijemskoj Mitrovici, zašto se toliko moralo čekati da bi se nagomilao toliki dug, odgovor nije dobila. Bilo je slučajeva da je PIO godinama isplaćivao i nižu mirovinu umirovljeniku iz Srijemske Mitrovice, za koju je on kasno saznao i gdje se ispostavilo da je pogreška službenice. Povodom ovog slučaja, iz mitrovčkog PIO Fonda odgovor je jedino bio da se mirovina ne može retroaktivno isplaćivati. Što bi značilo, da se u ovakvim situacijama dug može isplatiti samo za posljednjih godinu dana, pa se postavlja pitanje zašto se oštećenoj umirovljenici ne obračuna dug samo za posljednju godinu od stupanja na snagu konačnog rješenja? Ali, očigledno da aršini nisu isti za svakog, ili je opet netko drugi kriv.

S. Darabašić

MARKO I GORAN ŽERAVICA, TRGOVCI IZ ŠIDA

Povjerenje – kruna uspjeha

Za trgovinu se kaže da je vrlo složen i zahtjevan posao, posebno danas u vremenima kada je platežna moć stanovništva mala i samim tim teža naplata, zahtjevna administracija i kada se obveze, bez obzira na težu naplatu, moraju izmirivati točno na vrijeme. Međutim, svi ti problemi mogu biti prevaziđeni ako se radi složno, zajednički i s puno povjerenja. Pravi primjer za jednu takvu uspješnu trgovinsku tvrtku predstavlja obitelj **Žeravica** iz Šida koja, sada već više od dva desetljeća, s uspjehom posluje, a sve zahvaljujući složnoj obitelji koja zajednički i složno s puno

povjerenja i ljubavi vodi posao. U posao su uključeni otac **Marko** i sinovi **Goran** i **Saša**, ali tu su i ostali članovi uže obitelji, snaha **Dušica** i bratić **Pera**. Svi su oni zajedno s uposlenim radnicima, kojih u prodavaonici *Tehnometal* ima 18, zaslužni za dobro poslovanje i održivost ove tvrtke toliki niz godina. Inače, obitelj Žeravica rodom je iz Gibarca. Tamo su živjeli sve do devedesetih godina, kada su prodali kuću i preselili se u Šid. Otac Marko je radio trgovački posao i ranije, ali tada u državnoj tvrtki, da bi tek 1992. godine počeo privatno raditi u svojoj trgovini.

MNOGO ODRICANJA I PUNO RADA

Obitelj Žeravica u svom prodajnom objektu prodaje elektro-tehnički i vodovodni materijal, šarafsku robu, bijelu tehniku, suđe, namještaj za kupaonice, boje i lakove, izolacijski materijal i još mnogobrojne sitnice za domaćinstvo. Prodavaonicu u Šidu vode otac Marko i sin Goran, dok se mlađi sin Saša istim poslom bavi u Osijeku. Za dobru uslugu, kvalitetu robe i uslužnost, poznati su nadaleko, pa mnogi čak i iz Republike Hrvatske redovito

dolaze kod njih kupovati. Kako nam tijekom razgovora ističe Marko Žeravica, on se trgovinom počeo baviti 1966. godine kada je i završio školu, a u privatnom poslu je od 1992. godine, kada je u posao polako uključivao cijelu obitelj: najprije Gorana 1993., zatim Sašu 1995., potom bratovog sina Peru, a zatim i snahu Dušicu, koja radi jedan od najodgovornijih poslova, na blagajni. Kako nam navodi, mnogo je lakše kada je u posao uključena cijela obitelj, trgovina je ozbiljan posao a povjerenje je najvažnije. O trgovačkom zanimanju Marko kaže da je dosta složen i težak posao, ali ako si upo-

ran i istrajan i nadasve odgovoran, možeš napredovati: »Nekada je trgovački posao bio dosta uprošteniji nego danas. Nisu postojale fiskalne kase, manje je bilo zahtjeva, dok ih je danas mnogo više. Ipak, fiskalne kase su doprinijele bržem radu i efikasnijem računanju, a plaćanje obveza prema državi danas je rigoroznije nego prije, kada su rokovi bili nešto duži. Poslijeratnih godina su u doba inflacije mnoga poduzeća i trgovine propale, jer se mnogi nisu snašli u toj situaciji. U to vrijeme si za svoju zaradu prije podne mogao kupiti samo gajbu jabuka, a poslije podne ništa, pa je jako bilo teško izmiriti sve obveze i zbog toga su mnoge državne tvrtke i trgovinske radnje tada propale. Mi smo na svu sreću opstali, uz mnogo napora, rada i odricanja i mislim da je za sve to zaslužno povjerenje između nas samih i radnika. Poslije inflacije tržište se smirilo i postalo je stvarno bolje, a i sama kupovna moć bila je veća nego danas. Ljudi su imali novca, ali nije bilo toliko robe. Danas je obratno, imaš robu, ali ljudi nemaju novca, jer je velika nezaposlenost. I kada izdaš robu, teško je naplatiti, i ima dosta prevaranata, mnogo više nego prije, koji uzmu robu i nika-

da je ne plate«, kaže Marko. Ali i pokraj svih teškoća u današnje vrijeme, ova obitelj se održala u poslu, a sve zahvaljujući potpori jednih drugima, ali i velikom odricanju i višesatnom radu, jer, kako kažu, u trgovačkom poslu nema radnog vremena: »Drago mi je što u mojoj obitelji žele raditi ovaj posao. Da su mi sinovi završili fakultete, sigurno ne bi radili ovdje. Ipak je bolje da smo svi ovdje na okupu i da oni zajednički nastave boriti se u ovom poslu, jer oni su mlađi i na njima sve ostaje«, ističe Marko.

ZADOVOLJNI KUPCI

Rijetko tko dođe u Šid da ne zna za prodavaonicu *Tehnometal*, ili »trgovinu kod Žeravica«, jer uglavnom se upravo tu na jednom mjestu može pronaći sve: od alata za poljoprivredu, kosilica, raznih dijelova, bijele tehnike i svega ostalog, jednom riječju, sve je na jednom mjestu. Sin Goran polako preuzima posao u radnji, ali otac Marko je uvijek tu da pomogne, kako savjetima, tako i radom. Iako Goran kaže da je posao jako težak, jer u asortimanu imaju preko 40.000 artikala, vremenom je uz oca zavolio ovaj posao: »Teško je raditi s ljudima, jer ima puno

zahtjeva. Uvijek se nešto novo traži, a sama nabava robe je komplicirana. Moraš znati što i od koga kupuješ i izabrati dobar asortiman, kako bi se prilagodio zahtjevima kupaca. Međutim, i pokraj teškoća, uspijevamo prilagoditi se i zadovoljiti kupce. Ponekad je jako teško, posla bude napretek i treba ispoštovati sve kupce i cjelokupnu administraciju, ali uz dobru organiziranost sve se to postigne, iako naš radni dan nekada traje i po 24 sata«, navodi Goran. A Goran ima dva sina, **Borisa** 17 i **Filipa** 15 godina, dok Saša ima **Miu** i **Nika**, koji se rodio prije samo nekoliko mjeseci, tako da je još rano procijeniti hoće li nastaviti djedovim stopama. Na pitanje imaju li stariji unuci ambiciju nastaviti taj posao, djed odgovara: »Unuci još ne pokazuju neko veliko zanimanje, nekada dođu, pomognu, ali još su mladi i vrijeme će pokazati kakva će im biti interesiranja. Ukoliko ne budu završili fakultete, posla će uvijek biti ovdje, a i treba netko pomoći ocu, kao što danas pomažu meni moji sinovi«, kaže djed Marko. Veliku potporu pružaju im supruge **Gospava** i **Dušica**. Baka Gospava je u mirovini i brine se o kućanstvu i baka Mari, dok Dušica svakodnevno dolazi na posao u *Tehnometal*, gdje radi i pomaže

svekru i suprugu. Tek u večernjim satima ova obitelj se okupi u svom domu na zajedničkom objedu, gdje se prepričavaju događaji koji su obilježili radni dan.

Dugogodišnji trud, rad, odricanje i veliko povjerenje, zasigurno je ključ uspjeha ove obitelji. Iako mnogobrojna, ova obitelj primjer je da se razgovorom i dogovorom sve pože postići, a to je još jedna odlika koja ih krasi. I iako imaju malo vremena za odmor, i Marko i Goran zaljubljenici su u prirodu, pa s uživanjem u slobodnom vremenu odu u Gibaračku planinu u rodni Gibarac, gdje imaju vinograd kojeg s ljubavlju obrađuju i tamo pronađu melem i lijek za dušu. Tamošnji rad u vinogradu pruža im veliko zadovoljstvo i užitek uz prelijepi pogled s Gibaračke visoravni. Najveselije je kod Žeravica kada počne berba grožđa, kada se pokraj velikog broja porodice okupe i prijatelji na velikoj fešti branja grožđa i pravljenja vina i rakije, za koju mnogi kažu da je jedna od najboljih. A mi smo im na kraju razgovora poželjeli još mnogo godina uspješnog i složenog rada. Uspjeh sigurno neće izostati, sudeći po slozi ove obitelji.

Suzana Darabašić

Sin i otac u prodavnici

Kultura na mreži

Internet je sve prisutniji u našim životima, čineći nam dostupnim doslovce nepreglednu količinu informacija. Kao i velika većina drugih područja i kultura je našla svoje mjesto na ovoj mreži svih mreža, a tako i ona vezana za vojvođanske Hrvate.

Počelo je, sasvim logično, s internetskim (web) stranicama, koje danas ima desetak udruga. Međutim, kako je u međuvremenu značajan dio našega vremena na mreži okupirao facebook, veća prisutnost, kao i aktivnost udruga i njihovih članova, danas je vidljiva na ovoj društvenoj mreži. Iako popularni fejs, kao i internet uopće, ima svojih mana u vidu objavljivanja poluistina i paušalnih ocjena, on ipak predstavlja dobar prostor za promociju rada onih koji se, u ovom slučaju, bave kulturnim stvaralaštvom, te kao takav ima veliki potencijal kojega svakako treba iskoristiti (osnivači facebooka kažu da će korištenje ove društvene mreže zauvijek biti besplatno!).

Drugi aktualni internetski fenomen je servis za razmjenu video sadržaja – youtube. I ovdje možete pronaći sadržaje vezane za kulturu vojvođanskih Hrvata: kako amaterske, tako i profesionalne snimke nastupa folkloraca pojedinih udruga, tamburaša i pjevača, neke manifestacije (kao što je *Srijemci Srijemu* iz 2013.), ali i prave raritete poput, sada već legendarnog uratka *Slamarke divojke* Ive Škrabala iz 1971., dokumentarca Televizije Zagreb o bunjevačkim svatovima iz 1986. ili snimke polivača u Tavankutu iz 1991. godine.

Najspecijaliziraniji za područje kulture, a samim time i najinformativniji u tom kontekstu, jest portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. I ovdašnji profesionalni hrvatski mediji koji spadaju u one tzv. stare medije, a koji među ostalim prate i kulturna zbivanja, imaju svoje internetske inačice: portali tjednika *Hrvatska riječ* i Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice, youtube kanal hrvatskog programa na Radioteleviziji Vojvodine... Tekstove o kulturi možete čitati i u Godišnjaku za znanstvena istraživanja ZKVH-a, čija su četiri broja dostupna na internetu, a odnedavno su na mreži pohranjeni i brojevi časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni* objavljeni u posljednje četiri i pol godine.

Internet je, dakle, postao dio svakodnevice velikog broja nas. Ukoliko ste online, primijetite ćete da se i dio izborne kampanje za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća vodi upravo na netu. A kakve to veze ima s ovom temom? Pa ima. Naime, za razliku od nekih drugih izbora, tu će značajnu ulogu imati i udruge kulture.

D. B. P.

KNJIŽEVNA VEČER U OKVIRU DUŽIJANCE 2014.

»Uvijek trnovito, ali bogato ružama«

Tradicionalno uoči središnje proslave Dužijance, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* organizira književnu večer, koja je ove godine priređena u četvrtak 7. kolovoza, u svečanoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. Književna večer je ovoga puta bila posvećena drugačijem izričaju umjetničkog blaga – glazbi, odnosno svećeniku, muzikologu, pedagogu i skladatelju **Albi Vidakoviću**, čijih se 100 godina od rođenja i 50 godina smrti obilježava ove godine.

Nakon pozdravnih riječi vlč. dr. **Ivice Ivanković Radaka**, tajnika Društva *Ivan Antunović*, o djelu i životu Albe Vidakovića govorili su mons. **Stjepan Beretić** i prof. **Jasna Ivančić**.

Mons. Beretić istaknuo je Vidakovićev veliki doprinos Crkvi, hrvatskome narodu, bačkoj ravnici, ali i gradu Subotici, uz naglasak kako mu je životni put uvijek bio trnovit, ali pun ruža. Prof. Ivančić, kao Albina

Suvenirnica u Kolu

Poslije književne večeri svečano je otvorena i blagoslovljena *Suvenirnica* u sklopu prostorija *HKC Bunjevačko kolo*. *Suvenirnicu* je osmislio i uredio **Dejan Kovač**, član i tajnik *Bunjevačkog kola*, blagoslovio ju je mons. **Anišić**, a o izloženim eksponatima govorila je etnologinja **Senka Davčik**. U *Suvenirnici* će svoje uratke prikazivati i prodavati članovi likovnog odjela, likovne škole, slamarske radionice i odjela starih zanata.

nećakinja, iznijela je svoja osobna, kao i sjećanja svoje obitelji na njega, a predavanje je upotpunila čitanjem sačuvanih Albinih pjesama.

Ove godine iznimno je izostala dodjela nagrade *Ivan Antunović* brojnoj obitelji, ali prema riječima organizatora, to ne znači da se ona ukida ili prestaje dodjeljivati. Također, iznimno je u sklopu ovogodišnje književne večeri bilo i proglašenje, te dodjela nagrada za najbolje aranžere izloga *Dužijance 2014*, koje se inače dodjeljuju na Tamburaškoj večeri, a pomaknuto je za dan ranije zbog proglašenog dana žalosti u petak povodom smrti djevojke **Tijane Jurić** i izostankom Tamburaške večeri. Prema ocjeni tročlanog povjerenstva koje su činili **Dejan Kovač**, **Senka Davčik** i **Alojzije Stantić**, kao predsjednik, najljepši izlog uredile su sestre **Katarina** i **Anamarija Skenderović**, potom **Marija Bošnjak – Maca** i **Grgo Piuković**. Prigodne darove uručio im je predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijance* mons. dr. **Andrija Anišić**. Književna večer je završena, kao što je i započeta, izvedbom skladbi združenih zborova *Albe Vidaković* i *Collegium musicum catholicum* pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. Program je vodila **Marina Gabrić**.

Je. D.

Izložba tavankutskih slamarki

SUBOTICA – Izložba radova nastalih od slame, povodom XXIX. saziva Kolonije slamarki u Tavankutu i prvog u Tavankutu, a šestog po redu Svjetskog kongresa slame, otvorena je u sklopu manifestacije Dužijance prošloga petka, 8. kolovoza, u vestibulu Gradske kuće.

Izložbu je otvorila **Jozefina Skenderović**, voditeljica slamarskog odjela HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta, a prigodne riječi pozdrava uputio je i predsjednik ove udruge **Ladislav Suknović**: »Želim zahvaliti svim našim slamarkama, jer su ove godine odradile jedan ogroman umjetnički projekt, projekt kojim se može podičiti i grad Subotica, i Vojvodina, a naravno najviše od svih selo Tavankut. Dobili smo i kompliment da je Tavankut toliko podignuo razinu organizacije Kongresa, da će svaki sljedeći organizator biti pred velikim izazovom.«

Slike i drugi radovi od slame u Subotici mogli su se pogledati do srijede, 13. kolovoza, nakon čega su preseljeni u galeriju u Tavankutu.

Je. D.

Spomendan Ante Evetovića Miroljuba u Bačalmašu

BAČALMAŠ – Bunjevački Hrvati iz mađarskog dijela Bačke, iz Bačalmaša, u subotu su 9. kolovoza organizirali tradicionalnu manifestaciju – spomendan Ante Evetovića Miroljuba. Svetu misu

u mjesnoj župnoj crkvi služio je svećenik iz Tavankuta vlč. **Franjo Ivanković**. Nakon mise položeni su vijenci na spomenik **Ante Evetovića Miroljuba**, koji se nalazi u dvorištu crkve. U kulturnom dijelu programa nastupili su članovi kulturno-umjetničkog društva **Zora** iz Bačalmaša, te gosti – srednja skupina HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta sa spletom bunjevačkih plesova.

I. D.

Međunarodna likovna kolonija Bunarić 2014.

SUBOTICA – Osamnaesta po redu, Međunarodna likovna kolonija **Bunarić 2014.**, koja se održava u sklopu *Dužijance*, počela je jučer (četvrtak, 14. kolovoza) i trajat će do subote, 16. kolovoza. Na koloniji sudjeluje oko četrdeset slikara iz Srbije i Hrvatske, među kojima i dvadesetak članova Likovnog odjela HKC-a **Bunjevačko kolo**, koji je i organizator kolonije. Rad kolonije se odvija u HKC-u, a slikari će danas (petak, 15. kolovoza) stvarati na jednom od salaša u Maloj Bosni. Svečano zatvaranje kolonije, kada će se moći pogledati nastali radovi, je u subotu u 18 sati u dvorištu Centra.

Međunarodna umjetnička kolonija Stipan Šabić 2014.

SUBOTICA – Četvrti saziv Međunarodne umjetničke kolonije **Stipan Šabić 2014.** održat će se od 19. do 23. kolovoza u vili DDOR-a na Paliću. Svečano otvorenje kolonije je u utorak, 19. kolovoza, u 18 sati. Kolonija se završava u subotu, 23. kolovoza, kada će od 16 sati publika u dvorištu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata moći pogledati nastale umjetničke radove. Svečano zatvaranje kolonije je u 18 sati.

Organizator kolonije je Hrvatska likovna udruga **Cro Art** iz Subotice.

Lira naiva u Srijemskoj Mitrovici

SRIJEMSKA MITROVICA – Susret pučkih pjesnika *Lira naiva 2014.* bit će održan u iduću subotu, 23. kolovoza, u Srijemskoj Mitrovici u Hrvatskom domu s početkom u 11 sati.

Tijekom književne večeri, koja počinje u 17 sati, bit će predstavljena i knjiga izabranih stihova *Cidi se život – Lira naiva 2014.*

Gošća *Lire naive* bit će **Željka Zelić**, pjesnikinja iz Subotice, a pjesme za zbirku izabrao je **Stjepan Blažetin**, književnik i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha. Organizatori susreta su Hrvatska čitaonica i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović** iz Subotice, a domaćini Hrvatski kulturni centar **Srijem – Hrvatski dom – Srijemska Mitrovica**.

Susret, koji je trebao biti održan 1. lipnja, odgođen je zbog izvanrednog stanja u Srbiji, prouzročenog katastrofalnim poplavama.

Radi poticanja suvremenog književnog stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini i djelatnog pomaganja, stvaranjem primjerenih uvjeta rada na završavanju novih književnih djela, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i ove godine raspisuje

NATJEČAJ

za besplatni sedmodnevni boravak i rad književnika od 22. do 28. rujna 2014. godine u Tavankutu

Boravak će biti organiziran na upravo renoviranom Etno salašu **Balažević**, a podrazumijeva smještaj, prehranu, prostor za rad, računalo i internetsku vezu. Zavod osigurava i putne troškove.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata će ove godine osigurati mogućnost i uvjete rada na završavanju književnih djela za dvoje književnika.

Na natječaj se mogu javiti književnici iz Vojvodine koji su do sada objavili najmanje jednu knjigu na hrvatskom jeziku ili na nekom njegovom dijalektu, koji imaju rukopis visoke zgotovljenosti, što autor potvrđuje relevantnom recenzijom, i koji prihvaćaju uvjete boravka.

Prijavu s kratkim životopisom, adresom stanovanja, brojem telefona i pratećom dokumentacijom (recenzija, objavljena knjiga) zainteresirani trebaju poslati do petka 5. rujna 2014. godine, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Harambašićeva 14, 24000 Subotica, s naznakom »za natječaj«.

Stručno povjerenstvo Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donijet će odluku o izboru sudionika za sedmodnevni besplatni boravak i rad u Tavankutu do 11. rujna 2014. godine i o tome odmah obavijestiti sve prijavljene kandidate.

BODROG FEST U MONOŠTORU

Spoj kulture, tradicije i prirode

Jubilarno, deseto izdanje festivala ponudilo je bogat i raznovrstan program kojega je pratilo ukupno oko 14000 posjetitelja

Proteklog vikenda u Monoštoru održan je deseti po redu, jubilarni festival kulture, tradicije i prirode – *Bodrog fest*. Još od 2005. godine Monoštorci realiziraju ovu manifestaciju s ciljem očuvanja i promidžbe kulturnog naslijeđa i prirodnih ljepota Gornjeg Podunavlja.

Program je ove godine počeo još u petak, 8. kolovoza, kada je akcent bio na najpoznatijem specijalitetu ovoga kraja – ribljem paprikašu. Sudionici *Bodroškog kotlića* tako su imali priliku pokazati svoje umijeće u pripremi *fiša*. Među 117 kotlića i deset puta više članova natjecateljskih timova iz Monoštora, okolnih mjesta i cijeloga Podunavlja, stručni žiri je birao pet najboljih. **Jožef Munkaš, Stipan Marijanović, Stipan Forgić i Adam Šomođvarac** imali su težak zadatak da sve uzorke probaju i ocijene. Organizatori ovoga dijela Bodrog festa – Klub sportskih ribolovaca *Šaran*, pripremili su vrijedne nagrade za najistaknutije sudionike, a glavna nagrada bio je drveni čamac, ribolovačka oprema i razne potrepštine za dobar paprikaš. Peto mjesto osvojio je **Nikola Polovina** iz Apatina, četvrti je bio **Slobodan**

Baljak iz Stanišića, treći **Stipan Kolar - Čula** iz Monoštora, drugo mjesto pripalo je **Šandoru Kovaču** iz Kopačkog rita, dok je najbolji paprikaš pripremio i ujedno najmlađi među nagrađenima – **Boris Periškić - Rile**. Fešta uz tamburaše trajala je do ranih subotnjih časova.

ŠTANDOVI, SPECIJALITETI, RADIONICE...

Subotnji raspored bio je veoma gust i bilo je potrebno mnogo energije da bi se sve moglo ispratiti. U jutarnjim satima počelo je uređivanje štandova s proizvodima tradicijskih obrta, domaćim proizvodima i ručnim radovima. Ugostitelji su startali s pripremom specijaliteta poput paprikaša – ribljeg, od divljači, junetine itd, našle su se tu različite varijante pečene ribe, kobasica, piletine, šnicli, kao i janjetina, jaretina, prasetina s ražnja. Kao poslastica, tu su bile štrudle s makom, orasima, višnjama, princekrafne, linzeri, različiti domaći kolači, a sve se moglo zaliti dobrim vinom, rakijom i naravno sokovima.

Za najmlađe su ujutro organizirane edukativne radionice s

ciljem skretanja pažnje djeci od malih nogu na značaj očuvanja prirode. Predstavnici WWF – Svjetskog fonda za prirodu i JP Vojvodnašume – **Jelena Štetić** i **Biljana Latić**, održale su interesantne animacije za klince, uz bojenje, crtanje i naravno učenje, dok su veliki interes izazvali volonteri u kostimima pande, vranca i jesetre.

SVEČANO OTVORENJE

U dvanaest sati krenulo je svečano otvorenje festivala na glavnoj bini. Čast da se prve predstave imale su djevojke iz Mažoret kluba Sonta. Tada je uslijedio pozdrav za goste festivala na svim jezicima koji su se mogli čuti tih dana u selu, od engleskog, ruskog, njemačkog do poljskog, rumunjskog, češkog i kineskog. Goste su na svojem materinjem jeziku pozdravili sudionici iz projekta *Danubeparks II* i volonteri iz radnog kampa *Otvorena kapija Gornjeg Podunavlja*. Raportom gradonačelniku Grada Sombora **Saši Todoroviću, Josip Đipanov** je jašući na konju dao do znanja da je konjička povorka spremna, te je i službeno, nakon gradonačelnikovih riječi, krenula. Jahači i

fijakeristi s dvo i troprezima defilirali su središtem sela, što je bio impresivan prizor za sve ljubitelje konja.

RECITACIJE, PJESME, PLESOVI

Na bini su se recitacijama predstavile **Dejana Đurin** i male **Ana i Eva Kusturin**, a stihove im je pripremio **Ivan Pašić - Bać Iva**. Svojih pet minuta imale su i sestre **Anđela i Anastasija Vasiljević** iz Sombora koje su predstavile svoje pjevačke sposobnosti.

Domaćini iz Dječje skupine KUDH-a *Bodrog* predstavili su šokačku tradiciju splotom pjesama i plesova pod nazivom »Nisam dugo pivala kroz selo«. Mališani iz dječjeg zbora *Šareni vokali* iz Sombora uveselili su prisutne simpatičnim i edukativnim pjesmicama, dok su na svoj način plesne sposobnosti prikazale male balerine iz Plesne grupe *Pirueta Sombor*.

Uslijedila je još i edukativna radionica za djecu koju je vodio **Manfred Rozenberg** iz Nacionalnog parka Donau Auen Austrija, tijekom koje su djeca imala priliku upoznati se sa zvuci-

ma iz prirode, vrstama ptica, riba, rječnim ekosustavom Dunava...

Još značajnih ekoloških sadržaja bilo je predstavljeno na promociji projekta Danubeparks II, u organizaciji JP Vojvodinašume, kao partnera iz Gornjeg Podunavlja, a značaj istoga se ogleda u suradnji 17 zaštićenih prirodnih dobara duž cijeloga Podunavlja. Govorilo se i o prijekograničnom rezervatu biosfere Mura-Drava-Dunav, u suradnji s WWF - Svjetskim fondom za prirodu, dok je svoju promociju imao i novi film *Gornje Podunavlje – zaboravljeno lice Dunava*.

PROGRAM U CRKVI

Program u crkvi sv. Petra i Pavla vodio je domaćin – vlč. **Goran Vilov**. Nastupile su *Kraljice Bodroga* ujedno predstavivši svoj novi CD *Faljen Isus Divice*. **Marina Kovač** i **Daliborka Malenić** izvele su dvije skladbe na klavijaturama i flauti, a MOH *Iuventus cantat* predstavio se spletom od duhovnih, preko tradicionalnih crnačkih, do rock and roll pjesama. **Nenad Gvozdenac** iz Sombora bio je najmlađi izvođač u crkvi, i predstavio se s dvije kompozicije za trubu.

Parada fijakera

Svoje pjevačke sposobnosti predstavili su i momci iz VIS *Tekije* – Petrovardin, dok je pjevačka skupina GKUD-a *Ravanrad Sombor – Varošani i Varošanke* izvela izvorne pjesme. Gosti iz udruge *Šokačka grana*, pjevačka skupina *Šokice*, predstavili su se s pjesmama posvećenim Djevici Mariji, a program u crkvi zatvorili su **Josip Čapo** na trubi i **Nebojša Dražić** na harmonici.

Na glavnoj bini su se predstavili KUDH *Bodrog* i URB *Rumunjka* kao domaćini iz Monoštora, kao i GKUD *Ravangrad Sombor*, KUD *Neven Aleksa Šantić*, Udruga *Šokačka grana Osijek*, te KUD *Moric Žigmond* iz Doroslava.

Sve su svojim pjesmama začini-
li **Antun Kovač – Pašin**, **Kata Kovač**, **Adam Bešlin – Nova** i **Anita Đipanov**.

VELIKO FINALE

Veliko finale festivala bio je koncert **Zvonka Bogdana**, doajena tamburaške glazbe. Prije i tijekom koncerta ulice Monoštora bile su prepune ljudi i parkiranih automobila, što govori o posećenosti cijele manifestacije. Procjenjuje se da je Bodrog u dva dana posjetilo oko 14000 ljudi.

Malo drugačiji program je ostavljen za kraj dana, a to su bili nastupi rock i jazz bendova u

sklopu *Bodrog by night*. Tako su mlade zabavljali *Jazz Bond*, *Jam Display* i *Krvava Mary*, dok je na glavnoj bini svoj performans imala grupa od 70 mladih – sudionika 14. omladinskog kampa Crvenog križa u Monošturu. Sudionici kampa izveli su operски performans kojega su pripremili stručnjaci iz Berlinske opere, a gledatelji su ostali bez daha.

Organizatori *Bodrog festa* bili su MZ Bački Monoštor, KSR Šaran Bački Monoštor i UG *Podunav* Bački Monoštor, a glavni pokrovitelj manifestacije bio je Grad Sombor.

Zdenka Mitić

OTOČNA MINI-TURNEJA SUBOTIČKOG PISCA DRAŽENA PRČIĆA

Plemstvo Wilson u Jelsi i Hvaru

Novi roman **Dražena Prčića**, objavljen nedavno u nakladi *Minerve* iz Subotice, predstavljen je prošloga tjedna u dva mjesta na otoku Hvaru – u Jelsi i gradu Hvaru. Ovaj subotički pisac i novinar *Hrvatske riječi* cijeli je život, po vlastitom priznanju, opsjednut Dalmacijom i Jadranskim morem. Tako se radnja ovoga romana, uz London, odvija i na Hvaru, što je i jedan od razloga prezentacije knjige na ovom hrvatskom otoku. Inače, knjiga nam donosi priču u kojoj se prepliću sudbine mlade plemkinje mađarskog podrijetla, njezinog znatno starijeg supruga engleskog lorda Wilsona i mladog

Hvaranina **Antonija Salamunića**. Knjiga obiluje detaljnim opisima otoka Hvara i njegovih ljepota, ali i tamošnjih ljudi, čiji je duh dočaran ponajviše kroz lik *none*

glavnoga junaka Tončija.

Knjiga je premijerno predstavljena u Jelsi, u ponedjeljak u tamošnjoj Knjižnici i općinskoj čitaonici, a osim autora, u pro-

mociji su sudjelovali ravnateljica **Marija Plantarić Huljić** i direktor Turističke zajednice Jelsa **Niko Scrivanelli**.

Plemstvo Wilson je potom u srijedu imala prilike upoznati i publika iz grada Hvara. Promocija knjige je održana u Gradskoj knjižnici i čitaonici, smještenoj u baroknoj palači Radošević, a uz autora, govorila je i ravnateljica knjižnice **Nikla Barbarić**.

Prema najavama autora, nakon Hvara, knjiga će početkom jeseni biti predstavljena u više mjesta u Srbiji i Hrvatskoj, ali i u okolnim zemljama.

D. B. P.

Dražena Prčić i Nikla Barbarić

IZ ŽIVOTA SALAŠARA

Pomaganje salašaru u poslu

Piše: Alojzije Stantić

Jedan od salaša

Poljodilstvo je zanimanje od iskona kojim čovik obitelji ocigurava opstanak i razvitak. U tom obliku život salašara bio je najrazvijeniji na kraju trideseti godina 20. vika, kad su salaši postigli vrv takog života. Onda se salašar za taj poso spremio u školi života, učio ga od malena od svoji pridaka. Osposobljen je za poso ratara, za više feli (vrsta) krupne živine (životinja) i ezermeštera (zanatnika) za održavanje salaškog domazluka. Njemu ravna bila je supruga izučena za majku, redušu (domaćicu), stanaricu (upućena u poslove u avliji i vertarluku [povrtnjaku]).

NAPRIDAK

Velik društven napridak posli II. svickog rata nije zaobašo ni salašarski život: jedni salaši su nestali, drugi životare, otimaje se, al polagano nestaju, a najsposobniji se priobrazivaju u nov (farmerski) oblik poljodilskog gospodarenja.

Da se ne zatomi sačuvajmo makar ovako od zaborava koji su u vrime najrazvijeniji salaša, bili muški, koji ženski, a koji zajednički poslovi. Salašari nisu uvijek i sa svakim poslom stigli sami izać na kraj, pa su naspram domazluka i koji se poso radi, pokatkad

bili prinuđeni hasnirat pomoć tuđi usluga.

Na salašu su se poslovi dilili na, muške, ženske i zajedničke poslove u domazluku i na take poslove na njivi. Za odvijanje poslova u skladu, da se zna ko zapovida, a ko sluša, o tom su se starale glave obitelji – domaćin i domaćica. Oni su poslove podilili i nisu su se mišali jedan drugom u poso, osim kad je tribalo odlučit o čemu važnom za cilu obitelj. Najveću moć u odlučivanju imo je domaćin, glava obitelji, jel je samo on rukovo novcima iz velikog buđelara. [Buđelar (novčanik) je znak gospodarske moći. On je u većini salaša bio kožni s prigradama, dosta širok za uspravno bočno slaganje i najkrupniji novčanica. Buđelar je stojo na vidiku: zamotan u maramicu, na slimenu ispod tavanice i med gredicama. Poštivan je ko sve što je zdravo vridno, a s njim je rukovo samo domaćin, drugi ga nisu smili ni pipnit.]

GLAVE OBITELJI

U salašarskom domazluku život se skladno odvijao jel su iskusili da će s gazdovanjem izać na kraj samo onda ako se zna ko kome zapovida. Zapovidali su samo dvoje, čovik (suprug) otac:

bačo, babo, čiča el ranko i žena (supruga) mater: nana, mama el māmā, već di su ih kako zvali. Svako od nji dvoje se u gazdalu staro samo u svom dilu poslova. Zato jel su dica i pogodena čeljad slušali onog ko zapovida život salašara je bio skladan, na vrime su izašli na kraj svim poslovima, a osobito s onima koji su sputavani nevrimenom, čestim neprilikama.

Glave obitelji su se u obaškim prilikama dogovarali kako će bit, a da to bude najbolje obitelji. U ritkim prilikama su se dogovarali i s odraslom dicom, osobito ako njim je to bilo važno za životni put. Na priliku očel dite ić dalje u škulu i izučit od čeg će žvit, kad će ga zamomčit el zadivojčit, s kim će se spreteljtit, kako će otpravit svatove diteta i sl.

DOMAČIN

Domačin se staro o muškim poslovima u salašu i u ravni na njivi. On je određivo šta će se suvišno i pošto prodat od josaga el od suvišnog roda litine. Na salašu se staro ko će šta radit u odranjivanju josaga, jel se svakog dana timario i ranio u isto vrime. Di je bilo više krava tamo su i mlađe ženske pomagale u muži.

Ako je bilo više muškaraca oni su med sobom el nuz pomoć

domaćina podilili ko će se starat o konjima, marvi el svinjama. To je važno i za poslove koje su zajedno radili u ravni: kupljenje čukanjica, kopačina (kopanje i zagrcanje kuruza), ris, branje kuruza, oranje el u salašu: mazaanje nabijanice mazom i krečom, disnotor, subatom poslipodne spremanje ledine i avlije, zimi odbacivanje sniga i sl.

DOMAĆICA

Gazdarica je bila gospodarica u vođenju ženski poslova. Zapovidala je kad će se i šta kuvat. U tom joj niko ništa nije zabavljao. Šta se metnilo na astal to se ilo, brez zanovetanja. Bačo se nije mišo u njezine poslove, a ni na trošenje njezini sitni novaca, koje je sticala od prodaje perja, pileža, jaja, ukljukani gusaka i sl. Ona je zapovidila kad će koja snaja el čer bit reduša, a koja stanarica. Koja će se stanarica starat o piležu, a koja o odranjivanju zelja u vertarluku. Vodila je računa da ženska dica prema uzrastu rade i sve poslove sa iskusnom redušom el stanaricom. Domačin i domaćica dogovarali su se samo ako je štogod tribalo odlučit važno za obitelj el ako je za čeg tribalo izvadit novaca iz buđelara.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Druga »smrt« i drugi »život« Crnog Jovana

Piše: dr. Zsombor Szabó

Priču o **Crnom Jovanu** ne možemo završiti s tom činjenicom da je »u carskoj prijestolnici Subotici« nakon Prvog svjetskog rata i novih granica jedan trg dobio ime po njemu, i na glavnom trgu je podignut spomenik njemu, **Fabijanu Literatu** i **Suboti Vrliću**. Oba ova lika su, po mom saznanju, »povijesne kreacije«, jer da bi se »samozvani car« ozbiljno shvatio, kreirana mu je i čitava vlada i dvor: »postavio je za glavnog komandanta svojih četa vještog vojnika **Radoslava Čelnika**, za izaslanika kod stranih vladara učenog protestanta **Fabijana Literata**, a za palatina i glavnog blagajnika **Subotu Vrlića**, plemića rodom iz Jagodine». Moje skromno pitanje je zašto njegov vojskovođa nije izvajan na spomeniku, ako je povijesna ličnost?

Crni Jovan i njegovi dvorjani su, međutim, »stolovali« pokraj Gradske kuće samo dvadesetak godina. Naime, Kraljevina Mađarska je nakon raspada Kraljevine Jugoslavije, između ostalog, »povratila« i Bačku i 1941. godine od strane »obnovljene mađarske vlasti« spomenik »začetniku Vojvodine i njegovim suborcima« je srušen i sklonjen u vrt nekadašnje Reichelove palače (današnjeg Likovnog susreta). Okončanjem Drugog svjetskog rata, nove-stare granice su potvrđene 1945. godine i teritorij Bačke našao se u okviru Autonomne Pokrajine Vojvodine, tada još Demokratske Federativne Republike Jugoslavije. Nova vlast, koja je propagirala bratstvo i jedinstvo svih

1 Ovi »podatci« su skinuti sa Interneta. Neki su izmislili i to, da je Subotica dobila ime po Suboti Vrliću?!

naroda i narodnosti, valjda vođena tim duhom, »Jovana i njegove drugove« ostavila je da »spavaju« u travi zapuštenog dvorišta tada Subotičkog muzeja.

RASPAD JUGOSLAVIJE »OŽIVLJAVANJE« CRNOG JOVANA«

Socijalistička »revolucija« željela je revolucionarno mije-

ni su iz centra »radi restauracije«, jer su bili na trasi budućeg »velebnog« bulevara. Dolaskom nove garniture na čelo Republike Srbije, 1988. godine, počeo je raspad Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Za početak je u »Jogurt revoluciji« ukinuta autonomija Vojvodine, da bi Srbija ponovno »postala cijela«. U toj nacionalnoj euforiji, netko ili neki su se sjetili spomenika

stalna srpska Vojvodina«, preinačen je u zagonetniji natpis »Tvoja misao je pobijedila« (eto izvolite, dragi turistički vodiči objasnite nekom strancu misli jednog srednjovjekovnog plaćenika).

POUKA IZ PRIČE O CRNOM JOVANU

Osnovni naziv feljtona »iščezla stoljeća« baš kroz priču o Crnom Jovanu se aktualizira. Zašto nešto (ne)povratno nestaje, koji su razlozi tog iščezavanja, i što se može spasiti? Kroz ovu posljednju priču koja se samo naizgled tiče Subotice, željeli smo ukazati na to, da ako postoji određena politička volja, onda se mnogo toga može uraditi (nažalost često i tragikomično). Politički čimbenici bi konačno trebali shvatiti da je priča o gradovima (naravno i srijemskih) prije svega civilizacijska priča, a ne priča o moći – o tome tko je aktualni »vlasnik ili vladar«. Po mom mišljenju, skromni **Palavičinijev** rad, spomenik Crnom Jovanu, nema što tražiti na glavnom gradskom trgu, danas je čak i politički deplasiran. Mjesto mu je u nekom budućem parku javnih spomenika. Jedini spomenik koji bih vratio u centar na prvobitno mjesto je spomenik Svetom Trojstvu. Prvo, zato što je to najstariji javni spomenik u gradu, i ako iskopamo jednu rupu oko mjesta originalnog postamenta možemo i danas naći originalni postament na kojem je stajao. Naime, originalna razina nekadašnje glavne tržnice je za oko 1,5 metar nasuta. Konzerviranjem i prikazom spomenika u cijelosti, a ne fragmentarno, zapravo pričamo priču o kontinuitetu ljudskog napora u ovom gradu. To bi bila i prava turistička atrakcija.

Spomenik Svetom Trojstvu ispred prve Gradske kuće 1815. godine

njati i izgled gradova. U tom cilju (govorim o Subotici) tik uz franjevački samostan podiguta je zgrada Otvorenog sveučilišta, da se pokaže koja je »vladajuća klasa«. Gradska kuća je pretvorena u dom kulture, i izgrađen je »novi centralni trg grada« na kojem je podignuta dvanaestokatna zgrada nazvana Nova općina, koja je prilično loša imitacija palače Ujedinjenih naroda u New Yorku, i zgrada Društvenopolitičkih organizacija (zvana Komitet). Dva sakralna spomenika, najstariji javni spomenik Sveto Trojstvo i Sveti Florijan (podignut 1926. godine na »Trgu cara Jovana Nenada«), sklonje-

Crnom Jovanu, i da bi ga trebalo ponovno postaviti na centralni subotički trg. Naravno, lansirana su i obećanja da će pokraj ovog »carskog trojstva« svi sklonjeni spomenici (dva sakralna spomenika i obelisk Kaponjske bitke) biti vraćeni u centar grada (od tog doba prošlo je 23 godine, i nema nikakve naznake da će to biti ikada učinjeno).

No, za početak, spomenik Crnom Jovanu je »obnovljen« 1991. godine, istina s »malom pogreškom« u odnosu na prvobitni. Kako te godine nisu bile popularne riječi »Vojvodina i autonomija« prvobitni natpis »Ostvarila se tvoja misao, samo-

PROSLAVLJEN KIRBAJ U SONTI

Svetom Lovri
u čast

Dan smrti sv. Lovre, zaštitnika župe u Sonti, proslavljen je u duhu tradicije mještana, starije od dva stoljeća. U prelije-pom nedjeljnom danu, 10. kolovoza, kirbaj je u rodno selo privukao mnoge Sončane, danas razasute po svim stranama svijeta. Rijetke su kuće bez gostiju, pa se na taj dan u selu broj žitelja skoro udvostruči. Sončani ovog dana slave Svetog Lovru, zaštitnika župe u Sonti. Slave ga u pobožnosti, misom u crkvi koja nosi njegovo ime, ali ga slave i po kućama i u brojnim ugostiteljskim objektima. Svakako, u slavlju su najagilniji najmlađi. Željno iščekuju kraj ručka, kako bi pohodili ono što im je najzanimljivije. Sajam s vrteškama, tezgama s igračkama, sladoled-vunica, mami im pogleda, pa i pokoju suzu ukoliko roditelji nisu dovoljno kooperativni u ispunjenju brojnih želja. Uvod u crkveno slavlje za

vjernike Sonte bila je vazmena trodnevnica. Euharistijsko slavlje prvoga dana predvodio je župnik Vajske i Bođana vlč. **Vinko Cvijin**, u drugom danu svojim mislima i riječima duše vjernika je hranio vlč. **Dragan Muharem**, a trećega dana euharistiju je slavio vlč. **Josip Kujundžić**. Veliki broj vjernika najveći blagdan sela slavio je usrdnom molitvom i pjevanjem iz srca na prijedpodnevnom euharistijskom slavlju u crkvi svetog Lovre. Euharistiju je predslavio arhiprezbiter podunavskog arhiprezbiterata preč. **Jakob Pfeifer**, a suslavili su sončanski župnik vlč. Josip Kujundžić i karmelićanin rodnom iz Sonte o.

Mato Miloš. Nadahnuto su pjevali članovi župnog zbora, uz pratnju mlade orguljašice **Klaudije Lukić**. O djelu sv. Lovre nadahnuto je propovijedao preč. Jakob Pfeifer. Sveti Lovro je jedan od najpoznatijih svetaca i njegov spomendan slavi se na dan kad je umro mučeničkom smrću. Mučeništvo sv. Lovre, prema pouzdanim pisanim izvorima, zbilo se 10. kolovoza 258. godine. Uz katolike, slave ga i pravoslavni vjernici, anglikanci i luterani. Zaštitnik je gradova Rima i Roterdama, kao i države Kanade.

I. A.

MALO PROŠTENJE U LEMEŠU

Obnovljena kapela na Kalvariji

Ovogodišnje malo proštenje, na lemeškoj Kalvariji u kapeli koja je posvećena Gospi od brze pomoći, proslavljeno je svečanom svetom misom 10. kolovoza. Misno slavlje predvodio je vlč. **Zsolt Bende** iz Bajmoka, uz koncelebraciju vlč. **Gabora Drobine**, somborskog kapelana, vlč. **Jenoa Varge**, vlč. **Zoltana Vas Hube** iz Mađarska, vlč. **Tibora Szucsza** također iz Mađarske, vlč. **Arpada Pastora** iz Telečke, te župnika domaćina vlč. **Antala Egedia**. Misi su prisustvovali i članovi viteškog reda Sveti Juraj koji su donirali novac za vanjsko ličenje kapele.

Iako se malo proštenje obično slavi prvoga vikenda u kolovozu, ove godine pomaknuto je za tjedan dana kasnije zbog radova na obnovi kapele. Ovo slavlje obilježilo je veliko ulaganje za današnje prilike i još uz to veliki trud. Pokraj vanjskih radova, za ovu priliku renovirana je i unutarnjost kapele, koja je kompletno oličena i oslikana, oltari su obnovljeni, stube i ograda su također oličeni, zamijenjena je rasvjeta, i to donacijom dvije lemeške obitelji - obitelji **Katarine** i **Ivana Kaića**, te obitelji **Agnes** i **Petera Klinovszkog**, koji su zahvaljujući svojim osobnim mogućnostima, željom i zalaganjem darovali

ovaj dar selu, sebi i svim vjernicima. Ostaje sačuvati dobiveno, cijeniti pruženo i koristiti uloženo. Izvođač radova bio je Ivan Ambrošić iz Sombora. Milodari vjernika utrošeni su za obnovu ulaza u podrum kapele, a dio preostalog novca bit će preusmjeren po potrebi za održavanje objekta i eventualne radove u nadolazećem periodu. Za ovu priliku vraćen je kip svete Ane iz crkve na svoje prvobitno mjesto (u kapelu) nakon više decenija. U obnovi kapele materijalno i fizički pomogli su: **Istvan Szevald**, **János Kocsis**, **Robert**

Gyurcsik, Nikola Knezi, obitelj **Stevana Koberszkog**, **Ivan Horvat** i **Stevan Budai** sa sinovima **Róbertom** i **Zoltánom**.

Foto: I. H.
Ž. Z. i L. T.

IN MEMORIAM

JOSIP GABRIĆ

odvjetnik u mirovini
1930.-2014.

preminuo dana 30. srpnja 2014. godine

Zahvaljujemo mu za odanost stranci, požrtvovanom radu do zadnjeg dana života.

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA
U VOJVODINI, SUBOTICA

VIJESTI

Proštenje sv. Roka

U župnoj crkvi sv. Roka u Subotici 16. kolovoza bit će slavljen proštenje. U 8 sati je sveta misa na mađarskom jeziku, te nakon mise od 9 sati započinje euharistijsko klanjanje na nakanu *Zaštitimo nerođene!* Molit će se za spas nerođene djece, za zadovoljštinu za grijeh pobačaja, za duševni mir roditelja i medicinskog osoblja. U 17,30 sati je svečana sveta misa proštenja koju će predvoditi mladomisnik vlč. **Dražen Dulić**. Tijekom mise bit će blagoslov trudnica. Obitelji koje očekuju dijete i žele blagoslov mogu se prijaviti na broj telefona: 024/ 554-896.

Proslava jubileja

U nedjelju, 17. kolovoza, u crkvi sv. Roka u Subotici mons. dr. **Andrija Anišić** zahvalit će Bogu za 30 godina svećeništva i 20 godina vođenja župe sv. Roka. Istoga dana bit će blagoslovljene i nove orgulje. Sveta misa počinje u 17 sati.

Liturgijska slavlja na Bunariću

15. kolovoza – Velika Gospa, sveta misa (dvojezična) u 18 sati
 22. kolovoza – Blažena Djevica Marija Kraljica, sveta misa u 18 sati
 23. kolovoza – Dan obitelji, sveta misa u 10 sati
 28. kolovoza – Trodnevica – klanjanje, 19 sati
 29. kolovoza – Trodnevica – križni put, 19 sati
 30. kolovoza – Trodnevica – bdijenje, 19 sati
 31. kolovoza – **Proštenje na Bunariću**
 – sveta misa za hodočasnike pješake (dvojezična), 6,30 sati
 – biskupska sv. misa na mađarskom jeziku, 8 sati
 – biskupska sv. misa na hrvatskom jeziku, 10 sati
 – sveta misa za bolesnike i djelatnike Caritasa (dvojezična), 16 sati.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Mnogi se nađu pred pitanjem kakva je to prava vjera, ili kako biti dobar vjernik. Da bismo dobili odgovore na ova pitanja potrebno je otvoriti Sveto pismo, jer ono nam to pokazuje na primjeru ljudskih života. Takav jedan primjer pronalazimo i u ženi Kanaanki o kojoj govore i Matej i Marko u svojim evanđeljima (usp. Mt 15, 21-28; Mk 7, 24-30). Kanaanci su u Isusovo vrijeme smatrani poganima, ali upravo poganka pokazuje vjeru koju nije pokazao gotovo nitko iz izraelskog naroda, toliko veliku i snažnu da je od Isusa zaslužila pohvalu, za razliku od mnogih koji su sebe smatrali velikim vjernicima.

VJERA JEDNE KANAANKE

Isus ženu Kanaanku susreće prolazeći kroz tirske i sidonske krajeve, koji su bili poganski. Što je žena o njemu znala teško je reći i koliko je od onoga što je on govorio i činio uopće došlo do nje, ali imala je u njega veliko povjerenje. Veličinu njene vjere ođaje upornost koja ne podleže kušnji s kojom se susreće. Ona Isusa najprije samo podsjeća na svoju nevolju: »Kći mi je teško opsjednuta« (Mt 15, 22), a tek nešto kasnije njen vapaj postaje konkretan: »Gospodine, pomози mi« (Mt 15, 25). Ona samo moli, traži pomoć, ali Isusu ostavlja slobodu što će učiniti. Ne uvjetujući ga ničim, pokazuje kolika je veličina njenog povjerenja.

Njeno je povjerenje pro-

Vjera na kušnji

lo više kušnji i svejedno ostalo nepokolebljivo. Najprije se Isus pravi kako ga se njena molba ne tiče, zatim učenici traže od Isusa da je usliša, ali ne zato što ih je dirnula njena nevolja, nego zato što im je dosadan jer više za njima. Zatim dolazi još veća kušnja za ženinu vjeru, Isus je podsjeća kako je on »poslan samo k izgubljenim ovčama doma Izraelova« (Mt 15, 24). Svojim riječima Isus ženi pruža priliku da očituje punu veličinu i snagu svoje vjere u njegovu dobrotu i svemoć, a učenicima pruža priliku da se osvjedoče što je prava vjera. Posljednje i najveće iskušenje Isus stavlja pred Kanaanku riječima: »Ne priliči uzeti kruh djeci i baciti ga psićima« (Mt 15, 26), koje su izražavale općenit stav Židova prema poganima. No, ni time nije uspio slomiti njenu vjeru, iako su te riječi zvučale uvredljivo te bi mogle ostaviti dojam kako joj Isus ne želi pomoći. I umjesto da je uvrijeđeno ili povrijeđeno odustala i otišla, žena ponizno odgovara: »Da, Gospodine! Ali psići jedu od mrvica što padaju sa stola njihovih gospodara« (Mt 15, 27), pokazujući da je ništa ne može pokolebati u vjeri u Isusovu dobrotu i svemoć.

Njena molba i vapaj urodili su plodom, Isus joj je ozdravio kćer, ali je i pohvalio njenu vjeru. Njegova pohvala dobiva na težini ako uzmemo u obzir činjenicu da to nije tako često činio. Kada bi ozdravio bolesnika znao je reći: »Vjera te tvoja spasila«. Ali, samo su dva slučaja da pohvali veličinu i snagu nečije vjere. Pored ove Kanaanke, Isus hvali i vjeru rimskog satnika, koji moli za ozdravljenje svog slugu, naglašavajući kako je dovoljna samo Isusova riječ, jer on nije dostojan

da Isus uđe u njegovu kuću (Mt 8, 5-10).¹

KANAANKA NAM JE UZOR

Žena Kanaanka, kojoj čak ni ime ne znamo, ostaje kao trajni uzor vjere u svim vremenima i okolnostima. Vjernik nije onaj koji se hvali svojom vjerom, kako su to činili farizeji, nego onaj koji vjeruju unatoč kušnjama. Isus kuša vjeru svojih vjernika, jer kušnje pokazuju kolika je snaga vjere. Čini nam se kako Isus ne mari za naše molitve, da ne čuje naše vapaje, da ne želi odgovoriti na našu patnju. To je sve proživjela i ova Kanaanka, ali smo na njenom primjeru vidjeli da su to trenuci kušnje u kojima se treba očitovati snaga našeg povjerenja u Isusa. Ona je mogla odustati na svakom od nekoliko iskušenja, ali nije, no mnogi odustaju. Mogla se naljutiti i prigovoriti Isusu, jer nije baš bio ljubazan, ali bila je ponizna i strpljiva. A baš to, poniznost i strpljenje nama često nedostaje u našem odnosu prema Isusu. Želimo da naše molitve budu odmah uslišane, a ako tako ne bude usudujemo se prigovoriti mu, ljutiti se na njega, prestajemo vjerovati u njegovu ljubav i dobrotu i tako se od njega udaljavamo.

Nije slučajno što Isus hvali vjeru samo dvoje pogana, a uvijek kritizira one koji sebe smatraju velikim vjernicima i pravednicima. Veličina vjere nije u strogoj obdržavanju vjerskih propisa, koji postaju običaj i dio rutine svakodnevnog života. Ona je u neizrecivom povjerenju u Boga, koje mora odoljeti i najvećim iskušenjima.

1 Usp. Ivan DUGANDŽIĆ, *Povjerenje u Boga, Zagreb, 2007.*, 195-198.

SALAŠARI SOMBORSKI SUDJELOVALI NA MARATONU LAĐA

Dani kada dolina Neretve ne spava

Ovaj rezultat nismo očekivali, a kako smo ga postigli? Do samog cilja nismo vjerovali da smo 25. Bilo je svega, i upadanja u vodu, vode u lađi, ali uspjeli smo, prve su riječi Tomislava Vukovića poslije izlaska iz čamca

Danima se u dolini Neretve bukvalno nije spavalo. Iščekivao se veliki događaj, za kojega živi cijeli taj kraj – Maraton lađa. Metković, Komin, Rogotin... za to se pripremaju mjesecima, jer stvar je prestiža biti pobjednikom maratonske lađarske utrke i osvojiti štit kneza **Domagoja**. No, ovaj spektakl odavno je prešao lokalne okvire i s iskusnim neretvanskim lađarima, rame u rame natječu se i lađari iz drugih djelova Hrvatske i Bosne. Među sudionicima iz inozemstva su i

Salašari somborski, ali teško je reći jesu li oni baš pravi gosti, jer su u dolini Neretve toliko lijepo primljeni i ugošćeni da se može reći kako su već postali pravi Neretvljani. A, sve im bolje ide i veslanje u tradicionalnoj neretvanskoj lađi, pa ako tako nastave uskoro bi od njih mogli strepeti iskusni neretvanski lađari. Ove su godine panonski veslači izborili 25. poziciju u konkurenciji 37 ekipa, što je za četiri godine koliko sudjeluju na maratonu njihov najveći uspjeh.

STOTINE VESLAČA NA STARTU

Veslačka utrka počela je točno u 17 sati, u subotu devetoga kolovoza. Start je bio kod mosta u Metkoviću. A, na startu uz zvuke hrvatske himne oko 450 vesala u zraku, isto toliko veslača u čamcima i iščekivanje početka utrke, koja starta kada se oglasi plotun. I tada je počela velika borba s Neretvom. I s vremenom. I dok se na rijeci odvijala prava borba, ništa manje nape- to nije bilo ni na neretvanskoj

obali. Tisuće gledatelja pratilo je veslačke ekipe i bodrilo ih s obale rijeke, dajući im poticaj za još malo snage, za još jači zaveslaj, za još bolji rezultat. I tako 22,5 kilometara, sve do ušća Neretve u Pločama. Prvoplasiranoj ekipi *Crni put* iz Metkovića za to je trebalo dva sata i devet minuta. *Salašarima somborskim* samo 14 minuta više, što im je i donijelo do sada najbolji plasman na maratonu. Dočekali smo ih na cilju, umorne, mokre, ali presretne zbog ostvarenog rezultata. »Dali smo sve od sebe. Bili smo ovaj

ritam, ali uspjeli smo održati pri-sebnost i utrku izvesti kao tim. Jest da nam je cilj bio popraviti prošlogodišnji rezultat, ali ovaj plasman nas je sve iznenadio», kaže Ivica. »U pripremama više smo se posvetili brzinskim utrkama, jer nam je cilj bio u Opuzenu na brzinskoj utrci, koja je utrka za startne pozicije na maratonu, osvojiti što bolji rezultat, tako da tijekom treninga ovu maraton-sku rutu nismo ni izveslali. Ovaj rezultat nismo očekivali, a kako smo ga postigli? Do samog cilja nismo vjerovali da smo 25. Bilo je svega, i upadanja u vodu, vode u lađu, ali uspjeli smo«, priča **Tomislav Vuković**, koji obećava novi susret na sljedećem maratonu i još bolji rezultat, ali se isto tako nada da će somborski veslači dobiti neretvansku lađu kako bi se što bolje spremili za sljedeći maraton.

Sa zapovjednog broda u društvu predsjednika Hrvatske **Ive Josipovića** utrku je pratio predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Maratić**, koji je vidno zadovoljan svoje dečke dočeka u luci Ploče. »Uz male korekcije u pripremi same ekipe možemo biti još bolji. Potrudit ćemo se i da momci dobiju lađu. Dok sam ja predsjednik KUD-a ulagat ćemo i trud i sredstva, tražiti sponzore, jer momci su to zaslužili«, riječi su predsjednika Matarića.

OŽIVJELI NERETVANSKU LAĐU

Da nije lako veslati na neretvanskoj lađi, dobro znaju veslači, jer to je lađa prilagođena za nošenje tereta i nekada je u dolini Nereteve bila osnovno prijevo-zno sredstvo. U lađi se, kako kažu u Neretvanskoj dolini, rađalo i umiralo. No, godinama su lađe

Potpora Pokrajinske vlade

Maratonu lađa, kao potpora somborskim veslačima, nazočio je i pokrajinski tajnik za gospodarstvo, rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslav Vasin**. »Prisustvovao sam maratonu i prošle godine i toliko sam bio oduševljen tom manifestacijom da sam ponovno ovdje, u ime Pokrajinske vlade Vojvodine. Koliko smo mogli pomogli smo sudjelovanje naše ekipe iz Vojvodine. Gostoprimstvo koje ovdje imamo pokazuje da nema granica kada se radi o pravim ljudima«, kazao je Vasin. On je najavio kako će Novi Sad i Sombor na jesen biti domaćini manifestacije *Dani Dubrovačko-neretvanske županije u Vojvodini*. Bit će to prigoda za promidžbu maratona, mandarina i drugih tradicionalnih proizvoda iz neretvanskog kraja.

Predsjednik Josipović se pozdravlja sa Salašarima somborskim

polagano nestajale s Neretve, pa su u Udruzi lađara odlučili saču-vati ih i to tako što će organizi-rati lađarske utrke. Ustrajavaju u tome 17 godina, a vremenom su utrke postale pravi spektakl i odavno po značaju prešle prosto-re oko Neretve. Prema riječima **Marka Marušića**, predsjednika Udruge lađara, kada su počele utrke, iz močvara je izvučeno petnaestak lađa, a danas ih je na Neretvi oko 150, što je dokaz da su u svojoj misiji očuvanja neretvanske lađe uspjeli. »Ovo je manifestacija koja je iznimno

važna, jer čuva našu nacional-nu tradiciju. Čuva naš nacional-ni identitet i naravno pridonosi turističkoj ponudi Hrvatske. Ponosan sam na sve vas koji ste naporno vježbali. Važno je pobi-jediti, ali važno je i sudjelovati na ovom maratonu«, kazao je prije utrke predsjednik Hrvatske **Ivo Josipović**, pod čijim se pokro-viteljstvom maraton i održava i koji se prije maratona pozdravio sa svim ekipama koje su sudjelo-vale na maratonu.

Poslije petogodišnje domi-nacije veslača iz Komina, ove godine prijelazni štit kneza Domagoja stigao je u Metković. No, usprkos tomu, na trgu u Metkoviću, u noći slavlja, čule su se i pjesme *U tom Somboru, Fijaker stari, U Somboru 50 i neke*. I, naravno, na Maratonu lađa ponovno dogodi se.

Zlata Vasiljević

I Hrvatska riječ na maratonu

Zahvaljujući upravi HKUD-a **Vladimir Nazor**, Maraton lađa na Neretvi pratila je i *Hrvatska riječ*. Bili smo dio nezaboravnog spektakla lađara, koji je teško riječima opisati. Jednostavno treba doći i doživjeti.

put i borbeniji, što se vidi i po rezultatu. Bilo je čudno na rijeci – Neretva je slabo tekla i u uspo-redbi s prošlom godinom uvjeti za veslanje bili su nešto lošiji. Iskreno, nismo očekivali ovakav plasman. To nam je izazov za narednu godinu, jer sada mora-mo biti još bolji«, kazao je nepo-sredno poslije izlaska iz čamca kapiten ekipe **Gašpar Matarić**. Poslije tri izveslana maratona **Ivica Pekanović** je, moglo bi se reći, iskusan neretvanski veslač. Ovoga puta najteže mu je bilo veslati posljednjih pet kilometara, kada je ponestalo snage, a moralo se dati što više. »Gubili smo malo

KAMELIJA STANKOVIĆ, UMJETNIČKA DUŠA

Život u Srijemu opisan na glinenim figurama

Kamelija Stanković iz Srijemske Mitrovice prava je ekspertica u jednom nesvakidašnjem hobiju, koji je vremenom prerastao u njezinu veliku ljubav. Naime, riječ je o pravljenju figura od glinamola, kojima ona predstavlja stare zanate u Srijemu, srijemske običaje, odnose žena prema muškarcu, svadbe, dječje igre, ruke u tijestu, prijevozna sredstva kroz vrijeme: volove, konje, fijakere i bicikle. U svojoj kolekciji Kamelija posjeduje 285 figura, a kako nam nago-

vašar gdje su joj roditelji kupovali liciderske đakonije. Pri samom ulasku u dvorište ove kreativne žene, primjećujemo dvije krasne figure između stare crpke i cvijeća – Ružu i Stevu, kojima je unuk nadjenao ime.

BIJEG OD STVARNOSTI

Pravljenje figura je, kako kaže, njezina velika ljubav. Izrađuje ih bez ikakvih skica i šablona, onako iz glave, kako ih sama zamisli: »Na ideju o pravljenju figura

Kamelija Stanković

vještava, uskoro će ih biti oko 300. Po profesiji je tehničarka tehnologije i svoj je radni vijek provela u mitrovičkoj pivovari gdje je radila kao mikrobiologinja. Međutim, ovim se hobbijem počela baviti tek kada je otišla u mirovinu, i to sasvim slučajno. Najprije je počela raditi u ateljeu Sveta Anastazija pri HKC Srijem, gdje je naučila slikati na staklu i izrađivati figure, a kasnije je počela raditi samostalno. Za sebe kaže kako jako voli Srijem i da za nju Srijem predstavlja, jer joj je to ostalo urezano u sjećanje još iz djetinjstva, kada je redovito odlazila na mitrovački

došla sam za vrijeme bombardiranja, koje sam jako teško podnijela. Tada sam stalno nešto crtala po papiru i željela sam te svoje crteže uvijekovječiti. Mislim da je to bio način pobjeći od stvarnosti i vratiti se u djetinjstvo. Ubrzo poslije toga počela sam praviti figure od glinamola i shvatila sam kako se upravo time trebam baviti i svakim danom sam ih pravila sve više i više«, kaže Kamelija. U svom devetogodišnjem radu Kamelija je imala veliki broj izložbi: najprije u Golubincima, zatim u Rumi, Srijemskim Karlovcima, Srijemskoj Mitrovici,

te Grgurevcima. Kako kaže, najdraži posjetitelji su joj djeca, a u svojoj kolekciji posjeduje i figure ljudi odjevenih u nošnje s područja cijele stare Jugoslavije, radi kojih je išla po katalog u Etno muzej u Beograd: »Osjećam se jako lijepo dok to radim. Nisam razvijala svoj talent. Prvo nešto zamislim i osmislim kako ću to realizirati, a zatim počnem raditi i to sve ručno bez ikakvih kalupa i šablona. Dužina izrade ovisi o tome koliko figura ima dijelova i koliku preciznost zahtijeva, ali kada se nešto voli, nije teško«, ističe Kamelija. Veliku potporu u njenom radu pruža joj suprug Marko, koji joj pomaže i izrađuje postolje za figure i bez kojega ona ne odlazi niti na jednu izložbu. Svoje figure ne prodaje i ljubomorno ih čuva, jer, kako kaže, one nemaju cijenu.

JOŠ JEDNA LJUBAV

Međutim, ovoj svestranoj i kreativnoj ženi figure nisu jedina strast. Kamelija je objavila i knjigu pod nazivom *Davno bilo u Srijemu*, u kojoj svaku njenu predstavljenu figuru prati jedna pjesma, a potom i drugu knjigu na CD-u, koja predstavlja proširenu verziju prve. A jednu od također

njenih velikih kreacija predstavlja dugi vezeni ručnik, koji je, kako kaže, dokument vremena koji ostavlja u amanet svojoj unuci, a na kome su izvezeni potpisi mnogih slavnih ličnosti: političara, glumaca, pjevača i slikara. Svi oni ispisali su svoja imena na mjestima koja su sami izabrali: pokraj izvezenog hrasta koji simbolizira jačinu i stabilnost, bulke – borba za slobodu, bundeva, žita, divlje ruže rezervirane za političare koji uspijevaju na svakom mjestu ali imaju trnje, hrizanteme za pokojnike i nezaboravke za nezaborav. S ponosom nam pokazuje i bezbroj izvezenih kuharica u crvenoj i plavoj boji, koje su nekada u Srijemu krasile kuhinje vrijednih Sremica. I dok završavamo razgovor s Kamelijom, a mogli bismo još puno pisati o njoj, nudi nas još jednim njenim djelom, domaćim likerima i to ne običnim, nego napravljenim od pive, vina i višanja. Uživajući u prelijepom okusu čiji recept na žalost nismo uspjeli dobiti, pozdravljamo se s Kamelijom uz iskrene želje da i u budućnosti nastavi izrađivati prekrasne figure koje će, kako kaže, ostaviti u amanet svojoj unuci koja također ima veliki talent.

Suzana Darabašić

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Mika Ivošev

Mika Ivošev Kuzmin iz Berega poznati je glazbenik, toliko poznat da se u njegovu čast organizira i smotra tamburaša u rodnom mu selu. Posljednji put zasvirao je baš na današnji dan, 15. kolovoza, davne 1959. godine. Poslije te svirke utihnula je Mikina glazba, a nedugo zatim ugasio se i njegov život.

POSLEDNJA SVIRKA

Ta posljednja svirka bila je u Monoštoru u gostioni *Kod Kubure*. Pozlilo mu je nešto prije ponoći, pa je napustio svoj orkestar, ali sviranje nije prestalo, jer su članovi bande nastavili s glazbom. Zdravstveno stanje bilo mu je toliko loše da je prebačen u bolnicu, gdje je počelo njegovo liječenje, a dijagnoza je bila tumor na mozgu. Iako teško bolestan, Mika nije mogao bez glazbe i svojih prijatelja, pa je iz bolnice taksijem došao u Bereg na bereško proštenje, ne bi li još jednom čuo svoj orkestar. To mu je bila posljednja želja. Probao je s njima svirati, ali nije mogao. Umro je sutradan, šestog listopada, u svojoj kući u Beregu. Na seoskom goblju je i pokopan, a ispratio ga je veliki broj mještana. Njegova smrt zabilježena je i u tjedniku *Somborske novine*, koje su objavile tekst učitelja **Matije Tucakova** *Pjevao je i svirao od Beograda do Zagreba*. Mika Ivošev trajno je ostao zabilježen i u pjesmi **Zvonka Bogdana** *Ne mogu se točno setiti ljeta – ... Bit će vina, šatri i dvoprega, a svirat će Mika iz Berega...*

SAMOUKI GLAZBENIK

Mika je rođen 1901. godine u siromašnoj obitelji, koja je živjela od malog parčeta zemlje i nadni-

čenja. Za njega kao dječarca značajno je vrijeme kada je njegova obitelj služila na salašu Nijemca **Eliške** u kolutskom ataru, jer je na tom salašu sa svojom obitelji radio i jedan ruski zarobljenik. Imao je violinu i večeri bi se obično završavale njegovim sjetnim glazbovanjem, a najpažljiviji slušatelj bio je Mika. Nije dugo trebalo da se primijeti Mikina zainteresiranost i talent za glazbu, pa ga je Rus počeo podučavati. Sljedeći korak bilo je uključivanje u orkestar koji je tada postojao u Beregu. S njima je svirao tijekom i nešto poslije Prvog svjetskog rata. No, želja

za novim znanjem bila je velika, pa je Mika uz pomoć Nijemca **Franje Taskera** naučio i note. U svojoj dvadesetoj godini osnovao je orkestar *Mikino šokačko tamburaško društvo*, koje je vodio sve do svoje smrti.

SNIMCI NA RADIO ZAGREBU

Vrijeme između dvaju svjetskih ratova bio je najbolji period Mikina orkestra. Na Radio Zagrebu svirali su 1936. godine. U Zagrebu su tada i živjeli, pa se Mika družio s Berežaninom, književnikom

Antom Jakišićem. Orkestar je nastupao u Makarskoj, na Paliću, u Somboru... Na svim nastupima članovi orkestra svirali su u narodnim nošnjama. Mika je pjevao na tri jezika, a od početka pa sve do smrti svirao je uvijek na istoj violini. Bio je Mika i u radnom logoru u vrijeme Drugog svjetskog rata, a upravo glazba i poznavanje više jezika pomogli su mu da preživi te dane. No, boravak u logoru narušilo mu je zdravlje, pa je na povratku kući jedva stigao do Beregu susjednog mjesta Hercegszánta, nemajući snage prijeći granicu, pa su Berežani po njega išli fijaakerom. Nastavio je Mika svirku i poslije Drugog svjetskog rata u kavani u Beregu. Da bi zaradio koji dinar, u Monoštoru je zimi izvezio drva iz šume, a navečer opet glazbovao zalutalim gostima u monoštorskoj kavani *Kod Kubure*, gdje je i bila njegova posljednja svirka.

Umro je u 58. godini, a težak život, naporan rad, noćne svirke uzeli su svoj danak.

MIKINI DANI

U želji da sačuvaju spomen na svog vrsnog glazbenika, ali i da zainteresiraju mlade za glazbu, u Beregu su krajem prošlog stoljeća pokrenuli inicijativu za organiziranje manifestacije *Mikini dani*. U osmišljavanju programa svoj je doprinos dao i Zvonko Bogdan. Prvi *Mikini dani*, koji su trajali nekoliko dana, održani su početkom listopada 1998. godine. Na tom prvom tamburaškom festivalu u Beregu nastupili su tamburaši HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, HKUD-a *Vladimir Nazor*, *Somborske ruže* i Somborsko tamburaško društvo, kao i tamburaši iz Sonte. Od tada *Mikini dani* traju i dalje, a organizatori HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* na ovakav način ustrajavaju u čuvanju uspomene na glazbenika, kojeg je iznjedrio maleni Bereg.

Zlata Vasiljević

Djeca na Dužijanci

Najmlađa sudionica mimohoda Antonija Ivković Ivandekić
(4. mjeseca) u pratnji sestre Petre, brata Filipa,
mame Mirjane i tate Josipa

PETAK **15.8.2014.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:07 Sve će biti dobro, telenovela (R)
 10:00 Vijesti
 10:13 Kina - trijumf i kaos: Carevi, dokumentarna serija (R)
 11:04 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Abeceda zdravlja: Migrena (R)
 12:35 Znaj da te volim
 13:20 Pošteno i prema zakonu, serija
 14:02 Fotografija u Hrvatskoj (R)
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:42 Draga Gospa Ilačka, dokumentarni film (R)
 15:22 Stoljeće salezijanaca i Hrvata, dokumentarni film
 15:56 Punom parom, serija
 17:00 Vijesti
 18:02 Seoska gozba: Baranja, gastroputopis (R)
 18:49 Stipe u gostima, humoristična serija (R)
 19:30 Dnevnik
 20:04 Gruntovčani, TV serija
 21:06 Slučajni predsjednik, američki film
 22:59 Dnevnik 3
 23:36 Iskra života, španjolsko-francusko-američki film - Filmski maraton (R)
 01:11 Podigni glas, američki film - Filmski maraton (R)
 02:53 Slučajni predsjednik, američki film - Filmski maraton
 04:43 Seoska gozba: Baranja, gastroputopis (R)
 05:28 Hrvatska uživo
 06:13 Ljubav u zaleđu, telenovela (R)

06:19 Vijesti iz kulture
 06:27 Prkosna ljubav, telenovela (R)
 07:09 Prkosna ljubav, telenovela (R)
 07:49 Hello Kitty i prijatelji, crtana serija
 08:15 Živomir Gic
 08:25 Campi Campi, (R)
 08:50 TV vrtić: Rode (R)
 09:01 Tajni dnevnik patke

Matilde: Džeparac (R)
 09:14 Papreni detektivi, serija za djecu (R)
 09:41 Život s Derekom, serija za djecu (R)
 10:03 H2O! Uz malo vode, serija za djecu (R)
 10:30 Ilača: Velika Gospa, prijenos mise
 12:00 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dokumentarna serija (R)
 12:26 Podigni glas, američki film (R)
 14:20 Glee, serija za mlade (R)
 15:05 Lovci na natprirodno
 15:46 U uredu, serija
 16:08 U uredu, serija
 16:30 Regionalni dnevnik
 16:55 Večernja škola: Ekologija
 17:25 Simpsoni, humoristična serija
 17:46 I to je to, crtani film
 17:55 Zürich: Atletika EP, snimka
 18:45 Zürich: Atletika EP, prijenos
 21:58 Dobri policajac, serija
 23:41 Zločinački umovi, serija
 00:20 Inspektorica Irene Huss, serija (R)
 01:50 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci
 07:35 Virus attack
 07:50 Villa Maria, serija
 08:55 Inspektor Alex, serija R
 10:05 Voljeni dr. Martini, humoristična serija (R)
 11:45 Tko će ga znati! - (R)
 12:35 TV prodaja
 12:50 Tog se nitko nije sjetio!
 13:50 JAG, akcijska serija
 14:40 JAG, akcijska serija
 15:30 Inspektor Alex, serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Voljeni dr. Martini, humoristična serija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
 20:00 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
 21:00 Brzina 2, igrani film, akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Brzina 2, film, akcijski
 23:25 Sirena za uzburu, film
 01:35 RTL Danas, (R)
 02:20 Kraj programa

SUBOTA **16.8.2014.**

07:02 Eko zona (R)
 07:41 Sierra, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:03 Normalan život
 09:51 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:12 Družesni pupoljci svibanjski, serija (R)
 11:04 Damin gambit: Dubravka Šeparović Mušović
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Hrvatsko vođeno blago: Medvednica, dokumentarna serija
 13:14 Osnivači crkvenih redova: Franjo Asiški, dokumentarna serija (R)
 13:47 Prizma - multinacionalni magazin
 14:33 Kućni ljubimci
 15:11 Sretna obitelj, serija
 16:54 Eurovijesti
 17:00 Vijesti
 17:15 Dvorci i palače Europe: Južna Engleska, dokumentarna serija
 18:10 I to je Hrvatska (R)
 18:28 Lijepom našom: Požega
 19:30 Dnevnik
 20:03 Loto 7/39
 20:12 Afrika: Južna Afrika, dokumentarna serija
 21:02 Bijeg, američki film
 23:00 Dnevnik 3
 23:37 Vladarica, serija
 00:18 Skitnica, američki film - Filmski maraton (R)
 01:53 Sierra, američki film - Filmski maraton
 03:13 Kad je Zachary Beaver stigao u grad, američki film - Filmski maraton (R)
 04:34 Damin gambit: Dubravka Šeparović Mušović (R)

05:16 Vijesti iz kulture
 05:23 I to je Hrvatska (R)
 05:39 Osnivači crkvenih redova: Franjo Asiški, dokumentarna serija (R)
 06:10 Prizma
 06:16 Rijeka: More (R)
 06:44 Dim dam dum, crtani film (R)
 06:49 Fleks, crtani film (R)
 06:58 Majstori svirači (R)
 07:28 Hello Kitty i prijatelji, crtana serija
 07:54 Živomir Gic, crtana serija
 08:04 Campi Campi, crtana serija (R)
 08:28 TV vrtić: Klauzovi (R)
 08:39 Krčić prikazuje: Plivanje, Brod, Sunce
 08:42 Vedranovi veliki: Leona Knežević (R)
 08:55 Zürich: Atletika EP,

prijenos
 11:49 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dokumentarna serija (R)
 12:16 City Folk 2014.: Dhaka (6/9)
 12:47 Kad je Zachary Beaver stigao u grad, američki film (R)
 14:11 Glee, serija za mlade (R)
 14:55 Zürich: Atletika EP, prijenos
 17:55 Dobra žena, serija
 18:38 Dobra žena, serija
 19:22 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dokumentarna serija (R)
 20:00 Specijalistica, američki film (R)
 21:41 Goran Karan: Par je božji dar, snimka koncerta
 23:21 Vegas, serija
 00:01 Vegas, serija
 00:42 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci, (R)
 07:35 Timon i Pumbaa
 07:55 Svemoguća Spiderman
 08:45 Sportske igre mladih
 09:00 TV prodaja
 09:15 Najveći hrvatski misteriji, talk show (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 High School Musical 3: Maturanti, igrani film, komedija
 12:50 Okus limunade, igrani film, glazbeni/ obiteljski
 15:00 Brzina 2, igrani film, akcijski (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Billy Madison, igrani film, komedija
 17:25 Najveći hrvatski misteriji, talk show
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
 20:00 Madagaskar, igrani film, animirani
 21:40 Redovnice nastupaju 2, igrani film, komedija
 23:40 Zabranjeno voće, romantična komedija
 01:20 Astro show
 02:20 RTL Danas (R)
 03:05 Kraj programa

NEDJELJA **17.8.2014.**

06:56 Lijepom našom: Požega (R)
 08:06 Dangube, talijanski film

- Zlatna kinoteka
 09:51 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:15 Umrorstva u Midsomeru
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 I to je Hrvatska (R)
 16:28 Vrtlarica, serija
 17:00 Vijesti
 17:15 Kennedyjevi, serija
 18:00 dokumentarni film (R)
 18:28 Tijardović: O, Floramye!, dokumentarna serija
 19:30 Dnevnik
 20:03 Loto 6/45
 20:11 Velo misto, serija (R)
 21:28 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone: Škola bez učenika, dokumentarna serija (R)
 22:21 Dnevnik 3
 22:55 Klasika munda: Vokalni ansambl Antiphonus i Dmitrij Sinkovski na 38. osorskim glazbenim večerima
 23:59 Dangube, talijanski film
 01:42 Tijardović: O, Floramye!, dokumentarna serija (R)
 02:42 Eko zona (R)
 03:16 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone: Škola bez učenika, dokumentarna serija (R)
 04:07 Mir i dobro
 04:37 Plodovi zemlje
 05:27 Split: More
 05:57 Vrtlarica (R)

06:31 Najava
 06:34 Turistička klasa (R)
 07:04 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
 07:14 Vatrogasac Sam
 07:24 Hello Kitty i prijatelji
 07:49 Živomir Gic
 07:59 Campi Campi
 08:24 Tajni dnevnik patke Matilde: Džeparac
 08:37 Laboratorij na kraju svemira: Nevidljiva tinta
 08:47 Johnny i Johanna, serija
 09:15 Gladijatorska akademija, crtana serija
 09:40 Briljantne (R)
 10:20 Pozitivno (R)
 10:50 Biblija
 11:00 Međurić: Misa, prijenos
 12:00 Anne od zelenih zabata: Novi početak (1. dio), kanadski film (R)

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

UZGOJIVAČNICA ŠARPLANINACA

Informacije: **Ana** 064 238 00 88
Stanišić, M. Parađine 139

**PRODAJE ŠTENAD
SA I BEZ RODOVNICA**

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

13:20 Anne od zelenih zabata: Novi početak (2. dio), kanadski film (R)
 14:30 Simpsoni (21), humoristična serija
 14:55 Zürich: Atletika, EP, prijenos
 17:30 Nedjeljom lagano: Parni valjak, Dado Topić & All Stars Band, Vatra
 18:00 Tajna starog tavana, film
 19:25 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dokumentarna serija
 20:05 Angelique, markiza anđela: Angelique i kralj - francuski film
 21:48 Promatrač, američki film
 23:18 Kruppi - Povijest jedne njemačke obitelji, serija
 00:48 Noćni glazbeni program

07:15 RTL Danas, (R)
 08:00 Timon i Pumbaa, (R)
 08:25 Svemoguć Spiderman
 09:10 TV prodaja
 09:25 Mjenjačnica, (R)
 10:25 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 11:15 TV prodaja
 11:30 Madagaskar, igrani film, animirani (R)
 13:20 Redovnice nastupaju 2, film, komedija (R)
 15:25 Bibin svijet, serija
 15:55 Bibin svijet, serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Bibin svijet, serija
 16:45 Bibin svijet, serija
 17:20 Mjenjačnica, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:20 Sulejman Veličanstveni
 20:15 Sulejman Veličanstveni
 21:10 Sulejman Veličanstveni
 22:00 Gospodin Savršeni, igrani film, romantična komedija
 23:50 CSI: Miami, serija
 00:45 CSI: Miami, serija
 01:35 Astro show
 02:35 RTL Danas, (R)
 03:20 Kraj programa

PONEDJELJAK 18.8.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Sve će biti dobro
 10:00 Vijesti
 10:15 Kina - trijumf i kaos: Maostalgija,

dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Jezik za svakoga (R)
 12:37 Znaj da te volim
 13:22 Pošteno i prema zakonu
 14:04 Fotografija u Hrvatskoj
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Libar Miljenka
 Smoje oli ča je život vengo fantazija: Volin ludi grad, dokumentarna serija
 15:45 Punom parom, serija
 16:55 Eurovijesti
 17:00 Vijesti
 18:05 Večer na 8. katu: Meri Cetinić (R)
 18:50 Stipe u gostima, serija
 19:30 Dnevnik
 20:06 TV Bingo
 21:35 Prijatelji, ljubavnici, drame - serija
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 Ambasador - ciklus hrvatskog filma
 00:35 Fokus
 01:35 Libar Miljenka
 Smoje oli ča je život vengo fantazija: Volin ludi grad, dokumentarna serija
 02:35 Jezik za svakoga (R)
 02:45 Draga Gospa Ilačka, dokumentarni film
 03:25 Vijesti iz kulture
 03:32 Drugi format (R)
 04:12 Večer na 8. katu: Meri Cetinić (R)
 04:57 Hrvatska uživo
 05:42 Ljubav u zaleđu

05:55 Najava
 05:58 Vijesti iz kulture
 06:05 Prkosna ljubav
 06:47 Prkosna ljubav
 07:30 Hello Kitty i prijatelji
 07:55 Živomir Gic
 08:05 Campi Campi
 08:30 TV vrtić: Oklada
 08:41 Čarobna ploča: Engleski - Slovo Z
 08:55 Papreni detektivi, serija
 09:20 Život s Derekom, serija
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Whistler, serija za mlade
 11:00 Mučke, serija
 11:50 Ideje za uređenje prostora
 12:15 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dokumentarna serija
 12:45 Heckov povratak, kanadski film (R)
 14:15 Glee, serija za mlade
 15:00 Lovci na natprirodno
 15:45 U uredu, serija
 16:05 U uredu, serija
 16:30 Regionalni dnevnik

16:55 Večernja škola: Praznovjerje
 17:25 Genijalci
 18:05 Plivanje - EP, Berlin, prijenos
 19:30 Svijet čokolade, dokumentarna serija
 19:55 I to je to, crtani film
 20:10 Žuti marker: Liječi li vas dr.Google? talk show
 20:40 Zakon!, serija
 21:20 Elvis ni(je) tu, američki film
 22:55 Zakon i red: Odjel za žrtve
 23:40 Most, serija
 00:35 Sestra Jackie
 01:05 Ludnica u Clevelandu
 01:25 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci
 07:30 Virus attack
 07:50 Villa Maria, serija
 08:55 Inspektor Alex, (R)
 10:00 Voljeni dr. Martini, humorna drama (R)
 11:40 Tko će ga znati! - (R)
 12:30 TV prodaja
 12:45 Tog se nitko nije sjetio!
 13:45 JAG, drama
 14:40 JAG, drama
 15:30 Inspektor Alex, serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Voljeni dr. Martini
 18:30 RTL Danas
 19:15 Tko će ga znati!
 20:00 Tog se nitko nije sjetio!
 21:00 Nevjerojatni Hulk, film, fantastični/ akcijski
 23:00 RTL Vijesti
 23:20 Dr. House, serija
 00:15 Southland, drama
 01:00 Igre strasti, erotska serija
 01:50 Dr. House, serija (R)
 02:35 Astro show
 03:35 RTL Danas, (R)
 04:20 Kraj programa

UTORAK 19.8.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Sve će biti dobro
 10:00 Vijesti
 10:15 Kina - trijumf i kaos: Supersila, dok. serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Jezik za svakoga (R)
 12:37 Znaj da te volim
 13:22 Pošteno i prema zakonu
 14:07 Fotografija u Hrvatskoj
 14:30 Vijesti uz hrvatski

znakovni jezik
 14:45 Brane Crlenjak - umjesto fotografija, kotlić - dokumentarni film
 15:40 Punom parom, serija
 16:40 Manjinski mozaik
 16:55 Eurovijesti
 17:00 Vijesti
 18:05 Večer na 8. katu: Moj život na filmu (R)
 18:50 Stipe u gostima
 19:30 Dnevnik
 20:05 Gruntovčani, TV serija
 21:05 Turistička klasa
 21:40 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
 22:15 Prijatelji, ljubavnici, drame - serija
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Sofoklo: Filoktet, snimka kazališne predstave
 00:55 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
 01:25 Turistička klasa
 01:55 Brane Crlenjak - umjesto fotografija, kotlić - dokumentarni film (R)
 02:50 Vijesti iz kulture
 03:00 Jezik za svakoga (R)
 03:10 Dokumentarni film
 03:40 Drugi format (R)
 04:20 Večer na 8. katu: Moj život na filmu (R)
 05:05 Hrvatska uživo
 05:50 Ljubav u zaleđu

06:00 Najava
 06:03 Vijesti iz kulture
 06:10 Prkosna ljubav
 06:52 Prkosna ljubav
 07:35 Hello Kitty i prijatelji
 08:00 Živomir Gic
 08:10 Campi Campi
 08:35 TV vrtić: Klupa
 08:48 Ninin kutak: Zvečke za ksilofon
 08:54 Danica i deva razbijačica
 09:00 Papreni detektivi, serija
 09:25 Život s Derekom, serija
 09:50 H2O! Uz malo vode
 10:15 Whistler, serija za mlade
 11:00 Mučke, serija
 11:50 Ideje za uređenje prostora
 12:15 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dok. serija
 12:40 Žuti marker: Liječi li vas dr.Google?, talk show
 13:10 Nakon svih ovih godina, američki film (R)
 14:35 Glee, serija za mlade
 15:20 Lovci na natprirodno
 16:05 U uredu, serija
 16:30 Regionalni dnevnik
 16:55 Večernja škola: Likovni odgoj
 17:25 Genijalci (17.em.)
 18:05 Berlin: Plivanje - EP
 19:40 Svijet čokolade,

dokumentarna serija
 20:10 Žuti marker: Koliko danas vrijedi vaša nekretnina?, talk show
 20:35 Zakon!, serija
 21:15 Alex i Emma, američki film
 22:50 Zakon i red: Odjel za žrtve
 23:35 Most, serija
 00:30 Sestra Jackie
 01:00 Ludnica u Clevelandu
 01:20 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci
 07:30 Virus attack
 07:45 Villa Maria, serija
 08:55 Inspektor Alex, (R)
 10:00 Voljeni dr. Martini, (R)
 11:40 Tko će ga znati! - (R)
 12:45 Tog se nitko nije sjetio!
 13:45 JAG, drama
 14:40 JAG, drama
 15:30 Inspektor Alex, serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Voljeni dr. Martini
 19:15 Tko će ga znati!
 20:00 Tog se nitko nije sjetio!
 21:00 Gulliverova putovanja - TV premijera, film
 22:40 RTL Vijesti
 23:00 Dr. House, serija
 23:50 Southland, drama
 00:40 Igre strasti, erotska serija
 01:30 Dr. House, serija (R)
 03:15 RTL Danas, (R)
 04:00 Kraj programa

SRIJEDA 20.8.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Sve će biti dobro
 10:15 Priča o legendi: Cesta 66, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Jezik za svakoga (R)
 12:37 Znaj da te volim
 13:22 Pošteno i prema zakonu
 14:05 Fotografija u Hrvatskoj
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Josip Cvrtila - Dragi tata, dokumentarni film
 15:35 Punom parom, serija
 16:35 Manjinski mozaik
 17:00 Vijesti
 18:05 Večer na 8. katu: HGSS Gorska služba spašavanja (R)
 18:50 Stipe u gostima
 19:30 Dnevnik
 20:06 Loto 7/39

20:11 Gruntovčani, TV serija
 21:15 Tajne ljudskoga glasa, dokumentarni film
 22:10 Prijatelji, ljubavnici
 23:00 Dnevnik 3
 23:35 Dom, švicarsko-francusko-belgijski film - Kino Europa
 01:10 Reprizni program
 02:30 Vijesti iz kulture
 02:40 Jezik za svakoga (R)
 02:50 Josip Cvrtila - Dragi tata, dokumentarni film
 03:40 Drugi format (R)
 04:20 Večer na 8. katu: HGSS Gorska služba spašavanja (R)
 05:05 Hrvatska uživo
 05:50 Ljubav u zaleđu

06:05 Prkosna ljubav
 06:47 Prkosna ljubav
 07:30 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
 07:55 Živomir Gic
 08:05 Campi Campi
 08:30 TV vrtić: Neobični šesir
 08:40 Kad naranče dozru
 08:55 Papreni detekтиви, serija
 09:20 Život s Derekom, serija
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Whistler, serija za mlade
 10:55 Mučke
 11:45 Ideje za uređenje prostora
 12:10 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dok. serija
 12:35 Žuti marker: Koliko danas vrijedi vaša nekretnina?, talk show

13:05 Braniti svoju djecu: Priča o Julie Posey, američki film (R)
 14:35 Glee, serija za mlade
 15:20 Lovci na natprirodno
 16:05 U uredu, serija
 16:30 Regionalni dnevnik
 16:55 Večernja škola: Poznavanje prirode i društva
 17:25 Genijalci
 18:05 Berlin: Plivanje - EP
 19:50 Simpsoni
 20:10 Žuti marker: Moja borba s kilogramima, talk show
 20:40 Zakon!, serija
 21:15 Velika bijela nada, američki film
 22:50 Zakon i red: Odjel za žrtve
 23:35 Most, serija
 00:30 Kalifornikacija, serija
 01:00 Ludnica u Clevelandu
 01:20 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci
 07:30 Virus attack
 07:45 Villa Maria, serija
 08:55 Inspektor Alex, (R)
 10:00 Voljeni dr. Martini, (R)
 11:40 Tko će ga znati! - (R)
 12:45 Tog se nitko nije sjetio!
 13:45 JAG, drama
 14:40 JAG, drama
 15:30 Inspektor Alex, serija
 16:30 RTL Vijesti,
 16:45 Voljeni dr. Martini
 18:30 RTL Danas
 19:15 Tko će ga znati!

20:00 Tog se nitko nije sjetio!
 21:00 Izvanredne mjere, film
 23:00 RTL Vijesti
 23:20 Dr. House, serija
 00:15 Southland, drama
 01:00 Igre strasti, erotska serija
 01:50 Dr. House, serija (R)
 03:40 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 21.8.2014.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:15 Priča o legendi: Cesta 66, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Abeceda zdravlja: Putničke bolesti
 12:35 Znaj da te volim
 13:20 Pošteno i prema zakonu
 14:05 Fotografija u Hrvatskoj
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Rock'n'roll je kriv za sve, dokumentarni film
 15:40 Inspektor Vinko, serija
 16:35 Manjinski mozaik
 17:00 Vijesti
 18:05 Večer na 8. katu: Arsen Dedić (R)
 18:50 Stipe u gostima
 19:30 Dnevnik
 20:06 Gruntovčani, TV serija
 21:10 7 dana,
 22:00 Prijatelji, ljubavnici
 22:55 Dnevnik 3

23:30 Slovenka, slovensko-njemačko-srpsko-hrvatsko-bosanskohercegovački film
 01:00 Inspektor Vinko, serija
 01:55 7 dana
 02:40 Jezik za svakoga (R)
 02:50 Rock'n'roll je kriv za sve
 03:45 Drugi format (R)
 04:25 Večer na 8. katu: Arsen Dedić (R)
 05:10 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro

06:05 Prkosna ljubav
 06:47 Prkosna ljubav
 07:30 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
 07:55 Živomir Gic
 08:05 Campi Campi
 08:30 TV vrtić: Vlak
 08:41 Danica: Rak samac
 08:46 Laboratorij na kraju svemira: Željezo za doručak
 08:55 Papreni detekтиви, serija
 09:20 Život s Derekom, serija
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Whistler, serija za mlade
 11:00 Mučke: Proroci u Miamiju
 11:50 Okusi Grčke s Lyndey i Blairom, dok. serija
 12:15 Žuti marker: Moja borba s kilogramima, talk show
 12:45 Savršeni brak, kanadski film (R)
 14:15 Glee, serija za mlade
 15:00 Lovci na natprirodno
 15:45 U uredu, serija
 16:05 U uredu, serija

16:30 Regionalni dnevnik
 16:55 Večernja škola: Škola u prirodi
 17:25 Genijalci
 18:05 Berlin: Plivanje - EP
 20:00 Stockholm: Atletika, Dijamantna liga
 22:05 Ostermanov vikend, američki film
 23:50 Zakon i red: Zločinačke nakane
 00:31 Most, serija
 01:26 Kalifornikacija, serija
 01:56 Ludnica u Clevelandu
 02:16 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:15 Moji džepni ljubimci
 07:30 Virus attack
 07:45 Villa Maria
 08:55 Inspektor Alex, (R)
 10:00 Voljeni dr. Martini, (R)
 11:40 Tko će ga znati! - (R)
 12:45 Tog se nitko nije sjetio!
 13:45 JAG, drama
 14:40 JAG, drama
 15:30 Inspektor Alex, serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Voljeni dr. Martini
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Tko će ga znati!
 20:00 Tog se nitko nije sjetio!
 21:00 Priča o mišu zvanom Despero, film, animirani
 22:45 RTL Vijesti
 23:05 Dr. House, serija
 00:00 Southland
 00:45 Igre strasti, erotska serija
 01:35 Dr. House, serija (R)
 03:25 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodio se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatska izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KATARINA ČELIKOVIĆ

Tamo gdje jesi, daj sve od sebe

Igor, Katarina, Filip, Ervin i Martina Čeliković

Osobu koju danas predstavljamo malo tko ne poznaje u našoj zajednici. Zašto, i to je lagano odgovoriti – komunikativna je, predusretljiva, vrijedna, srdačna. Nadasve je osoba koja je, kako nam je rekla kada smo je upitali želi li sudjelovati u rubrici, može li odvojiti vrijeme, kazala: »Ja sam u normalnoj brzini.« To je **Katarina Čeliković**, predstavljamo je s velikim ponosom i zadovoljstvom. Iako je prezazuzeta i jednostavno joj je teško naći neki slobodan trenutak, jer je nemirnog duha i svugdje je nazočna, živi za zajednicu i to se i osjeti po njenim gestama, ponašanju i napose po njenome neumorno-mu radu, a čiji se rezultati vide.

DJETINJSTVO, MLADENAŠTVO

Katarina Čeliković je u Varaždinu živjela djetinjstvo i mladenaštvo u obližnjem selu Sračincu, studijske godine provela je u Zagrebu, a veći dio života, točnije od kolovoza 2003. godine, Katarina Čeliković, rođena Plemenčić, živi i radi u Subotici.

Diplomiravši 1983. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu komparativnu književnost i rusistiku, sretno se, kako to voli istaknuti, udala za **Ervinu Čelikovića**, s kojim ovih dana slavi 31. obljetnicu brać-

ne ljubavi. Obitelj je zamišljala »kao malo brojnije gnijezdo i zato Bogu zahvaljujemo za četvero rođene djece: **Igora** (1984.), **Filipa** (1998.), **Davidu** (1996.) i **Martinu** (2000.). Djeca su nam

život učinila potpunim. Možda će zvučati čudno, no mi smo ih dobili i u posebnim trenucima ih pustili u život poput ptica. Tako smo i Ervin i ja svoj život započeli i živjeli prilično daleko od roditelja, a sada i sami imamo slično iskustvo.« Stariji sin Igor je studij završio u Bologni, Parmi u Italiji, a posao je nedavno započeo u Europskoj komisiji u Bruxellesu. Filip je nakon sjemeništa u Zagrebu postao franjevac i studira teologiju. Treći sin David je kratko živio, »ali je donio obilje radosti i blagoslova kako za našu obitelj, tako i za one s kojima smo okruženi. Možda je upravo on nama poslao Martinu, koja nam sada život čini više nego zanimljivim«, kaže Katarina.

OBITELJ, DOPRINOSI

Uz obiteljski život i djecu, Katarina je na mnogim područjima ostavila svoj trag. Poznato je kako je sudjelovala u pokretanju i u radu nekoliko subotičkih hrvatskih institucija: katoličkog mjesečnika *Zvonik* 1994., u kojem je od početka lektorica, novinarka i jedna od urednica, Hrvatskoga akademskog društva 1998., a 2002. potaknula je osnivanje Hrvatskog društva za pomoć učenicima *Bela Gabrić* i Hrvatske čitaonice. U sklopu Hrvatske čitaonice pokrenula je nekoliko manifestacija kojima je svrha očuvanje i razvijanje hrvatskog jezika (*Dane Balinta Vujkova*, Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku, Susrete vođovodanskih pučkih pjesnika *Lira naiva*, Književno

OD 09.08.2014. DO 22.09.2014.

Ljetna akcija

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

prelo, Etno kamp za djecu, dramsku sekciju), te nakladničku djelatnost (knjige, zvučna edicija s narodnim pripovijetkama i edicija *Slikovnice*). Lektorica je i članica uredništva u kalendaru *Subotička Danica*, a sudjeluje i u nakladništvu Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, u kojem je pročelnica Bunjevačko-šokačke knjižnice *Ivan Kujundžić* od 1999. Ovaj trud je primijećen, te je 1997. skupa sa suprugom Ervinom dobila *Antušovu nagradu* za doprinos kulturi bačkih Hrvata-Bunjevaca za rad u mjesecniku *Zvonik*, a za organiziranje *Dana Balinta Vujkova*, Kulturno-prosvjetna zajednica Općine Subotica dodijelila joj je 2005. posebno priznanje *Dr. Ferenc Bodrogyváry*.

Na pitanje kako to postiže, ona odgovara: »Duhovnost je u životu naše obitelji uvijek bila na prvom mjestu pa vjerujemo kako je sve drugo došlo na svoje i s razlogom. Iz djetinjstva pamtim riječi moje majke, kojih se uvijek držim i koje su moj životni moto: 'Tamo gdje jesi, daj sve od sebe.' Čini mi se kako me uvijek prate riječi i da je Riječ ta za koju vrijedi sve činiti. Riječ velikim slovom pisana je najvažnija i kao cilj i kao sredstvo i kao poticaj.« O onome čime se još bavila u životu i što je voljela ili voli raditi, kaže: »Manje je poznata moja ljubav prema pletenju i kukičanju, goblenu, a to sam puno radila tijekom stu-

dija i desetak godina u Subotici. Tijekom studija bavila sam se i pjevanjem, nekoliko trajnih snimaka je u Radio Zagrebu. Pisala sam poeziju, kratke priče. No, ipak sam se više bavila tekstovima drugih, a sebe sam malo zapostavila.«

O planovima kaže: »Trenutačno dovršavam rukopis knjige priča za djecu, koja bi ove godine trebala biti tiskana u NIU *Hrvatska riječ*. Tomu se jako radujem jer s djecom dugo radim. Uvijek mi se činilo važnim knjigu i riječ dati djeci u ruke. Posebno sam ponosna na kviz za poticanje čitanja pod nazivom *Čitam i skitam*, koji sam osmislila početkom 2008. godine u subotičkoj Gradskoj knjižnici, a koji je djecu ponovno privukao čitanju. Ove ćemo godine u okviru *Dana Balinta Vujkova* imati i savjetovanje pod nazivom *Knjiga do djece – knjiga za djecu*, što će također dati odgovore kakve bi knjige trebalo pisati i raditi za djecu i na koji ih način njima približiti. Planova je puno, ideja nikada ne nedostaje.«

KUHATI ZA DRUŠTVO

A na koncu, o kuhanju, a tu je i recept koji dijelimo s vama, te i slika recepta koji je priredila. Možemo zahvaliti i poželjeti da i vi ovakvo što pokušate napraviti u ovim, kako nam Katarina preporučuje, toplim ljetnim mjesecima.

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Slana torta

Potrebi sastojci:

6-7 čaša vrhnja / sitno isjeckana prešana šunka (oko 40 dag) / kiseli krastavci (10-ak manjih) / kopar / 2 manje majoneze / 1 luk (po želji ga isjeckati) / peršinov list / 3-4 tosta (mogu biti dvije vrste – bijeli i tamni) / povrće (krastavac, rajčica, paprika, zelena salata) / (sir trapist po želji)

Priprema:

Sitno isjeckanu šunku, vrhnje, kisele krastavce, kopar, majoneze, luk i peršinov list pomiješati za

nadjev. Na zelenu salatu slagati tost i potom ga premazati nadjevom, na njega staviti povrće redoslijedom po želji i opet tost koji premažemo s obiju strana kako bi bio što sočniji. U srednji nadjev možemo po želji staviti šunku ili neki sličan narezak. Cijelu tortu na kraju premazati nadjevom i ukasiti ga povrćem. Dobro je tortu napraviti dan ranije i staviti u hladnjak. Ova se torta ne odbija! Svaka je nova kombinacija poželjna i imat ćete novu kreaciju!

O kuhanju i navikama u kuhinji Katarina kaže: »Najviše volim kuhati za veće društvo, napose kada nas se okupi desetak ili više prigodom rođendana ili nekih drugih druženja. Volim kada nam sinovi dođu, jer smo često u kuhinji, a posebno s Igorom volim praviti neke specijalitete po prvi put. Najzastupljenije

namirnice su povrće i voće, volimo salate. Volim ribu i to onu morsku. Iako bih najradije s čitateljima podijelila »zagorske štrukle«, ipak ću ponuditi slanu tortu, koju naša Martina najviše voli i idealna ja za ljetno kada ima dosta svježeg povrća. Te su kombinacije neiscrpne.

Branka Dulić

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

Hajdučko srce

Svake nedjeljne večeri HRT reprizira epizode kultne televizijske serije *Velo misto* u kojima se podrobno opisuje nastanak i daljnji razvoj nogometnog kluba *Hajduk*. Dominantna je ogromna ljubav svih dramskih aktera prema bilima sa starog placa, ljubav koja se počevši od 1911. godine počela tradicionalno prenositi s generacije na generaciju.

Stotinu i tri godine kasnije ljubav prema *Hajduku*, koji danas igra na Poljudu, i dalje je neizmjerena, a od nekadašnjih splitskih okvira proširila se diljem cijele Dalmacije. Ali, i na sve četiri strane svijeta, gdje god žive vjerni navijači kojima je bijela boja prva na srcu.

Višestruki državni prvak i osvajač nacionalnog kupa (svih država u kojima se natjecao od svog davnašnjeg osnutka) posljednjih godina je u velikim finacijskim problemima, a klupsko čelništvo nastoji se na sve moguće načine izboriti za nesmetani život ove nogometne svetinje.

Unatoč svim nedaćama, toplo–hladnim rezultatima momčadi koja je po prosjeku starosti svojih igrača nešto starija od neke omladinske selekcije (udarni igrač prve postave **Nikola Vlašić** ima svega 16 godina), tribine stadiona u Poljudu su najposjećenije u Hrvatskoj. Vjerni navijači bilih ostaju uvijek uz svoj klub, uz dobro znani slogan 'ni mi ža ča te volim'.

A kada se poslije brojnih rezultatskih razočaranja dogodi pravi mirakul u kojemu hajdučko srce svih momaka koji s ponosom nose bijelu majicu majstora s mora, uspiju izboriti posljednju rundu kvalifikacija za plasman u Ligu Europe, onda navijačkoj radosti nema kraja.

Hajduk je protiv *Shaktera* iz kazahstanskog Karagandija bio gotovo već otpisan, ali je pred potpuno ispunjenim stadionom izgrađenim za Mediteranske igre 1978. godine u Splitu, uspio nadoknaditi minus od dva pogotka i uvjerljivom pobjedom (3:0) stigao do velikog duela protiv ukrajinskog *Dnjipra*.

Hajdučko srce je naziv nagrade koju *Torcida* dodjeljuje svake godine najboljem i najpožrtvovanijem igraču *Hajduka*. Ove godine su ga zaslužili svi igrači. Ali i najvjernija publika na svehrvatskim prostorima.

D. P.

NOGOMET

Dinamo i Rijeka 100 posto

Gostujućim pobjedama protiv Osijeka (2:1) i Splita (3:0) nogometaši *Dinama* i *Rijeke* nastavili su i u 4. kolu stopostotni niz uspješnosti u tekućoj sezoni 2014./15. 1. HNL. Također, gostujućom pobjedom protiv *Lokomotive* (5:2) *Hajduk* se izdvojio na trećem mjestu prvoligaške tablice.

Ostali rezultati 4. kola: Slaven – Istra 1961 1:1, Zadar – Zagreb 2:2

Tablica: Dinamo, Rijeka 12, Hajduk 7, Split 5, Zagreb, Zadar, Slaven 4, Istra 1961, Lokomotiva 3, Osijek 1

TENIS

Pobjeda Čilića, poraz Dodiga

Najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** uspješno je startao na turniru Masters serije 1000 u Cincinnatiju, svladavši Španjolca **Lopeza** s 6:3, 6:4, dok je drugi hrvatski reket **Ivan Dodig** poražen protiv Letonca **Gulbisa**, izgubivši oba tie breaka 6:7, 6:7.

ATLETIKA

Žunić 15 cm kratak za broncu

Talentirani mladi hrvatski bacač kugle **Stipe Žunić** ostvario je odličan rezultat osvajanjem četvrtog mjesta na Europskom

prvenstvu u švicarskom Zürichu. Za brončano odličje nedostajalo mu 15 cm, ali je hitac od 20,68 m njegov novi osobni rekord i najava još boljih rezultata u budućnosti.

KOŠARKA

Pobjeda Hrvatske

Pripremajući se za predstojeće Svjetsko prvenstvo, košarkaši Hrvatske svladali su selekciju Grčke 68:66 na turniru u Pau (Francuska). Sljedeću provjeru imat će u Badaloni protiv domaćina Španjolske, te poslije protiv Ukrajine i Meksika.

**NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS**

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar – kredenac za dnevnu sobu – sa stolom, stolicama i *virangašima*, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem stare cigle – velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) – vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavenska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marama, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembriž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 0642808432.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 22. 8. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hredirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: KRŠTENJE LAURE RALBOVSKI IZ SOTA

Treća velika sreća

U nedjelju, 3. kolovoza, u župnoj crkvi svete Katarine u Sotu sveti sakrament krštenja primila je dvomjesečna **Laura Ralbovski**, treće dijete **Mare i Davora Ralbovskog**, koji imaju još dvoje djece, **Luku i Leonoru**. Laura je rođena 18. lipnja na veliku radost svojih roditelja i bate i seke, koji su s oduševljenjem dočekali svoju sestru u obiteljskom domu u Sotu. Inače, roditelji male Laure su članovi Hrvatskog kulturnog društva *Šid* gdje plešu u folklornoj skupini, gdje su i upoznali Laurinu kumu **Mirjanu Greksa**, s kojom su se lijepo sprijateljili i za koju kažu da je divna osoba. Na

probi folkloru se i rodila ideja da kuma bude Mirjana, koja je to sa zadovoljstvom prihvatila. Svetu misu predvodio je i sveti sakrament krštenja maloj Lauri podario je vlč. **Nikica Bošnjaković**, župnik u Sotu, koji je cijelu misu posvetio maloj Lauri i njejoj obitelji. Kako nam je rekla majka Mara, za njih je to bio veličanstveni dan, sve je bilo jako lijepo i zanimljivo, a doživljaj koji su imali, riječima se ne može opisati. Riječi hvale pružili su velečasnom Nikici, koji ih je tijekom mise pohvalio na hrabrosti i smjelosti za trećim djetetom, maloj Lauri, koja je unijela još više sreće i radosti u dom ove skladne obitelji. Ujedno, poručio je župljanima u Sotu da im obitelj Ralbovski posluži za primjer i da se mnogi roditelji ohrabre i rađaju djecu, jer ih je u Sotu jako malo. Već se kuju planovi za malu princezu Lauru, da će i ona za koju godinu krenuti stopama svojih roditelja i brata i sestre, koji također plešu u mlađoj folklornoj skupini hrvatske udruge u Šidu i tako postati još jedan aktivni član, uz nadu da će male djece u ovoj župi biti sve više i da će obitelj Ralbovski biti uzor i primjer mnogim roditeljima, kako u ovoj, tako i u ostalim srijemskim župama.

S. Darabašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Lipa naša Dužijanca

Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi, jevo sidim ode kod mog Pere pod ambetušom i čekam ga da se dotira, pa da idemo na varošku Dužijancu. Pomalo sam živčan, ta dotirava se kugod nova mlada, a zakasnićemo na misu.

»Šta se nerviraš Braniša,

stigni ćemo mi, nije daleko od Ivković šora, a imademo dobre bicigle, neg ne možem nigdi nać pripinjač, pa će mi uvatit lanac čačkire, još ću se digod sorcat s bicigle.« I kad se dotiro ko stari fijaker, a kogod će ga valjda gledat, krenimo se mi, dotirali do kalvarije, pa ondak onom stazom za bicigle izijo je ko je opravijo taku tisnu, kad me jedna švercerka zakačila nikom tašketinom, mal se nisam prikošedijo, a ne smim ni covat, baš isprid male crkve. Pere mi se smije, pa veli: »Imaš ti sriće braca, da je ta pala priko tebe ne bi gledo Dužijancu, vidi je imade priko sto kila, ta bome cigorno nije nikad radila ris jal čistila košaru«. Dabome da nije, iziš je ti, ta samo gledi kako će muvat, a mi nek plaćamo porez kugod blendavi, a i trostruku kamatu, i zelenaši su jeptiniji, ta Pere moj oni to i oćedu da nam pouzimađu zemlju, a ondak da je prodađu onim u maramama što se povezivađu kugod naša teta Kuda.« Bijo bi i dalje verso naki bisan, al naiđe nikoliko fijakera somborskim drumom, taki su lipo bili okićeni vincima od slame, lipa nika slama, cigurno je od bankuta, takog žita nije bilo na daleko, a ne ovo sad, sve niko ositno na svaku boleštinu. »Baš si ti smišan, ako ćedu opraviti sime kako triba, ko će onda kupovat otrove za polivanje?« Kontam da imade ovaj Pere i pravo u jednu ruku, neg opet idedu karuce, a konji lipi da ne mož bit lipči, pa sve pokasavaje u mistu, vidi se da su lipo istimareni za slavlje, pogotovo mi zapo za oko jedan vranac, ko upisan, debo, oma sam se sitijo onog filma *Sokol ga nije volijo*. Uvik sam bijo bisan na onog **Šovagovića** kad ga nako kandžijo, moj dida je divanijo da taj što mora kandžijat konja ne mož bit kočijaš, a on kandžiju nije ni nosijo. Stigli mi prid veliku crkvu, a ono svita kugod da se sav sjatijo tamo, nisam ni znao da nas toliko još ostalo u varoši, mislio sam da je više uteklo u druge države od ovog »dobrog« života. Misa je bila lipa, a ondak je počela povorka, ređali se folklorashi i naši i gosti sa svi strana, a sve lipče i lipče dotirani, mislim se u sebi, »sakrite te nošnje dico, ako ova naša vlast svati još ćedu i to otet i prodat kaki su.« Neg Periša mi se niki uzvrtijo, pa se sve okreće i češe, oma sam svatijo šta njega žulji, ožednijo je. »Pere moj, pazi koliko si se latijo, još ćeš se prožuljat ko da si u bolnici, neg ajmo mi sad lipo digod u birtiju popit po jedan špricer, i meni je grlo ko bećar atar u srid kanikule.« Periši je upravo izašlo sunce na tom njegovom ne baš lipom licu i oma je trevijo mijanu oma priko od crkve, zove se nikako starovinski i tamo smo ostali do kola, bili smo i u kolu, al je meni bilo puno lipče kad se odigravalo u Keru u avliji župe. Tako smo se mi proveli, a došli smo posli ponoći na salaš. Ajd zbogom čeljadi.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Više prasaca kod pekara neg ljudi na mise

Bać Iva uredno tira ukućane na misu, al on ritko otide. Pomogli se doma, a veli, ako na misečine stane u dvor i lipo se ispovidi, vada će ga Bog čut ako je svemoguć. U crkvu volji otit za Božić, za Uskrs i na Kirbaj, a na groblje za Sisvete. I ne misli da je to malo. Po njemu, baš koliko triba, ako je o srca. Znade on da danas imade puno taki što su u crkve i petkom i svecom, al džaba jim. Znade i u kakomu bludu živu i kako malo, malo, pa se niskim poskrndžu, a bome, znadu i ruku dignit na rođenu ženu. A na tuđe i štogoda drugo. A vidi ji i kako redovno idu na pričest i čudi se kako jim nije sramota pružit ruku za tilom Isusovim? Znade i da su notu istu crkvu znali ofanj pljuckat. Vada je to bilo po nalogu njevi partija, jel ako si malo drugači od nji, moraš se baš jako dokazivat. E, sad ka su priokrenili kabanicu, moru se, ope, vamo dokazivat. Što kažu, moru bit veći katolici o Pape. I tako će jim u koikakima dokazivanjima projt čitav život. Još je jedan teret bać Ive ležo na duše. Unatrag desetpetnajst godina navandrovo se jako puno. Bijo na puno priredbi u više država i svud u prvim redovima pope i o jedne i o druge vire. A u crkvenima slavljinama, u prvim redovima političari. Sve lipši o lipšega, okrugliji o okruglijega. A bome, nema baš ni puno tankoviti popa. Najviše kiseline mu išlo na grlo ka je bijo tamo otkud su došli njegovi. Čeljad išla u procesije nikoliko kilometri, al bome, ni što su ji davni godina doveli vamo di su danas, a kažu da je to sirotinjski red, nisu išli prid njima š Gospom, neg su ji samo zaprašili velikima crnima lemuzinama i gospocki ji dočekali na brdu. Tištilo ga i sve što je vi godina bilo natrukovano u novina i vidlo se na televizije. Te vaj popa ukro toliko i toliko, te naj skoleto nikake derane, te... al bome, za nikoga od nji suda ni bilo. A baš ji bilo i o jedne i o druge vire. I što mu izgledalo najgorje, njeva se u zadnje vrime u politike jako miri. Štogod se radi, ništa brež popa, jedni jel drugi. Zadnji godina bilo i u njegovomu selu svakaki cirkusa, ni se u nji tijo mišat, ka već ni mogo razumit ko tu ne valja, jel popa, jel svit. E, misli se, di su sad ni što jim je najveći grij bijo što su znali koji put na veronauku dicu prutom po prsta? Al ope, ka se siti da su i njeve sluškinje bile neudavane, a imale dicu što jim se ni znalo za očeve...bolje i ne štodirat noto. A vada to tako ide za svitom i vrimenom. Eto, pri nikoliko dana dočeki i Kirbaj. Ope u selu bilo gužve ko nikada. Lemuzina koliko očes, čeljadi ne mož pobrojiti, al bome, crkva baš i ni bila pripuna. Misa baš nako za bać Ivinu dušu. Lipa pridika, lipo se pivalo, a srce mu zacigralo ka je čo da ope sviru orgule, to je oduvik najviše voljijo. Jedino ga obuzela nikaka tuga što je svita u crkve bilo puno manje neg prasaca ko pekara. Dice najmanje.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **De Bono:** Kreativnost uključuje prekid rutine kako bi se svijet oko sebe moglo vidjeti na novi način.
- **Kušan:** To ti je ono proketo u čovjeku - protest čim te stisnu.
- **Flaubert:** Ljubav je proljetna biljka koja sve prožima nadom, pa čak i ruševine uz koje prijanja.

KVIZ

Vladimir Beara

Koje godine i gdje se rodio poznati hrvatski vratar Vladimir Beara?
Kojom se umjetnošću bavio prije nogometa?
U kojem klubu je započeo nogometnu karijeru?
Koje godine je prešao u Crvenu zvezdu?
Koliko naslova prvaka države je osvojio u majicama Hajduka i Zvezde?
Na koliko je SP-a sudjelovao u majici reprezentacije Jugoslavije?
Što je njegov najveći reprezentativni domet?
Kada i gdje je umro Vladimir Beara?

Umrro je 11. kolovoza 2014. godine u Splitu
Srebrna medalja na OI 1952. godine u Helsinkiju
Na tri SP-a (1950, '54, '58)
Sedam naslova prvaka
1955. godine i odigrao 174 susreta
U Hajduku za koji je odigrao 308 susreta
Baletoom
Rodio se u Zelenovu 2. studenoga 1928. godine

FOTO KUTAK

Tradicionalno i moderno!

VICEVI

- Sine, sad je zvala učiteljica. Dobio si jedan iz pismenog
Koja je bila tema?
- Kako sam se proveo na ljetnom raspustu?
- I što si ti napisao?
- Dobro, hvala na pitanju.

Kaže mater Perici:

- Sine ti si glup ko tele. I mater ga upita:
- Znaš li što je to?
- Dijete od krave – odgovori mališan.

RUKOMET

Pripreme za ligaško natjecanje

SONTA – Rukometnu večer u Sonti, organiziranu 8. kolovoza u sportskoj dvorani OŠ *Ivan Goran Kovačić*, publika će pamtiiti po odličnoj igri i velikom broju atraktivnih zgoditaka. U dvostrukom programu snage su odmjerile žene, ŽRK Sonta, član Treće lige Srbije, skupina Srijem–Južna Bačka i prvoligaška ekipa ORK Apatin, a potom i muškarci, RK Sonta, koji će se u rujnu uključiti u Treću ligu i prvoligaš RK Apatin. Žene su odigrale tvrdu i vrlo borbenu utakmicu, s odličnim obranama i malo pogodaka. Oslabljene su bile i Sonćanke, neigranjem tri standardne rukometašice, i Apatinke, neigranjem pet standardnih prvotimki. Iako trećeligašice, Sonćanke su renomiranim gošćama očitale sat rukometa i na koncu je rezultat glasilo 16–12 (7–4) za domaće. U ekipi Sonćanki dobrim obranama se istaknula pričuva **Marijana Gomboš**, a u igri **Monika Čonka** s 5 i **Jovana Tančik** s 4 zgoditka. Muškarci su odigrali atraktivnu utakmicu s puno zgoditaka. U početku impresionirani protivnikom iz prve lige, Sonćani su iskazali potpunu nemoć u napadu, sve do prednosti gostiju od 8–0. Tek tada su im se 'odvezale' ruke, pa se na odmor otišlo s prednošću Apatinaca od 5 zgoditaka. U drugom dijelu se

jedno vrijeme igralo pogodak za pogodak, a u 50. minuti Sonćani su uspjeli poravnati na 34–34. Gosti pojačavaju tempo, pa je do izražaja došla njihova bolja tjelesna sprema. Od ukupno 35 zgoditaka Sonćana, mrežu Apatinaca 15 puta je zatresao njihov igrač **Želimir Apatinac**, koji će na dvojnu registraciju nastupati i za RK Sonta. Sve četiri ekipe su na početku priprema, a prvenstva im počinju polovicom rujna.

I. A.

NOGOMET

Dvije pobjede ŽNK Spartak

OSIJEK – Odličnom igrom i uvjerljivim pobjedama u prva dva susreta kvalifikacijskog turnira za žensku Ligu prvaka, nogometašice *Spartaka* istakle su kandidaturu za plasman u najelitnije klupsko natjecanje. U prvom susretu bile su bolje od prvaka Grčke Amazonas Dramas (3:0), dok su u sljedećem susretu deklasirale najbolju momčad Moldavije *Goliador – Real* (19:0). O prvaku skupine odlučivao je susret protiv domaćina ŽNK *Osi-je*k, koji je također zabilježio dvije pobjede.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni glasnik RS br. 135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem IV-05/I-501-322/2014 od 06.08.2014. godine Rješenje

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

Rješenjem broj IV-05/I-501-322/2014 od 06.08.2014. godine naloženo je investitoru *GRUPA UNIVEREXPORT-TRGOPROMET* a.d, Subotica, Segedinski put br., sljedeće:

1. Sukladno Zakonu o vodama (Sl. glasnik RS br.30/2010) i pripadajućim propisima osigurati da kvaliteta otpadnih voda prije ispuštanja u javnu kanalizaciju (nakon njene izgradnje) ne prelazi granične vrijednosti propisane za određene skupine ili kategorije zagađujućih materija predviđene Uredbom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u vode i rokovima za njihovo dostizanje (Sl. glasnik RS br.67/11 i 48/12)
 - nakon izgradnje kanalizacije izgraditi kontrolirani prihvrat zauljenih atmosferskih voda s prometnica i manipulativnih površina, kao i njen tretman preko taložnika/separatora.
2. Sukladno Zakonu o upravljanju otpadom (Sl. glasnik RS br.36/09, 88/2010) urediti i osigurati postupanje s otpadom i:
 - primijeniti mjere zaštite tijekom pripreme terena glede odvoza materijala od iskopa zemljišta na za to određenu lokaciju, saniranja zemljišta u slučaju izlivanja, obavještanja nadležnih u slučaju nailaska na prirodno dobro, itd.
 - tijekom izgradnje osigurati poseban prostor za odlaganje otpada
 - tijekom rada objekta osigurati organizirano upravljanje svih tijekom otpada u okviru sakupljanja, transporta, razvrstavanja, tretmana i odlaganja na način uređen zakonom i pripadajućim propisima.
3. Sukladno Zakonu o zaštiti zraka (Sl. glasnik RS br.36/09) prilikom projektiranja, gradnje i korištenja postrojenja, nositelj projekta dužan je isti održavati tako da ne ispušta zagađujuće materije u zrak u količini veće od graničnih vrijednosti, kao i voditi evidenciju o nalazima i rezultatima emisije svakog stacionarnog izvora zagađenja, u skladu s propisima.
4. Sukladno Zakonu o zaštiti od buke projektirati i izvesti odgovarajuću zvučnu zaštitu kojom osigurava da buka koja se emitira iz tehničkih i drugih dijelova objekta pri propisanim uvjetima korištenja i održavanja uređaja i opreme tijekom planiranih aktivnosti ne prekoračuje propisane granične vrijednosti.
5. Sukladno prostornim, urbanističkim planskim dokumentima osigurati uređivanje ozelenjavanja slobodnih površina.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Predmetni projekt ne pripada objektima koji su obuhvaćeni Listom II. Uredbe o utvrđivanju Liste (I.) projekata za koje je obvezna procjena utjecaja i Liste (II.) projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš (Sl. Glasnik RS br.114/08.)

ZORAN VIDOVIĆ, KAJAKAŠ IZ VIŠNJIĆEVA

Među najboljima na svijetu

također uspješna kajakašica. Iako skromnih materijalnih mogućnosti, ovaj klub se svrstava među najbolje u Srijemu, i bez obzira što nemaju novu opremu postižu izuzetno dobre rezultate na gotovo svim održanim regatama: »Poslije šest godina treniranja počeo sam veslati sa starijim kajakašima, a tek kasnije sa svojim uzrastom, gdje sam bio najbolji i nitko me nije mogao prestići. Najveći broj natjecanja imao sam u mini ligi u gotovo cijeloj Srbiji, a prvu medalju osvojio sam u Borči, gdje sam bio drugi, i tada sam bio presretan. Odmah poslije toga nastavio sam još više trenirati i već sam na sljedećem takmičenju osvojio prvo mjesto. Iako sam na Svjetskom prvenstvu u Segedinu bio osmi u B finalu i samim tim 17. u svijetu, nisam zadovoljan, mogao sam i bolje, ali sam imao prije toga jedan peh i mjesec i pol dana nisam trenirao iz zdravstvenih razloga«, kaže ovaj skromni momak.

POSTATI PRVAK DRŽAVE KAO GLAVNI CILJ

Zoran se zajedno sa svojim klubom trenutačno sprema za državno prvenstvo koje će biti održano u rujnu u Beogradu. Kako kaže, cilj mu je postati prvakom države, a poslije zimske stanke ponovno se pripremati za Europsko i Svjetsko prvenstvo: »Veslat ću K1-200 i K1-500 jednodod i to mi je prioritet. Nadam se da ću postići željeni cilj na državnom prvenstvu iako je konkurencija dosta velika, ali dat ću sve od sebe«, navodi Zoran. Na pitanje kakvi su mu planovi za dalje po završetku srednje škole, odgovara nam da želi upisati DIF u Beogradu i nakon završetka studija nastaviti se baviti trenerskim poslom. Na kraju razgovora, poručio je svim mladim ljudima da se bave sportom, pa makar i rekreativno, jer njemu je sport pokraj dobre forme i postignutih zavidnih rezultata, doneo samo dobro. Mi smo mu poželjeli puno uspjeha, kao i da ostvari svoj san i postane prvak države.

Suzana Darabašić

*Jednod K1 –
200 i K1 – 500 su
u ovom trenutku
prioritet*

Osamnaestogodišnji kajakaš iz Višnjićeva **Zoran Vido**vić na Svjetskom prvenstvu u kajaku za mlađe seniore, koje je u srpnju održano u Segedinu u Mađarskoj, a na kojem su sudjelovali kajakaši iz 70 zemalja svijeta, postigao je zavidan rezultat i trenutačno je 17. u svijetu u ovom sportu. Ovom mladom kajakašu ovo nije prvi uspjeh. U svom domu on čuva preko 200 osvojenih medalja, aktualni je državni i pokrajinski prvak, a na posljednjoj održanoj međunarodnoj regati u Zvorniku osvojio je čak 7 medalja, po jednu u svakoj od utrka koje je vozio. Za Kajak klub *Filip Višnjić* iz Višnjićeva trenira od svoje šeste godine, a uzor u tom sportu bili

su mu **Miroslav i Stevan**, njegova braća, koji su svojevremeno također bili uspješni u kajaku.

UPORNOST SE ISPLATILA

Zoran je učenik trećeg razreda Šumarske škole u Srijemskoj Mitrovici. Odrastao je pokraj rijeke Bosut i gledajući svoju braću kako svakodnevno treniraju poželio je i sam baviti se tim sportom. Iako je bio još mali, najprije je počeo trenirati svakodnevno u teretani, a ubrzo zatim i na vodi: »U početku mi je bilo jako naporno, jer ovaj sport je jako težak i u mlađem uzrastu, a što si stariji, postaje sve naporniji. Jer kako se razvijate, potrebno je sve više trenirati. Važno je

dobro se skoncentrirati, pogotovo u utrci, a mišići se moraju dobro zagrijati prije treninga i utrke, da ne bi došlo do pucanja, istezanja ili ozljede mišića. Tjedno treniram oko 14 puta. Dnevno imam dva do tri treninga, ali mi nije teško jer taj sport jako volim. Oko jednog sata, do sat i pol dnevno provedem u teretani, u vodi isto toliko, i sve to po dva puta dnevno. Moramo biti odmorni i fokusirani na trening, a to je nekada teško, pogotovo kada idem prije podne u školu. Ali već sam se naviknuo i sa zadovoljstvom odlazim na rijeku«, kaže Zoran. U klubu trenutačno ima oko 30 mladih kajakaša, uglavnom djece iz Višnjićeva i sela Bosuta. S njima trenira **Zorica Stojanović**,

Salašari somborski na Neretvanskom Maratonu Iada